

ИЗВЕШТАЈ О
ОДРЖИВОМ
РАЗВОЈУ

2016

БУДУЋНОСТ
НА ДЕЛУ

САДРЖАЈ

Уводна реч	5
О извештају и принципима извештавања	6
ПРОФИЛ КОМПАНИЈЕ	8
Мисија, визија, вредности	14
Корпоративно управљање	16
Награде и признања	17
Чланство	18
Дијалог са заинтересованим странама	18
ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	22
Резултати пословања	24
Делатности	25
Корпоративна безбедност	28
Добављачи	31
Купци	32
Обележавање производа	34
Транспорт	35
Порези и други јавни приходи	36
Инвестиције	36
Стратешки циљеви	36
ЉУДСКИ РЕСУРСИ	38
Једнаке могућности	40
Кретање броја запослених	40
Сарадња са синдикатима	49
Регрутација и селекција кадрова	50
Професионални развој запослених	50

Систем управљања зарадама	53
Безбедност и здравље на раду	56
HSE оспособљавање, развој HSE компетенција и свести запослених	60
ОДГОВОРНО ПРЕМА ЗАЈЕДНИЦИ	62
Будућност на делу	64
Енергија спорта	64
Култура без граница	65
Енергија знања	66
Корпоративна филантропија и волонтеризам	68
Заједници заједно	69
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	72
Инвестиције везане за заштиту животне средине	74
Коришћени материјали	75
Потрошња енергије	77
Коришћење водних ресурса	82
Еколошки акциденти	84
Утицај на биодиверзитет	85
Емисије загађујућих материја	88
Управљање отпадом	90
Биогорива	93
ПРИЛОЗИ	98
ГРИ индикатори	98
Речник	112
Мишљење ревизора	114
Контакт подаци	118

УВОДНА РЕЧ

Ни за кога није тајна да живимо у доба промена. Мења се однос према свету који нас окружује и послу који обављамо, настају нови ризици. Све смо покретљивији, брже размењујемо информације, удаљеност губи свој ранији значај. Ово компликовано време рађа мноштво изазова и отвара нове могућности.

Пословно окружење предњачи у овом процесу, врши директан утицај на националне економије, социјалну и технолошку средину, подстиче развој науке и осигурава потребе потрошача новог доба. Због тога питања одрживог развоја и обезбеђивања комфортних и безбедних услова живота више не представљају искључиву бригу националних влада. Пословање које прожима све области модерног света осваја водеће позиције у овом процесу. Данас више није довољно бити усредсређен само на тренутни резултат. У први план избија питање на који начин је резултат постигнут и у којој мери је он у будућности одржив.

Енергетски комплекс се веома брзо развија, појављују се нове гране и учесници на тржишту. Модерна технолошка решења брзо утичу на профитабилност и обим производње. Током 2016. године компанија НИС је била усредсређена на повећање ефикасности пословања. Вршили смо имплементацију пракси које су компанији омогућавале да буде стабилна у технолошком и управљачком смислу, као и флексибилна у односу на тренутну ситуацију на тржишту.

Потпуно смо свесни свог утицаја на енергетску безбедност Србије и Балканског региона и највећу пажњу поклањамо одржавању и развоју ресурсне базе.

Према резултатима за 2016. годину резерве угљоводоника компаније НИС су порасле за 3,4 %. Очували смо ниво профитабилности пословања и наставили исплату дивиденди акционарима. У потпуности је обезбеђено финансирање свих инвестиционих пројеката од стратешког значаја. НИС је, као и раније, највећи инвеститор у Србији.

Најважније место у инвестиционом плану компаније имају пројекти изградње постројења дубоке прераде и ТЕ-ТО у Рафинерији Панчево. На основу резултата реализације ових пројеката дубина прераде и ниво енергетске ефикасности ће достићи ниво водећих европских рафинерија. Стабилност и безбедност Рафинерије Панчево биће у складу са најбољим праксама. У току 2016. године реализовали смо огроман обим радова на изradi пројеката, и већ током ове године ћемо започети изградњу.

У 2016. години пуштено је у рад Аминско постројење за пречишћавање гаса чија технологија омогућује спречавање емисије угљен-диоксида у атмосферу и доприноси смањењу ефекта „стаклене баште“. Настављамо производњу и продају компримованог природног гаса и квалитетнијих врста течних горива G-Drive 100 и G-Drive Diesel.

Непрекидно радимо на повећању еколошке и производне безбедности нашег пословања. Током 2016. године у реализацију пројеката у области екологије уложено је 150 милиона динара. Системом контроле и унапређивања безбедности на раду обухваћени су не само сви запослени у компанији, него и преко 1.300 организација подизвођача са којима сарађујемо.

Значајно је смањен број повреда на раду, а показатељ LTIF (коефицијент учесталости повреда услед којих долази до привременог губитка радне способности) умањен је за 46 %.

Основу стабилности и успеха компаније НИС представља људски потенцијал. Наша стратегија у области развоја кадрова усмерена је на ангажовање најбољих стручњака са светског тржишта за рад у компанији, као и стварање услова за рад који стимулишу развој професионалних вештина и стваралачког потенцијала наших запослених. Важно место у овом послу заузима рад са младим нараштајима. Пре пет година је у НИС-у је започет програм „Енергија знања“ у који је тренутно укључено више од 1.000 ученика и студената. Рад са младим стручњацима је издвојен као посебна област пословања.

Већ дужи низ година компанија НИС је поуздан партнер органа власти и локалних заједница у процесу решавања актуелних задатака социјално-економског развоја на подручјима у којима компанија послује. Усредсређени смо на програме који су усмерени на повећање животног стандарда, развој инфраструктуре, унапређење економског и социјалног потенцијала.

Поносимо се чињеницом да НИС представља прву компанију у Србији која је у свој модел пословања интегрисала принципе одрживог развоја. Објављивање годишњег извештаја о одрживом развоју представља тек врх леденог брега иза којег стоји свакодневни систематичан рад. Овде се не ради о некаквом имиџу, него о стварном инструменту који нам пружа могућност да планирамо, креирамо и процењујемо своје резултате, ослушкујемо потребе наших потрошача, очувамо стабилност пословања чак и у најнестабилнијим временима.

Кирил Тјурдењев
генерални директор
„НИС а.д. Нови Сад“

О ИЗВЕШТАЈУ И ПРИНЦИПИМА ИЗВЕШТАВАЊА

Матрица материјалности

Извештај се фокусира на изазове у пословању НИС-а током 2016. године и на кључне теме за пословање из угла Компаније и угла заинтересованих страна, које су дефинисане у матрици материјалности.

На двогодишњем нивоу се, кроз структурирани процес у који су укључене кључне заинтересоване стране, врши ревизија матрице материјалности, како би дефинисане теме са сигурношћу представљале најважније тачке за пословање и будућност Компаније.

Компанија наставља да води активни дијалог са заинтересованим странама и да редовно сагледава теме које су од кључног интереса за обе стране. Извештај обухвата и додатне индикаторе који су битни за пословање НИС-а и заинтересованих страна, а који превазилазе захтеве за основни ниво извештавања по стандарду ГРИ Г4.

Као основ за припрему и израду Извештаја коришћена су следећа методолошка правила и принципи ГРИ смерница:

Материјалност

Уз поштовање принципа материјалности при избору тема, Извештај садржи и оне теме које суштински могу да учину на процену и одлуку органа управљања и заинтересованих страна.

Приликом израде Матрице материјалности су, као основ, коришћени резултати истраживања, рађених у форми интервјуа са свим заинтересованим странама, теме из извештаја о одрживом развоју осталих међународних нафтних и гасних компанија, као и теме које су од значаја за заинтересоване стране, а које су препоручене у ГРИ смерницама.

Укљученост

У Извештају су заступљене све заинтересоване стране, а комуникација са њима је представљена у поглављу „Дијалог са заинтересованим странама“.

Одрживост

Извештај садржи податке и активности НИС-а на територији Србије. Кроз Извештај су приказани планови, који представљају тежњу Компаније ка одрживом развоју.

Потпуност

Подаци који су представљени у Извештају односе се на 2016. годину, а тамо где је то било могуће, приказани су и упоредни подаци за 2015. годину. Финансијски и економски показатељи пословања су преузети из консолидованог финансијског извештаја (извор: Годишњи извештај 2016, НИС).

Кроз извештај је представљено 81 индикатор, кроз које су описане активности НИС-а које се односе на кључне теме за пословање, дефинисане у матрици материјалности.

Равнотежа

Информације, садржане у Извештају за 2016. годину, указују на остварене резултате и достигнућа Компаније, као и на тешкоће са којима се НИС суочавао током године. Објективним приказивањем информација пружа се могућност за давање како позитивних, тако и негативних оцена.

Упоредивост

Извештај је припремљен у складу с методологијом извештавања према ГРИ смерницама, чиме се омогућава поређење са претходним извештајима о одрживом развоју НИС-а и извештајима других компанија у земљи и иностранству.

Тачност

НИС у свом извештавању настоји да квантитативне и квалитативне податке представи са највећом могућом тачношћу. Извештај наводи изворе и методологију прикупљања података, а финансијски и економски подаци могу да се нађу у Годишњем извештају НИС-а за 2016. годину.

Благовременост

Извештај се објављује сваке године и заинтересованим странама пружа могућност да благовремено доносе одлуке у вези са Компанијом и њеним пословањем.

Јасноћа

Извештај је прилагођен свим заинтересованим странама, тако што је текст написан јасно и разумљиво. Специфичност делатности НИС-а отежава потпуну јасноћу текста, нарочито у делу о заштити животне средине. Појмови и скраћенице који могу да изазову недоумице објашњени су у Речнику.

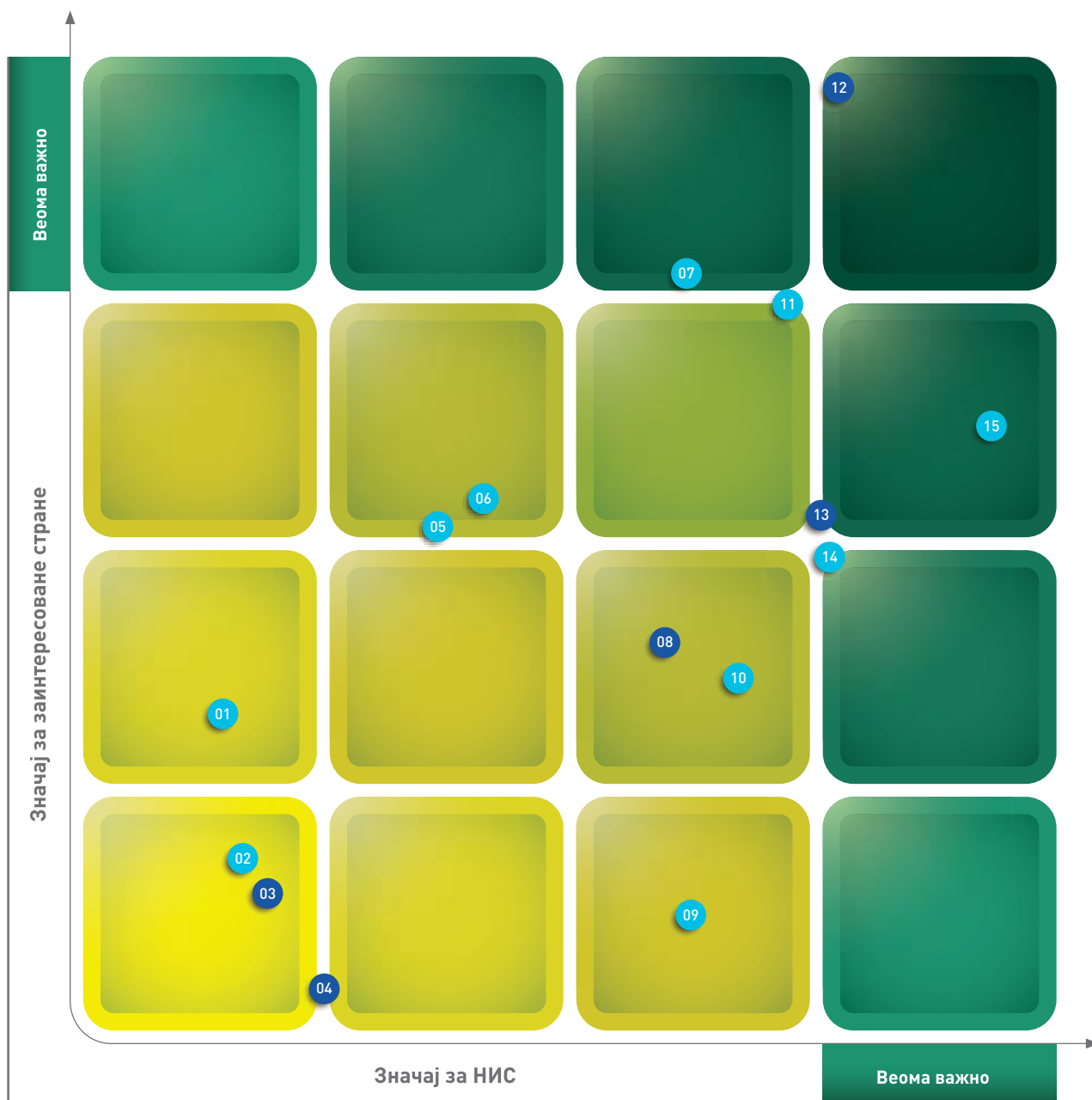
Поузданост

Процену усаглашености Извештаја са ГРИ смерницама, као и тачност наведених информација потврдила је независна ревизорска кућа „Ernst & Young“ у Србији.

01 Правна питања	09 Корпоративно управљање
02 Управљање транспортом	10 Односи са потрошачима
03 Односи са добављачима	11 Квалитет производа
04 Лобирање	12 Однос према животној средини
05 Однос према запосленима	13 Заштита и безбедност на радном месту
06 Управљање енергијом	14 Резерве нафте и гаса
07 Улагање и утицај на локалну заједницу	15 Економски показатељи
08 Корупција	

● тема је покривена интерно

● тема је покривена интерно и екстерно

ПРОФИЛ КОМПАНИЈЕ

Иновације су основа пословне филозофије НИС-а, и нарочито су изражене кроз примену нових и чистих технологија, како и приличи лидеру у заштити животне и радне средине. На путу преображаја из типичне нафтно-гасне компаније у свеобухватан енергетски систем, НИС је у производњу електричне енергије инвестирао више од 15 милиона евра и саградио 14 мини електрана.

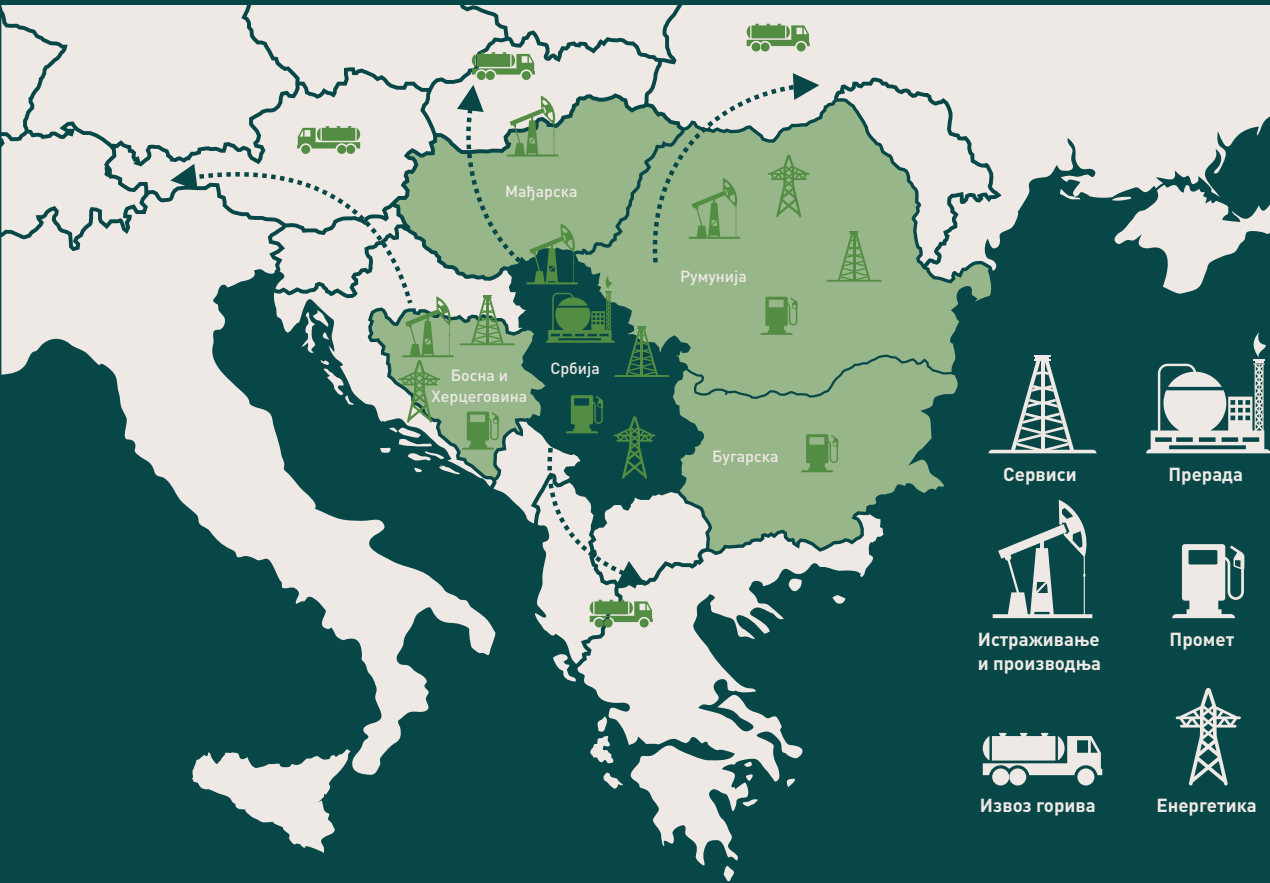
NIS

GAZPROM NE

5
FT

Земље у којима НИС послује

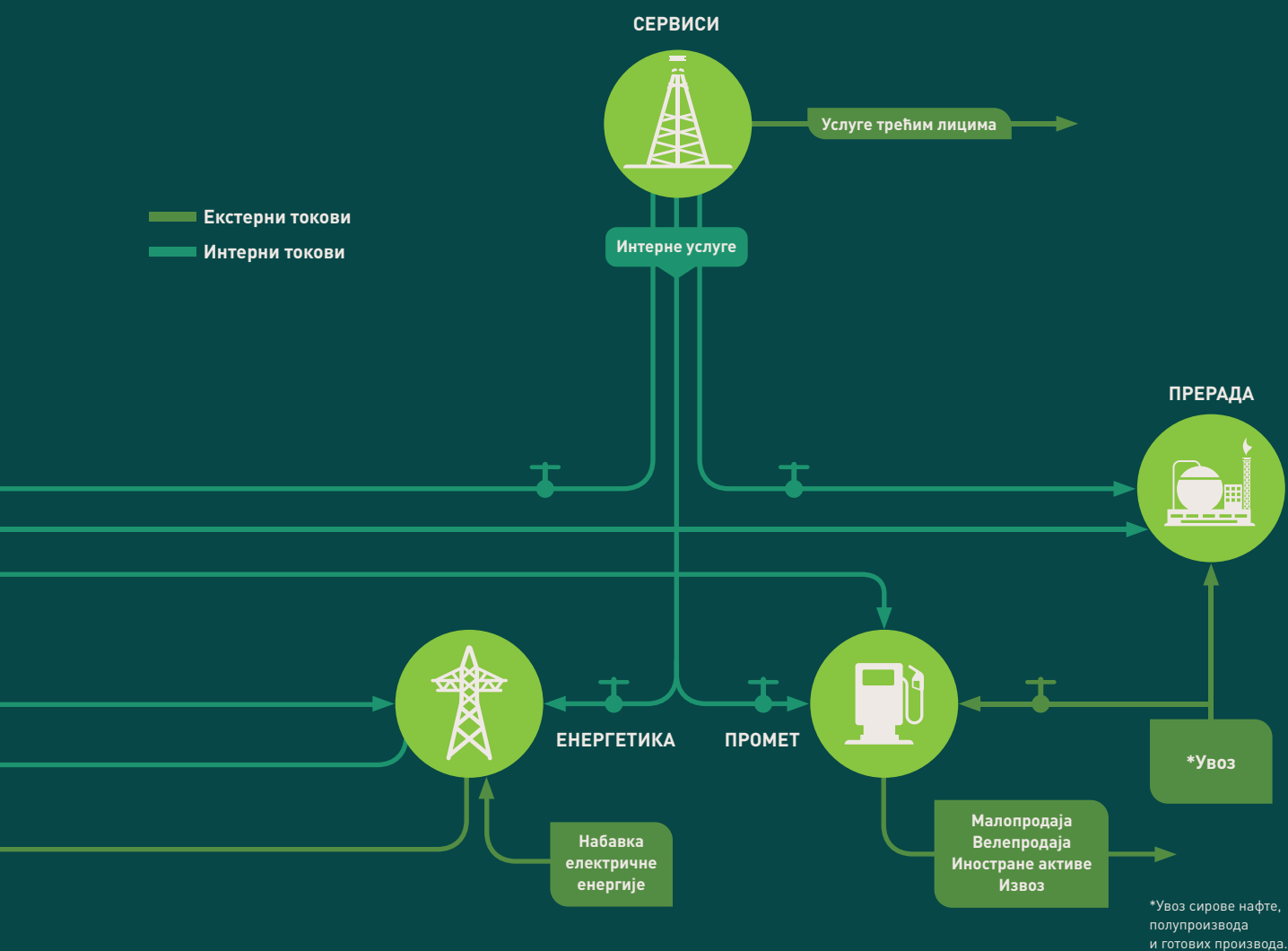

Пословни модел

НИС Група

НИС Група је један од највећих вертикално интегрисаних енергетских система у Југоисточној Европи. Основне делатности НИС Групе су истраживање, производња и прерада нафте и природног гаса, промет широког асортимана нафтних и гасних деривата, као и реализација пројеката у области петрохемије и енергетике.

Пословна структура НИС Групе

* Према одредбама Закона о туризму Републике Србије, уколико привредно друштво не обавља угоститељску делатност као претежну делатност, ради обављања ове делатности дужно је да оснује и у одговарајућем регистру региструје огранак, односно простор ван пословног седишта или да на други начин формира одговарајућу организациону јединицу која се евидентира у Регистру туризма. Из овог разлога Друштво је све бензинске станице на којима се обавља угоститељска делатност регистровало као засебне огранке. Списак бензинских станица које су регистроване као огранци налази се на веб страници <http://ir.nis.rs/o-nama/grupa/#c88>.

Сви смо повезани!

 NIS БУДУЋНОСТ
НА ДЕЛУ

УПОЗНАЈТЕ НИС
ПОРОДИЦУ БРЕНДОВА

МИСИЈА, ВИЗИЈА И ВРЕДНОСТИ

Мисија

Одговорно користећи природне ресурсе и савремене технологије, пружити људима балканског региона енергију за кретање ка бољем.

Визија

НИС ће бити признати лидер балканског региона у свом ресору, по динамици одрживог развоја и повећања ефикасности, испољавајући висок ниво друштвене и еколошке одговорности, као и савремене стандарде услуживања купаца.

Вредности

Професионалност

Стицање савременог знања у циљу сталног унапређивања стручности и способност да се она примени у конкретном процесу рада.

Позитивност и сарадња

Спремност да се учествује у мултифункционалним групама и пројектима, предусретљивост према захтевима колега из других организационих делова Компаније, спремност да се размене информације, способност за рад у тиму.

Иницијатива и одговорност

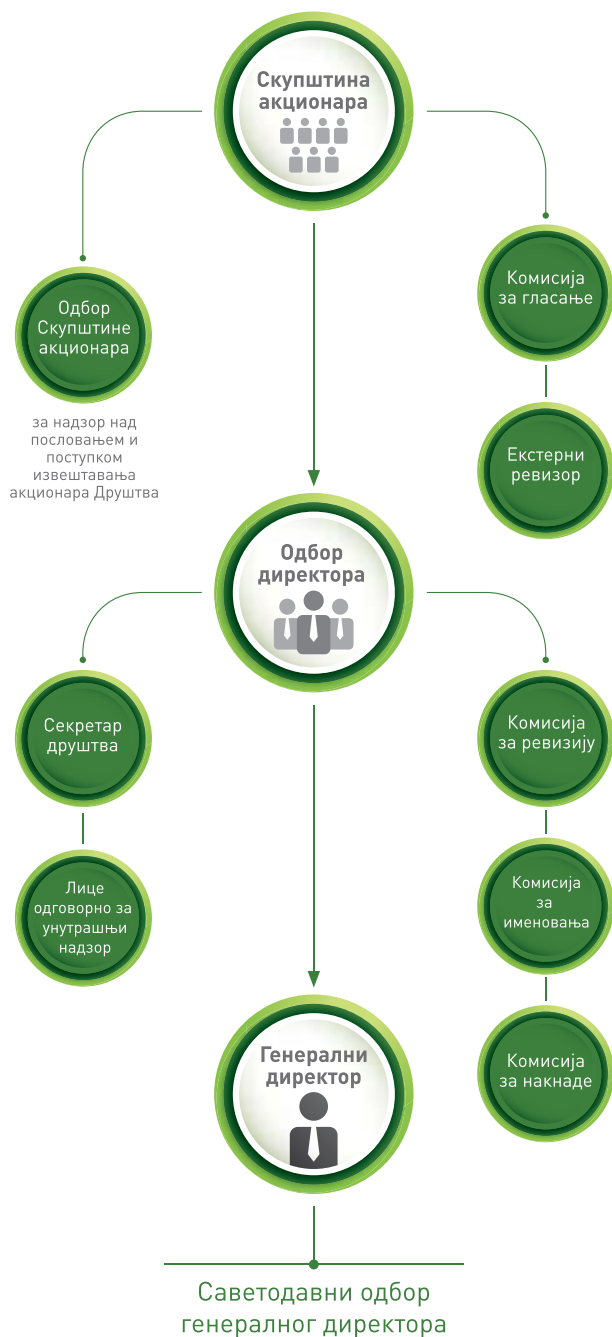
Проналажење и предлагање нових решења, како у домену радних обавеза, тако и шире у сфери интереса Компаније.

Заједнички резултат

Заједнички подухват у циљу остваривања видљивог и упечатљивог резултата, тежња ка постизању успеха уз неизоставну узајамну помоћ и сарадњу запослених.

Структура корпоративних органа и тела НИС

Примена високих стандарда у области корпоративног управљања, заснованих на међународно прихваћеним начелима и најбољим искуствима светске праксе, је наше трајно опредељење.

У Компанији је успостављен једнодомни систем управљања, у ком централну улогу у управљању има Одбор директора, који је одговоран за реализацију постављених циљева и остваривање резултата, док акционари своја права и контролу врше првенствено преко Скупштине акционара. Одредбама Статута је извршено потпуно и јасно разграничење делокруга послова Одбора директора, у односу на делокруг послова Скупштине акционара, Генералног директора и тела која образују органи управљања.

Пословна стабилност и напредак НИС-а највише зависе од ефикасног, одговорног и транспарентног корпоративног управљања. Таквим приступом управљању потврђујемо тежњу ка стварању вредности за акционаре, али и стицање поверења домаћих и страних инвеститора, пословних партнера, запослених и шире друштвене јавности.

Стратешки циљеви Компаније u oblasti korporativnog upravljanja su:

- професионално и одговорно руковођење;
- ефикасност органа управе, који делују у најбољем интересу друштва и његових акционара, у циљу повећања имовине и вредности друштва и
- висок ниво транспарентности и јавности у пословању друштва.

Испуњење ових циљева пружа:

- ефикасно остваривање и заштиту права акционара и интереса друштва;
- фер и равноправан третман акционара;
- одговорност органа друштва према акционарима;
- транспарентност у раду и доношењу одлука органа управе;
- професионализам и етичност органа управе;
- благовремено, потпуно и тачно извештавање и објављивање свих битних информација;
- ефикасну контролу над финансијским и пословним активностима друштва, да би се заштитила права и законити интереси акционара и
- развој пословне етике и друштвено одговорног пословања.

Награде и признања

Током 2016. године НИС је добио више награда и признања у Србији и региону.

- Награда **“Најбоље из Србије 2016”**, у две категорије:
 - за најбољи корпоративни бренд (НИС а.д. Нови Сад) и
 - најбољи робни бренд (НИС Петрол) у категорији „Пословна добра и производне услуге”

Награду додељује: Привредна комора Србије, у сарадњи са Министарством трговине, туризма и телекомуникација

- **Светосавска награда** за програм “Енергија знања”
Награду додељује: Министарство просвете, науке и технолошког развоја
- Награда **“Corporate Superbrands”** - прво место у категорији „Енергија за 2015/2016. годину”
Награду додељује: TGI International
- НИС је укључен у листу **„CSR Индекс Србија”** – прву националну платформу за процену друштвене одговорности компанија у Србији
Награду додељује: Форум за одговорно пословање и Смарт колектив, уз подршку USAID-а
- Прва награда за **Talent management у Србији за 2016. годину**
Награду додељује: Stanton Chase International, међународна компанија за Executive Search
- **Бронзана награда за SAP, за сарадњу IT организације и пословних функција**, кроз програм Customer Center of Expertise
Награду додељује: SAP
- **Прва награда за извршност у пословању** у сектору услужних делатности у истраживању и производњи нафте и гаса за 2015. годину, у категорији малих предузећа у нафтно-гасном сектору, за Нафтагас - Нафтни сервис, огранак у Темишвару
Награду додељује: Трговинска, индустријска и пољопривредна комора округа Тимиш, Румунија
- **Сребрна плaketа** за најбољи однос према инвеститорима у 2016. години
Награду додељује: Београдска берза
- **Признање за десет година стратешког партнерства са IATA**
Награду додељује: IATA - Међународна асоцијација ваздушног транспорта
- **Признање за Најхуманију средину** Удружењу добровољних давалаца крви у НИС - Нафтагасу
Награду додељује: Црвени крст Србије
- **Захвалница за подршку функционисању Фонда за даровите студенте**, за запошљавање пет најуспешнијих студената техничких факултета, са студијских програма који су од интереса за пословање Компаније
Захвалница за подршку Универзитету у Новом Саду, Фестивалу науке и осталим активностима, усмереним на унапређење науке и образовног система
Награду додељује: Универзитет у Новом Саду
- **Почасни знак “За пријатељство и сарадњу”** за значајан допринос развоју и унапређењу пријатељских руско-српских односа, додељен је Кирилу Кравченку, генералном директору НИС-а, Александру Дибалу, члану Извршног одбора компаније Гаспром њефт, и компанији НИС
Награду додељује: Федерална државна агенција “Россотрудничество”, Русија
- **Златна медаља за изузетне заслуге** у повезивању и јачању културних и привредних веза Руске Федерације и Републике Србије, којом је одликован Александар Дибал, члан Извршног одбора компаније Гаспром њефт
Награду додељује: председник Републике Србије
- **Златна медаља за изузетне заслуге** у јавном раду, привредној делатности и јачању пријатељства Републике Србије и Руске Федерације, којом је одликован Кирил Кравченко, као дугогодишњи генерални директор једне од највећих енергетских компанија у региону. Кравченко је постигао изузетне резултате у јачању економске сарадње две земље, као и у области развоја пријатељских, културних и хуманитарних односа Србије и Русије.
Награду додељује: председник Републике Србије
- **Признање за најбољег менаџера из области корпоративне безбедности у 2015. години.** директору Дирекције за корпоративну заштиту Саши Тодоровићу
Награду додељује: Српска асоцијација менаџера корпоративне безбедности

Чланство

Светски нафтни савет је највећа и најстарија невладина организација у области нафте и гаса, а његово национално тело је Национални нафтни комитет Србије, чији је оснивач НИС. Циљ овог тела је унапређење делатности у нафтно-гасној привреди у области одрживог развоја. **Национални нафтни комитет Србије** основан је у марту 2011. године.

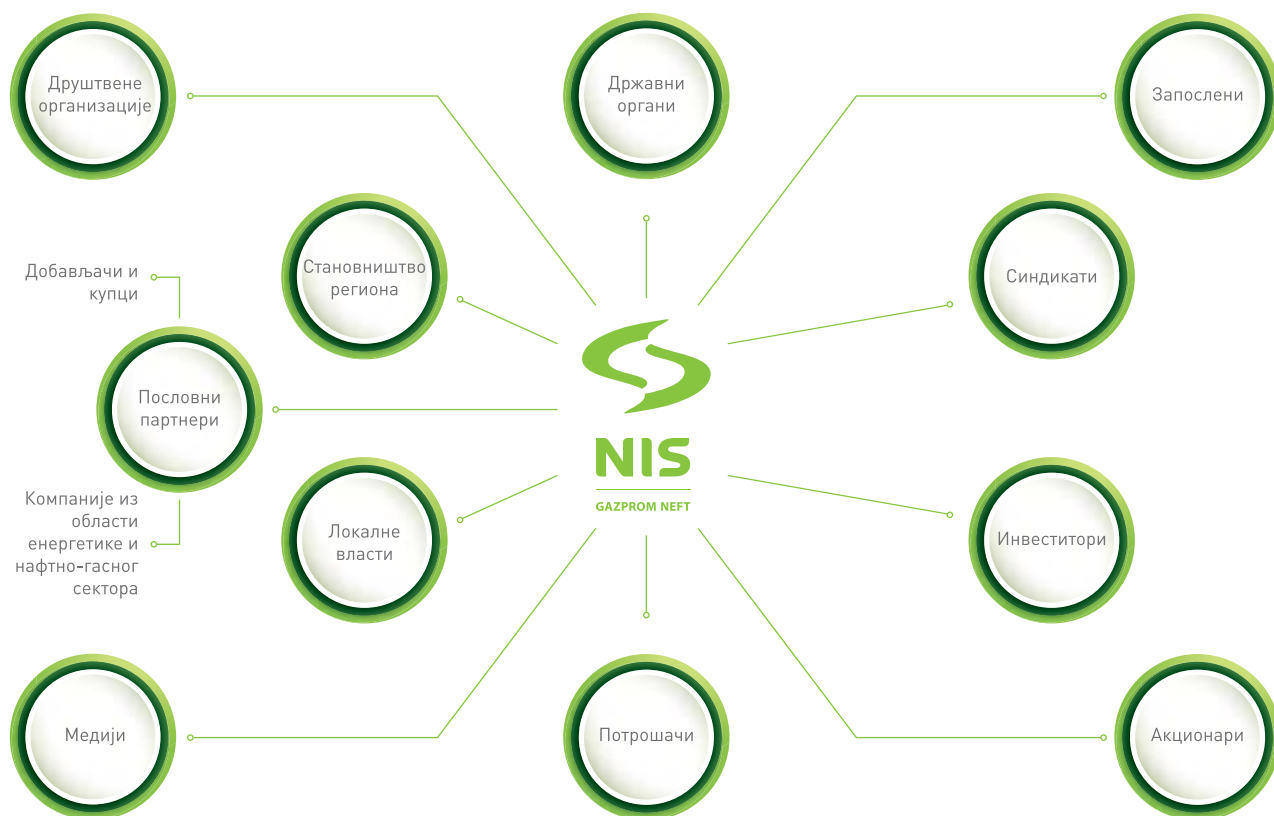
НИС је члан више удружења и привредних комора у Србији и иностранству:

- **Националног нафтног комитета Србије при Светском нафтном савету (WPC)**, од 2011. године,
- **Савета страних инвеститора (FIC)**, од 2011. године,
- **Привредне коморе Србије**, од 1991. године,
- **Америчке привредне коморе у Србији (AmCham Serbia)**, од 2014. године
- **Европског виртуелног института за интегрисано управљање ризицима (EU-VRI)**, од 2007. године,
- **Билатералне Руско-румунске привредне коморе (Camera de Comert Bilaterală Romano-Rusa)**, од 2013. године,
- **Нафтног комитета у Босни и Херцеговини**, од 2016. године.

Дијалог са заинтересованим странама

У односима са свим заинтересованим странама НИС негује сталну комуникацију, узајамно поверење, партнерство и отворени дијалог. За Компанију је од суштинске важности разумевање потреба и очекивања заинтересованих страна.

Негује се ефикасна и обострано корисна сарадња са државним институцијама, трговинско-економским субјектима, дипломатско-конзуларним сектором, друштвеним, верским, политичким и другим невладиним организацијама и удружењима у Србији и иностранству. Постизање европских стандарда у енергетици, нафтно-гасној привреди и екологији остаје императив за Компанију. Наши стручњаци су својом експертизом активно учествовали у напорима надлежних министарстава приликом успостављања релевантног законског оквира.

Односи са акционарима и инвеститорима

Двосмерна комуникација са акционарима и инвеститорима је у НИС-у посебно развијена, тако да су за потребе информисања о Компанији, правима акционара и о свим питањима везаним за акције на располагању:

- Сектор за послове са мањинским акционарима, **servis.akcionara@nis.eu**
- Посебан Позивни центар за мањинске акционаре, на броју **(011) 22 000 55**
- Служба за односе са инвеститорима, **Investor.Relations@nis.rs**
- Посебан одељак корпоративног сајта „Инвеститори“, на адреси **ir.nis.eu**

НИС примењује највише стандарде у области информисања, поштујући принципе равноправног третмана свих корисника информација и обезбеђујући да објављене информације на једнак и лак начин буду доступне свим заинтересованим лицима у најкраћем могућем периоду, користећи у великој мери своју интернет-страницу. На интернет-страници ir.nis.eu објављују се све информације, намењене акционарима и инвеститорима: презентације о оствареним резултатима, финансијски извештаји, ревизорски извештаји, финансијски календар, најважније вести о раду Компаније, одлуке органа, одговори на најчешће постављена питања у претходном периоду, као и све потребне информације о акцијама, правима акционара и дивидендама.

Директна комуникација инвеститора са менаџментом Компаније је омогућена кроз редовне кварталне презентације остварених резултата, као и кроз састанке са инвеститорима и учешће на инвеститорским конференцијама. Сваке године организује се и Дан инвеститора, који се одржава у просторијама Компаније и на коме се инвестиционој јавности представљају важни и значајни пројекти. Пракса НИС-а је да су за представнике банака, брокерских кућа, инвестиционих фондова, као и за финансијске аналитичаре врата Компаније отворена, те је на тај начин инвестиционој јавности дата могућност да се упозна са свим битним аспектима пословања НИС-а.

Приоритет Компаније у односима са пословним партнерима су поштовање Кодекса пословне етике* и транспарентност у пословању. Компанија настоји да уз олакшане процедуре оствари највише професионалне стандарде.

У складу са стратешким опредељењем компаније да негује сталну комуникацију и отворени дијалог са свим заинтересованим странама, Прес служба НИС-а као приоритете у свом раду види свеобухватно и правовремено информисање јавности о свим активностима компаније. Медији и грађани су о пословним процесима, друштвено одговорним пројектима и важним одлукама руководства НИС-а упознати путем саопштења за јавност, изјава представника компаније, информација на корпоративном сајту www.nis.eu, као и путем објављивања информација на компанијским налозима на друштвеним мрежама.

Корпоративни сајт

Све значајне информације се објављују на сајту НИС-а и то на три језика: српском, руском и енглеском. Такође, на сајту посетиоци могу да нађу основне податке о компанији, део посвећен инвеститорима, информације о производима и услугама НИС-а, као и о активним конкурсима за запошљавање, у којима им се нуди могућност да постану део великог тима наше компаније. Поред тога, на сајту су и рубрике посвећене текућим тендерима, делатностима НИС-а, као и део за добављаче и потенцијалне partnere компаније. У 2016. години је насловна страна сајта модернизована у складу са последњим трендовима у тој области, што је значајно унапредило присуство НИС-а на интернету. Сајт је прилагођен коришћењу на свим уређајима. У жељи да се јавности детаљно представи оно што је НИС учинио у области друштвено одговорног пословања и одрживог развоја, на корпоративном сајту су доступне и пдф верзије свих извештаја о одрживом развоју од 2010. године када је компанија први пут у Србији представила такав документ. На корпоративном сајту је такође доступна и актуелна онлајн верзија Извештаја о одрживом развоју са интерактивним садржајем прилагођеним свим мобилним уређајима.

Потрошачки сајтови

На интернет сајтовима мрежа бензинских станица НИС Петрол - **nispetrol.rs** и GAZPROM - **gazprom-petrol.rs** посетиоцима се нуде информације о производима, услугама, акцијама и пословању малопродајних брендова Компаније. Сајт премијум бренда GAZPROM је активан у четири земље у којима је овај бренд присутан (Србија, Босна и Херцеговина, Румунија и Бугарска) и доступан је на језицима тих земаља, као и на енглеском језику.

Сајт НИС-овог бренда уља и мазива NISOTEC - **nisotec.rs** представља комплетан асортиман NISOTEC производа. Поред детаљних података о уљима, мазивима и техничким течностима, потрошачима су доступни: мапа продајних места, списак овлашћених дистрибутера, препоруке за избор производа као и друге корисне информације. Имплементиран је и претраживач који омогућава да се на основу типа и године производње возила добију препоруке за одговарајуће уље или техничку течност из NISOTEC асортимана.

Интернет сајт програма лојалности „Са нама на путу“ - **sanamanaputu.rs** пружа информације о правилима Програма и начину прикупљања и коришћења бонус поена. На сајту је доступан и калкулатор броја остварених бонус поена, као и мапа бензинских станица на којима је Програм активан.

* Више информација о Кодексу пословне етике доступно је на интернет-страници: <https://www.nis.eu/o-nama/informacije-o-kompaniji/kodeks-poslovne-etike>.

Друштвене мреже

У циљу информисања јавности о активностима путем различитих канала, као и у циљу обезбеђења интеракције са грађанима НИС је, у складу са савременим трендовима, своје присуство на Интернету проширио и на најпосећеније друштвене мреже. Осим основне намере да се јавност и овим путем информисе о најзначајним догађајима у компанији, НИС присуством на друштвеним мрежама жели да омогући својим пратиоцима да учествују у бројним акцијама, као и да постану добитници вредних поклона и награда. Такође, преко друштвених мрежа посетиоци могу да добију детаљније информације и да из другог угла стекну увид у манифестације и активности у чијој организацији учествује НИС.

Потрошачи са компанијом могу да комуницирају и бесплатним позивом на број кол-центра 08 0000 8888 као и слањем електронске поште на адресу office@nis.eu.

Интерна комуникација

Информисаност запослених и активан развој корпоративне културе су од кључне важности за достизање пословних циљева и унапређење пословања. Компанија користи различите канале информисања и велики број алата за промовисање корпоративних вредности и кључних тема.

Благовремено, отворено и тачно информисање запослених о свим актуелним темама, од резултата пословања, планова развоја, развоја и обуке кадрова, заштите на раду, до социјалног пакета и других бенефита за запослене, директно утиче на развој корпоративне културе. За потребе информисања запослених у Србији и региону, у НИС-у се користе штампани корпоративни медији, као што су месечни и квартални часописи на српском и енглеском језику. Запослени се информису и путем електронских медија, од којих је најзначајнији интранет портал са више од 3.000 посетилаца дневно. Поред тога, од електронских канала у употреби су инфомејл и различите врсте имејл обавештења. Због великог броја запослених који раде на терену и имају

ограничен приступ електронској пошти, на више од 400 локација у Србији су постављене инфотабле за информисање о текућим темама.

За постизање квалитетне и транспарентне комуникације, од кључне важности је двосмерна комуникација између руководиоца и запослених, коју називамо „повратна веза“. Повратна веза се у НИС-у постиже уз примену разних алата, попут програма каскадирања информација кроз састанке генералног директора са менаџерима првог и другог нивоа, као и састанке запослених са руководством, на којима сви имају прилику да отворено разговарају о свим важним темама. Директна питања руководству запослени могу да поставе и кроз рубрику „Питања руководству“ у корпоративним медијима.

У оквиру програма „Повратна веза“, од великог значаја за развој корпоративне културе је постојање и рад „СОС линије за пословну етику“ којом се спречава кршење Кодекса пословне етике. Путем посебне СОС телефонске линије и електронске поште запослени могу да пријаве уколико сумњају да је дошло до повреде Кодекса, попут случајева корупције, крађе, претњи, дискриминације, мобинга, административних преступа и ситуација које угрожавају здравље и безбедност људи. У циљу објективног и правовременог решавања пријава, све случајеве проверава координатор за примену кодекса корпоративне етике, као независни орган. Поред тога, одлуку о постојању кршења корпоративног кодекса, као и о мерама за отклањање последица и превенцију понављања сличних ситуација доноси савет за корпоративну културу и етику у чијем саставу се налазе представници различитих организационих делова компаније.

Према резултатима годишњег социолошког истраживања за 2016. годину, информисаност запослених је порасла за целих 25 одсто у односу на претходну годину. Из године у годину, резултати социолошких истраживања показују да информисаност запослених расте, као и да се корпоративна култура развија у складу са постављеном стратегијом.

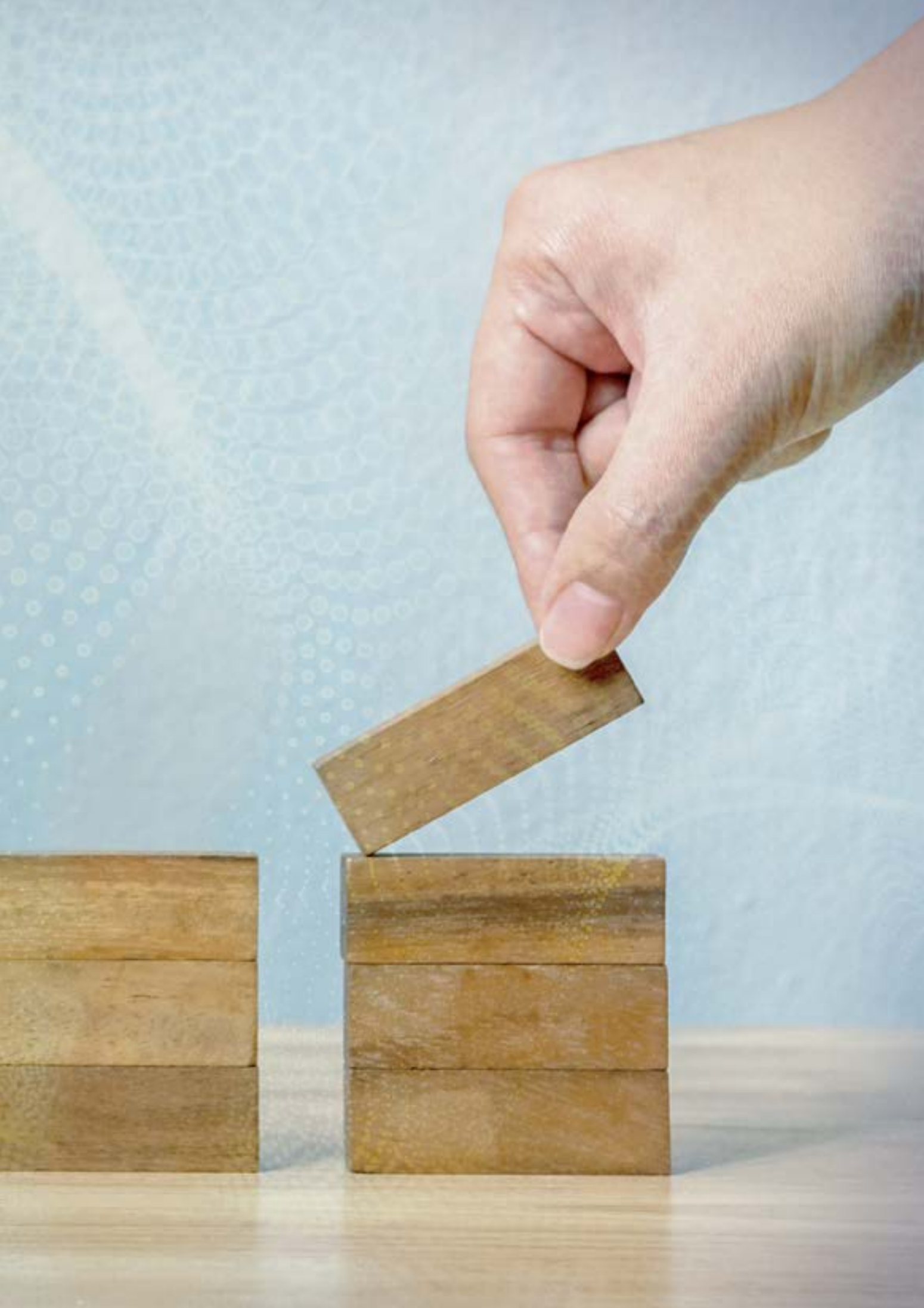

ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Позиција НИС-а као регионалног енергетског лидера подразумева и обавезу праћења најновијих трендова у области „зелене“ енергетике и коришћења обновљивих извора енергије, као што су употреба геотермалне енергије и енергије ветра. У 2016. години је пуштено у рад Аминско постројење за пречишћавање природног гаса, као прво и једино „НіРАСТ“ постројење у Европи, док се у свету ова технологија примењује једино у Јапану.

ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Резултати пословања

У периоду великих турбуленција на светским нафтним тржиштима читава индустрија послује у окружењу неизвесности и ниских цена нафте. НИС је за сада успешно одговорио на изазове пословног окружења и успео да одржи задовољавајући ниво профитабилности, уз очување

основних стратешких праваца развоја, а применом низа мера планира да у будућности унапреди своје пословање и да се прилагоди новим реалностима нафтног бизниса, уз обезбеђење максималне добити за акционаре.

Дистрибуирана економска вредност у хиљадама динара	2015.	2016.
Директно генерисана вредност	211.668.432	193.591.952
Дистрибуирана економска вредност	194.780.981	176.672.190
Оперативни трошкови	160.013.799	148.299.864
Зараде запослених и остале накнаде	18.505.343	18.301.051
Кamate на примљене кредите	10.635.513	7.100.837
Порези*	5.562.079	2.880.635
Инвестиције у заједницу	64.247	89.803
Увећање економске вредности Компаније	16.887.451	16.919.762

* Датим износом нису обухваћени индиректни порези.

Делатности

НИС Група своје пословне активности је организовала у пет производних блокова (Истраживање и производња, Сервиси, Прерада, Промет и Енергетика), а њима подршку пружа 10 пословних функција у оквиру Корпоративног центра.

Блок „Истраживање и производња“ се бави истраживањем, производњом, инфраструктуром и пружањем операционе подршке производњи, управљањем резервама нафте и гаса, управљањем разрадом лежишта нафте и гаса, као и великим пројектима у области истраживања и производње.

У области геолошко-истражних радова у току 2016. године откривено је једно ново нафтно поље, као и два гасна лежишта, што је обезбедило прираст резерви угљоводоника изнад планираног. Настављено је свеобухватно доистраживање перспективних локалитета методом 3D сеизмике, по чијим обимима је НИС лидер у региону. Започета је активна фаза истражног бушења у Румунији, као и етапа регионалног геолошког истраживања на територији Босне и Херцеговине.

Реализована су 3 научно-истраживачка пројекта. Настављена је интензивна сарадња са државним органима Србије у сфери испуњавања законских захтева у експлоатацији и истраживању лежишта. План производње нафте и гаса премашен је за 2%, тестиран је и имплементиран низ технологија усмерених на повећање ефикасности текућег производног програма. Постигнут је рекорд у брзини експлоатационог бушења. Примена технологија хоризонталног бушења, ремонтно-изолационих радова, хидрауличног фрактурирања са смањеним обимом пропанта, дословно, дају нови живот зрелим лежиштима. У области инфраструктуре током 2016. године је завршена изградња Аминског постројења чиме је постигнуто побољшање квалитета гаса и повећање обима производње, а позитиван еколошки ефекат се огледа у спречавању емисије угљен диоксида у атмосферу. Такође, завршена је и изградња система за утечавање и отпрему компримованог гаса на пољу Острово, што је омогућило пуштање у производњу, раније нерентабилног, гасног лежишта.

Блок „Сервиси“ пружа сервисне услуге у области истраживања и производње нафте и гаса путем спровођења геофизичких испитивања, израде, опремања и ремонта бушотина, као и извођења специјалних операција и мерења на бушотинама. Осим тога, овај Блок пружа и услуге одржавања средстава за рад и изградњу и одржавања нафтно-гасних система и објеката. Поред превоза терета и ангажовања радних машина, он пружа и услуге превоза путника и изнајмљивања возила. НИС поседује сопствене сервисне капацитете, који у потпуности задовољавају потребе Компаније и омогућавају пружање услуга трећим лицима.

Блок „Прерада“ се бави прерадом сирове нафте и других сировина и производњом нафтних деривата. Блок производи широк спектар нафтних деривата: од моторних и енергетских горива до сировина за петрохемијску индустрију и осталих нафтних производа.

Након завршетка изградње постројења за благи хидрокрекинг и хидрообраду (МНС/DHT) у 2012. години, НИС производи моторно гориво европског стандарда квалитета, а у току је реализација пројекта Дубока Прерада, даља модернизација рафинеријских капацитета и изградња постројења за одложено коксовање.

Реализацијом пројекта Дубока прерада наставља се тренд константног иновирања и побољшања својих постројења и процеса а све у циљу обезбеђења константне понуде висококвалитетних горива за тржиште Србије и региона, али и увођења нових чистих енергетски ефикасних технологија. Изградњом нових постројења повећава се ефикасност и дубина прераде што практично значи да се престаје са производњом високо-сумпорног мазута, а повећава производња висококвалитетног бензина и дизела, што ће имати и веома позитиван утицај на заштиту животне средине целог региона. Такође, ново постројење ће омогућити да се у асортиман производа уврсти и кокс који се до сада увозио.

Блок „Промет“ обухвата спољну и унутрашњу трговину, трговину на велико, трговину на мало нафтним дериватима и допунским асортиманом. НИС има највећу малопродајну мрежу у Србији, а промет развија и у земљама региона – Босни и Херцеговини, Бугарској и Румунији. На тржиштима Србије и региона, НИС наступа са два брэнда: НИС Петрол и Gazprom. Као посебне пословне правце НИС развија снабдевање авио-горивом, снабдевање пловних објеката горивом, промет мазива и битумена.

Све врсте горива пролазе строго и редовну лабораторијску контролу и одговарају захтевима домаћих и међународних стандарда.

Блок „Енергетика“ се бави производњом електричне и топлотне енергије из конвенционалних и обновљивих извора, продајом гаса, трговином електричном енергијом, развојем и увођењем стратешки важних енергетских пројеката, развојем и имплементацијом пројеката за побољшање енергетске ефикасности. Осим тога, овај Блок се бави развојем и реализацијом енергетских пројеката у оквиру НИС Групе, и обавља анализу и процену инвестиционих пројеката у енергетском сектору Србије у оквиру пројеката стратешког партнерства.

У току је реализација пројеката изградње термоелектране-топлане у Панчеву, гринфилд инвестиције у сарадњи са Гаспром енергохолдингом

Прираст резерви угљоводоника
у 2016. години износио је 3,4%.

EBITDA* 39,8 млрд. РСД

Обим прераде,
хиљада тона

▲
+1%

Оптимизација корпе сировина -
прерада нових типова нафте.

Обим промета,
хиљада тона

▲
+3%

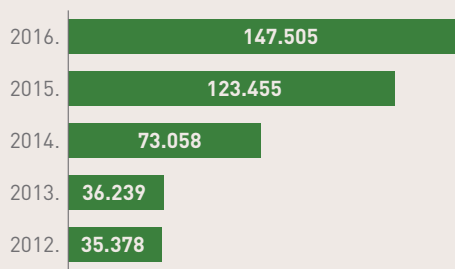

Погон Бушење завршио је бушење
42 бушотине уместо планских 31.

Производња електричне енергије,
MWh

▲
+19%

Обим трговине електричном
енергијом прешао је 2 TWh

Укупан економски ефекат реализованих
мера за повећање оперативне ефикасности
на показатељ EBITDA у 2016. години
– 8,6 милијарди динара.

НЕТО ДОБИТ

15,0 млрд. РСД

ИНВЕСТИЦИЈЕ

26,1 млрд. РСД

Индикатор повреда са изгубљеним данима
(показатељ LTIF) – 46% мањи
у односу на 2015. годину.

*EBITDA = Приходи од продаје (без акцизе) – трошкови залиха (нафте, нафтних деривата и осталих производа) – оперативни трошкови пословања (OPEX) – остали трошкови на које менаџмент може да утиче.

Корпоративна безбедност

У Компанији су се и током 2016. године континуирано анализирали и процењивали тежишни ризици, везани за корупцију у свим организационим деловима. Између осталог, вршен је стални мониторинг индикатора корупције*, претежно у области набавке роба и услуга, у пословању са купцима, као и кроз процес верификације кандидата за пријем у радни однос, постављења на менаџерске и друге руководеће позиције унутар Компаније, те у процесу верификације пословних привредних субјеката приликом ступања у уговорни однос и у усаглашавању уговорних и нормативно-методолошких докумената.

Област пословања, посебно изложена ризику везаном за корупцију, је набавка роба и услуга, с обзиром на непосредну комуникацију са добављачима и значајан проток новца, а иницијатива за коруптивно понашање може да потекне и од понуђача и од наручиоца услуге. Међутим, корупционе активности су карактеристичне и за област пословања са купцима, најчешће кроз привилеговање појединих тзв. „великих“ купаца, али и кроз фаворизовање по основу паритета, начина транспорта или времена отпреме. Најраспрострањенији вид привилеговања купаца је изражен кроз закључивање уговора или испоруку веће количине робе, без обзира на неизмирене финансијске обавезе, настале из претходних уговора и испорука. Процењом ризика је, као посебно тежак, издвојен облик корупције, који је идентификован у случајевима када надлежни комерцијални извршиоци уговора, уношењем непрецизних или нетачних података у предлоге и листе усаглашавања, обмањују руководиоце и друге учеснике у усаглашавању уговорних докумената.

Током 2016. године је анализирано више индиција које су наводиле на елементе могућег корупционог деловања, посебно у службама набавке. Процењом ризика, као тежишни ризици у области корупције идентификовани су:

- Злоупотреба положаја одговорног лица, где су као фактори настанка издвојени: неодговоран однос према повереној имовини Компаније; недовољна заштита имовине Компаније; непостојање или непотпуност процедура интерних контрола; пропусти у раду линијских и функционалних руководиоца; противправно поступање запослених.
- Несавестан рад у служби
- Проневера у служби
- Одавање службене тајне

С обзиром на сарадњу са значајним бројем партнера у Србији, НИС примерима добре праксе у пословању позитивно утиче на подизање стандарда пословања и на спремност осталих компанија да пруже квалитетније услуге, што доприноси побољшању пословне климе у земљи.

* Под појмом „корупција“, у анализи је коришћена дефиниција преузета из Националне стратегије за борбу против корупције: Корупција је однос који се заснива злоупотребом овлашћења у јавном и приватном сектору у циљу стицања личне користи или користи за другог. Ради се о ширем схватању појма корупције, која се не своди на опште усвојено мишљење да се ради о давању или примању мита, већ се подразумева свака радња која потиче, делимично или потпуно, из мотива који су друштвено неприхватљиви.

Органи управљања

Чланови управних тела НИС-а су са правилима и процедурама против корупције упознати кроз Одлуку генералног директора из 2014. године, којом је усвојен типски образац Споразума о антикорупцијском понашању. Такође, чланови управних тела су имали могућност да се упознају са Политиком Компаније у области борбе против корупције и превара, посебно са клаузулом о поштовању законодавства у области борбе против превара и корупције. Сви чланови управних тела и то Одбор директора, Веће Саветодавног одбора и Саветодавни одбор, као и чланови комисија Одбора директора (Комисије за ревизију, Комисије за именовања и Комисије за накнаде) су упознати са правилима и процедурама које су актуелне у НИС-у, а везане су за антикорупционе активности.

Новозапослени

Током 2016. године је у континуитету вршено упознавање са правилима и процедурама против корупције, тако да су сви новозапослени били обухваћени уводним предавањима која су укључивала и корупциону проблематику. Ради едуковања о антикорупцијским процедурама осмишљен је уводни тренинг за новозапослене на тему „Борба против корупције и организованог криминала“. Кроз њу се указује на основне елементе спровођења политике Компаније у борби против корупције, превентивно деловање у области спречавања развоја корупције, откривање развијених корупцијских капацитета, те на задатке надлежне службе за пружање помоћи доносиоцима одлука у циљу препознавања елемената корупције, као и на сарадњу појединаца са надлежним државним органима у спречавању корупционих понашања.

Запослени

Компанија је током 2016. године реализовала непосредне облике обучавања запослених на теме у којима је, између осталог, указивано и на антикорупцијска питања. Теме су се односиле на заштиту информација кроз On Boarding training, заштиту информација у пословном окружењу, као и на радионице заштите информација, којима је било обухваћено 437 запослених, док је седам запослених прошло обуку везану за поверљиво деловодство. 15 запослених у Кабинету генералног директора је прошло обуку на тему "Корпоративна безбедносна култура - кључни елемент кодекса пословне етике", којом је било обухваћено питање предузимања мера и активности у случајевима идентификованих корупцијских поступања. Осим тога, сваки организован вид контакта са појединим категоријама запослених, користи се и за усмеравања и едукације, претежно кроз контролне активности малопродајних и других објеката Компаније и у процесу усаглашавања уговорних докумената.

Против запослених чијим су чињењем или нечињењем наступиле штетне последице по Компанију, а у основи су били корупциони мотиви, надлежним руководиоцима је у 2016. години поднет 121 предлог за покретање дисциплинског или прекршајног поступка (против два виша руководиоца, 10 средњих руководиоца и 109 других запослених - инжењера, техничара, радника). Сем тога, против 30 лица су поднете пријаве за кривична дела проневере, од чега је 27 пријава поднето против трећих лица, а три против лица, запослених у НИС-у, из категорије радника. Као карактеристична корупциона дела запослених су издвојена: неуплаћивање и отуђивање пазара, злоупотребе компанијских картица ради стицања имовинске користи, отуђивање погонског горива, отуђивање других материјалних вредности Компаније (електрокаблова, опреме са радилишта - оградних стубова, турбинга, талпи и сл), сукоб интереса и др. Из Компаније је отпуштено укупно 28 запослених (два средња руководиоца и 26 осталих запослених - инжењера, техничара и радника).

Пословни партнери

Са свим пословним партнерима са којима је НИС ушао у уговорни однос, склопљен је Споразум о антикорупцијском понашању, ради очувања и обезбеђивања повољног пословног амбијента кроз превентивно и појединачно деловање у борби против коруптивних и/или незаконитих радњи и поступања. Одлуком генералног директора предвиђен је и поступак у случајевима када пословни партнер одбије да потпише Споразум. Тада иницијатор закључења Споразума из НИС-а обавештава надлежне службе, након чега се предузимају мере и радње у смислу утврђивања стварних разлога одбијања потписивања Споразума, а потом се доноси усаглашена одлука о даљем поступању. Служба безбедности такође предузима мере из своје надлежности на плану антикорупцијског деловања, као и на контроли усаглашених уговора и постојаности и исправности антикорупцијских споразума.

Током 2016. године забележена су 132 случаја у којима је са пословним партнерима раскинут или није обновљен већ постојећи уговор о пословној сарадњи. Разлози су: непоштовање уговорених рокова и динамике (шест случајева); непоштовање уговорених обавеза (два случаја); неадекватно извршавање преузетих обавеза (два случаја); непоштовање законски прописаних захтева у области HSE (један случај); утужење НИС-а од стране пословног партнера (један случај); утужење пословног партнера од стране НИС-а због неизмирења уговорних обавеза (118 случајева); повезане пословне делатности и руководеће структуре са предузећем за које служба безбедности не даје сагласност за пословни однос (један случај); злоупотреба у реализацији уговора (један случај). Од 132 случаја, у два случаја или 1,51 % разлог раскида, односно необнављања уговора има корупциону основу.

Сарадња

Поред ангажовања на унутрашњем корпоративном плану, предузете су и комплексне активности на афирмацији економске безбедности на тржишту Србије, као и у региону. Тако су представници Компаније узели активно учешће у оквиру Српске асоцијације менаџера корпоративне безбедности (САМКБ) и одржали предавање на округлом столу, организованом у Привредној комори Србије, на тему "Борба против корупције - како ми то радимо", непосредно едукујући у овој области менаџере у јавном и приватном корпоративном сектору. Представник НИС-а је учествовао и у раду округлог стола 7. Међународне конференције "Дани корпоративне безбедности" у Љубљани, на тему "Како позиционирати улогу безбедносног менаџмента".

Усаглашавање набавки

Учествојући у поступцима усаглашавања набавки у Компанији, надлежна служба комплексно сагледава потенцијалног привредног субјекта са којим Компанија може да ступи у уговорни однос. При томе се сагледавају финансијски показатељи пословања потенцијалног коминтента, професионалне и стручне компетенције, кадровски потенцијали, број и суштина вођења евентуалних судских поступака (посебно у својству туженог, посебно тужитеља), као и евентуално дотадашње учешће у делима која се могу подвести под корупцију.

У току 2016. године верификована су 7.542 привредна субјекта са којима је планирана пословна сарадња, док је од тог броја њих 92 или 1,22 % неусаглашено из разних разлога. Неусаглашени коминтент је онај за ког се анализом установи да би успостављањем уговорног односа са истим могли да наступе пословни ризици по Компанију. Разлози неусаглашавања потенцијалног коминтента могу да буду:

- неликвидност (тренутна или учестала)
- неекономичност - вредност предмета није усклађена са тржишним условима, а протежира се пословање са мањим бројем фирми
- непоузданост у пословању (или потенцијална непоузданост), што може да подразумева да потенцијални коминтент не располаже потребним (траженим) референцама, да не поседује валидне сертификате који су потребни за обављање уговорних обавеза, да су му, због преангажованости на већем броју тренутних послова, смањени расположиви радни капацитети, да не поседује потребна средства за обављање уговорних обавеза
- нестручност – привредни субјекат није регистрован за обављање делатности која је предвиђена, или је регистрован али ангажује подизвођаче који нису регистровани за захтевану делатност
- нелојалност (или потенцијална нелојалност) – нпр. фирма је у списку референци доставила податке о свом ангажовању на сличним пословима за потребе друге фирме, која је конкурент Компаније, што представља ризик од отицања пословних података Компаније
- сукоб интереса и друго

Такође, надлежна служба је учествовала у усаглашавању 5.442 уговора, од којих је 124 или 2,28 % неусаглашено.

Извршена је анализа свих 826 нових добављача у 2016. години, а сагласност није дата за 92 потенцијална уговарача, код којих је утврђено постојање стварног или потенцијалног негативног утицаја на Компанију. Потенцијални комитенти се пре самог избора добављача анализирају са становишта корпоративне заштите и потенцијално негативних утицаја на пословање Компаније, чиме се спречава и сама могућност потписивања уговора, уколико саговорач није усаглашен.

Сагледаван је и однос добављача према уговорно преузетим обавезама и искуства из претходне пословне сарадње, некоректност и злоупотребе у односима, сходно одредбама Закона о облигационим односима и пословним обичајима, фактурисање рачуна за неизвршене и нереализоване услуге/радове/добра, испорука коришћених и амортизованих материјала и друго. Осим тога, анализирана је и повезаност самих техничких или комерцијалних лица са представницима саговорача, у случајевима где је постојала сумња у присуство стварног или потенцијалног негативног утицаја на Компанију у сфери набавне делатности.

Карактеристично је да у 2016. години за три привредна субјекта није дата сагласност за ступање у пословни однос са НИС-ом из корупционих разлога. У првом случају је власник привредног друштва био хапшен због корупционих радњи, у другом је власник привредног субјекта испољио коруптивне намере у аукцији, док је у трећем случају власник привредног друштва био хапшен због нелегалног промета нафтних деривата.

У НИС-у се, у циљу елиминисања ризика пословања, води Листа непоузданих добављача, купаца и извођача радова, која обухвата привредне субјекте који у претходном периоду нису испуњавали уговорне обавезе у раду са Компанијом (неквалитетно извршени послови, некоректна пословна сарадња, злоупотребе и сл.).

Од 132 добављача за које је у 2016. години евидентирано да имају негативан утицај на пословање НИС-а, њих четири (3,03 %) су скинута са Листе непоузданих добављача у резултату побољшања пословне климе и отклањања неусаглашености, чиме су се поново квалификовали за потенцијалне добављаче у Компанији.

СОС-линија

Кодекс пословне етике НИС-а, који је посебно усмерен на промоцију антикорупције у компанији и рад СОС-линије (телефон: 021/481 5005; адреса електронске поште: soslinija@niss.eu) запосленима и заинтересованим странама пружа могућност да реагују у случајевима непоштовања дефинисаних правила.

Поред тога су уведене посебна телефонска линија и адреса електронске поште за пријаву случајева корупције у Компанији (телефон: 064/888 5888, адреса електронске поште: dkz.ia@niss.eu).

У току 2016. године није било утврђених случајева кршења етике пословног понашања у Компанији, пријављених путем СОС линије.

Циљеви за будућност

- Развијање свести запослених о препознавању и штетности појавних облика корупције,
- Спровођење превентивних активности у циљу побољшања пословне атмосфере и смањења могућности корупционог деловања,
- Тренинзи, обуке и стручне радионице као вид стручне помоћи менаџменту у препознавању елемената корупције,
- Учешће у изради и усаглашавању интерних нормативних докумената, у циљу имплементације контролних механизма ради свођења могућности коруптивног деловања на минимум,
- Сарадња, унапређење и координација мера и активности на сузбијању корупционих активности са надлежним државним органима,
- У сарадњи и кроз размену података са менаџментом по организационим деловима Компаније, претежно са оним, у чијем је делокругу спровођење набавних делатности, али и са менаџментом, ангажованим на пословима продаје робе и производа Компаније, врши се процена потребе за додатним тренинзима, обукама или радионицама, посвећеним поступцима запослених за препознавање и примену антикорупцијских мера,
- Константни мониторинг индикатора корупције у Компанији, са применом мера за свођење корупционих активности у Компанији на минимум.

Добављачи

Једна од основа за очување конкурентности НИС-а на тржишту је и успешна сарадња са добављачима. За успешну сарадњу са добављачима битан је целокупан процес набавке, уз правовремено обезбеђивање материјала и услуга, потребних за реализацију производних и пословних процеса у Компанији.

Географски посматрано, добављачи се деле на:

- Локалне – добављачи из Србије
- Регионалне – добављачи из југоисточне Европе
- Глобалне – добављачи широм света

При процесима набавке, **основна начела** су

- Начело економичности и ефикасности процеса
- Начело обезбеђивања конкуренције и једнакости међу понуђачима

Начела и пословну логику увек прати стандардизација пословних процеса кроз усвојена документа: правилнике, политике, стандарде и упутства. У НИС-у се даје приоритет конкурентном начину избора добављача или извођача. Ако постоји пословна потреба за примену неконкурентног начина избора, она мора да буде образложена од стране наручиоца. Конкурентан начин избора се заснива на анализи алтернативних тржишних понуда и избору добављача који је доставио технички прихватљиву и оптималну понуду за НИС, што се тиче цене, рока испоруке/извршења, гарантног рока, средстава обезбеђења или додатних погодности/бенефиција.

Структура набавки без Гаспром њефта

Година	Укупна вредност набавки у хиљадама динара	Укупан број добављача са којима Компанија сарађује	Укупна вредност набавки од локалних добављача у хиљадама динара	Укупан број локалних добављача	Проценат набавки од локалних добављача вредносно	Проценат локалних добављача у укупном броју добављача
2015.	107.907.974	2.535	68.997.656	2.007	64%	79%
2016.	136.094.176	2.746	64.276.439	2.188	47%	80%

Структура набавки са Гаспром њефтом

Година	Укупна вредност набавки у хиљадама динара	Укупан број добављача са којима Компанија сарађује	Укупна вредност набавки од локалних добављача у хиљадама динара	Укупан број локалних добављача	Проценат набавки од локалних добављача вредносно	Проценат локалних добављача у укупном броју добављача
2015.	173.673.674	2.536	68.997.656	2.007	40%	79%
2016.	165.996.048	2.747	64.276.439	2.188	39%	80%

Купци

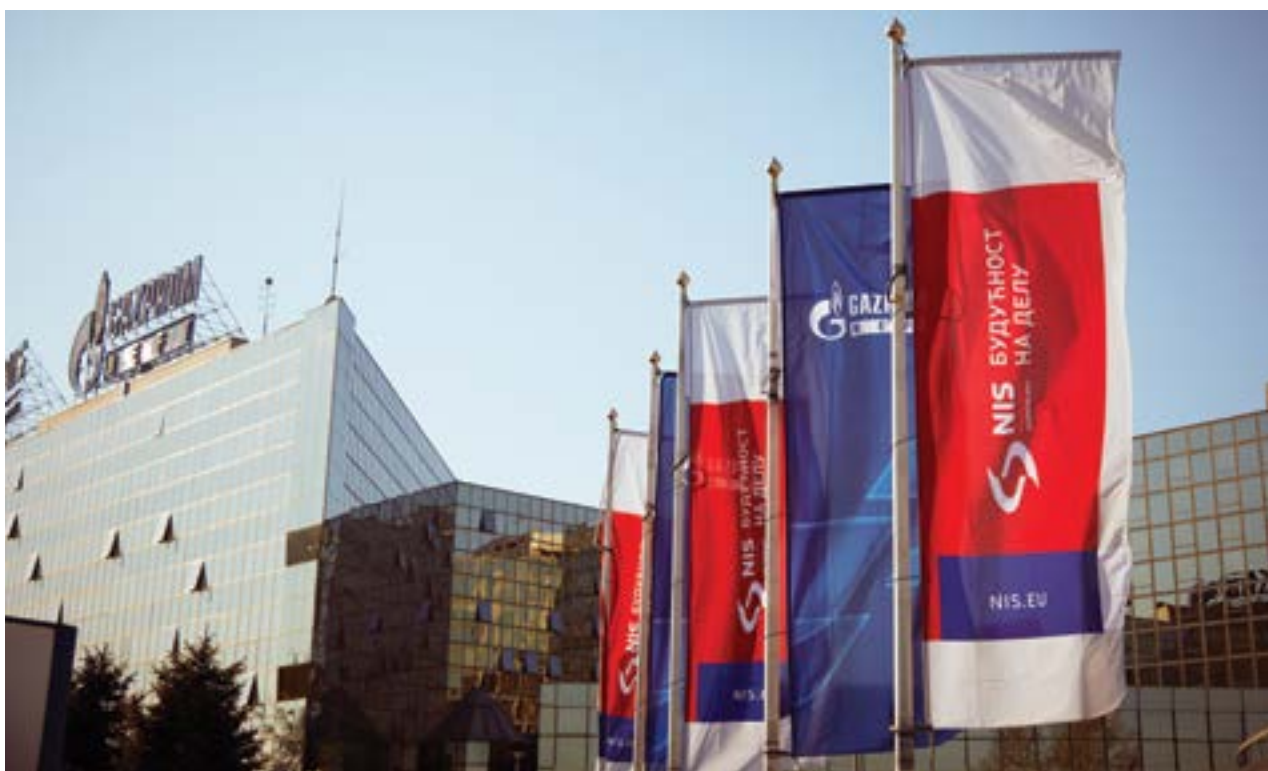
После скоро четврт века из Србије се поново лети за Америку. Са аеродрома „Никола Тесла“ је у 2016. години уведена директна линија за Њујорк, „ербас А-330“, и то са НИС-овим горивом.

НИС је у Србији водећи снабдевач авио-компанија млазним горивом и авионским бензином. Наша компанија је поуздан партнер, који својим клијентима испоручује авио-гориво и услуге врхунског квалитета. Млазно гориво, намењено већини ваздухоплова – путничким и карго авионима, производи се у довољним количинама у постројењима рафинеријске прераде НИС-а.

НИС-овим ГОРИВОМ

директно до Њујорка

Мониторинг квалитета нафтих деривата

У склопу континуиране сарадње са државним органима, на иницијативу НИС-а, реализује се пројекат усмерен на унапређење ефикасности мониторинга квалитета нафтих деривата у Србији.

Важна ставка у пословању Компаније је брига о потрошачима и њиховом задовољству. Ради праћења и анализе задовољства потрошача, у Компанији се спроводе различите врсте истраживања.

Током 2016. године је, у циљу праћења задовољства купаца/возача, настављен Трекер - континуирана студија истраживања, која прати коришћење горива и рад запослених на бензинским станицама, навике и ставове возача. Студија је први пут спроведена у 2014. години, а од 2016. године се спроводи једном годишње на тржиштима Србије, БиХ и Бугарске.

Редовни корисници услуга на НИС бензинским станицама су у целини задовољни НИС-ом као главном станицом за снабдевање нафтих дериватима, са 95% задовољних редовних потрошача.

Широка мрежа бензинских станица, као и њихове локације и додатне промоције, остају НИС-ова предност. Боља конверзија повремених корисника у редовне остаје циљ, на чијем остварењу Компанија активно ради пружањем квалитетних услуга.

Гаспром као бренд 2016. године, по први пут од појављивања у Србији, бележи значајан раст познатости бренда, као и мање повећање коришћења. Циљеви за будући развој Гаспром БС се огледају у даљем расту познатости бренда, далеко бољем конвертовању повремених корисника у редовне, пажљивом ценовном позиционирању и одабиру локација бензинских станица, уз одржавање премијум понуде и имиџа бренда.

НИС корпоративни бренд је значајно унапредио своју репутацију током претходних година. Слично налазима из ранијих година, НИС је и 2016. године перципиран као снажна, професионална, водећа компанија, а са друге стране, за разлику од 2012. године, НИС се данас опажа и као одговорна компанија (32% популације НИС сматра одговорном компанијом).

Унапређење корпоративне репутације НИС-а је видљиво кроз раст поверења и свеукупно позитивнији став према компанији. Такође је примећена растућа препознатљивост корпоративног бренда (99% у 2015. и 2016. години у односу на 93% у 2012. години), уз већу упознатост са НИС-овом власничком структуром и пореклом Гаспром-а.

99%

препознатљивост
корпоративног бренда

Обележавање производа

НИС је, као друштвено одговорна компанија, проактивно реаговао на увођење REACH закона и предрегистрационог поступка, те доследно уводи и спроводи све мере које су прописале ЕУ и ЕСНА у циљу заштите здравља људи и животне средине од ризика који могу настати употребом хемијских производа. Компанија обележава производе у складу са важећом регулативом, што има за циљ да се адекватним обележавањем пружи информације о опасностима потенцијалног утицаја на здравље људи и животну средину. Подаци о хемијском саставу и својствима производа, начину складиштења, руковању производом, транспорту и збрињавању отпада, садржани су у безбедносном листу, као и на етикетама. Елементи обележавања производа, као што су пиктограми, одговарајуће ознаке и текст који указује на опасна својства, морају да буду приказани на амбалажи.

Током 2016. године није покренут ни један инспекцијски поступак због неусклађености са законским прописима приликом означавања информација о производима и/или услугама Компаније. Такође, нема покренутих судских поступака и нису се водили спорови против Компаније, односно није било случајева у којима су производи и услуге утицали на безбедност и здравље потрошача. Није било ни случајева непоштовања прописа и неписаних кодекса у вези са промотивним наступом на тржишту, као ни покренутих поступака поводом нарушавања приватности купаца.

Одговорност за производ и усаглашавање са регулативом ЕУ

Безбедносни лист (SDS - Safety Data Sheets) је законом прописан документ, који је у обавезној примени од 2013. године. Он је главни инструмент комуникације од снабдевача ка потрошачима, због захтева да произвођачи и увозници

пружају обавештења о томе како њихове супстанце или смеси могу да се користе безбедно по здравље људи и животну средину. Садржај Безбедносног листа је прилагођен потребама професионалних корисника и пружа им информације о реално предвидљивим физичким и хемијским опасностима, које проистичу из својстава хемикалије, као и са њима повезаним ризицима по здравље људи и животну средину. Безбедносни лист садржи и информације од значаја за друге групе корисника, као што су субјекти у транспорту опасог терета или реаговању на хемијски удес и друго.

REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Chemicals) представља предуслов за извоз производа Компаније у Европску унију. С обзиром на то, да значајан део својих производа Компанија извози на тржиште Европске уније, у НИС-у су извршена обимна испитивања и активности у циљу испуњења REACH обавеза. Све REACH обавезе су испуњене у складу са задатим временским роковима и добијена је позитивна одлука Европске агенције за хемикалије о извршеној регистрацији супстанци које производи НИС. Мазива НИС-а производе се од REACH регистрованих супстанци, на овај начин, омогућени су несметан пласман и продаја производа на тржишту Европске уније.

Будући циљеви

- Истраживање хемијског састава производа који имају што мањи негативни утицај на животну средину,
- Информисање и обука корисника о значењу елемената обележавања и примена упутстава о безбедном коришћењу и одлагању.

Транспорт

Дистрибуција производа крајњим корисницима је последња карика у ланцу снабдевања тржишта нафтним дериватима, током које се роба транспортује друмским теретним возилима. Ради унапређења безбедности запослених и осталих учесника у друмском саобраћају на територији Србије и земаља у окружењу, као и ради заштите животне средине, спроводи се читав низ превентивних активности и успостављен је јасан систем корпоративне и друштвене одговорности и нормативних оквира.

Модернизација возног парка НИС-а довела је до смањења негативних утицаја друмских теретних возила на животну средину. Возила испуњавају техничке услове у погледу буке, емисије загађења и техничко-експлоатационе услове у погледу безбедности. Смањен је обим емисије штетних материја у атмосферу, а смањењем просечне потрошње горива унапређена је енергетска ефикасност Компаније. Оптимизацијом структуре возног парка смањен је ниво саобраћајне буке, чији је извор погонски агрегат на моторним возилима, али и струјање ваздуха око каросерије возила и интеракција газећег слоја пнеуматика и коловозне површине, како на моторним тако и на прикључним возилима.

Возила за транспорт опасног терета поседују АDR сертификат, тако да се у саобраћају налазе само возила НИС-а која поседују опрему за спречавање изливања терета у случају саобраћајне незгоде. Блок „Промет“ поседује и сертификат менаџмента енергијом, који је резултат имплементације мера праћења и управљања потрошњом електричне енергије, као и потрошњом погонског горива у складу са захтевима стандарда DIN EN ISO 50001.

Прање унутрашњости товарног простора се обавља у овлашћеном сервису, који поседује неопходне дозволе надлежних државних органа. Политиком сарадње само са оним извођачима који поштују све релевантне законске норме и прописе, НИС обезбеђује унапређење заштите здравља запослених, радног окружења и животне средине.

У оквиру НИС-а функционише и железнички транспорт и транспорт на унутрашњим пловним путевима, којима се обезбеђује примарна дистрибуција нафтних деривата.

Железничке цистерне и железничка вучна средства у власништву НИС-а се користе у транспорту нафтних деривата и задовољавају све захтеве по питању РИД-а (правилника за међународни железнички транспорт опасне робе), законске и међународне регулативе. Прање и одржавање железничких цистерни се врши у овлашћеном сервисима који поседује све неопходне дозволе надлежних државних органа.

Транспорт нафтних деривата на унутрашњим пловним путевима се реализује ангажовањем екстерних транспортних компанија, које пружају услугу транспорта, при чему те компаније морају да задовољавају сва интерна правила НИС-а као и постојеће државне законе и међународне регулативе по питању транспорта опасних материја на унутрашњим пловним путевима.

Применом државних прописа по питању транспорта опасног терета у железничком и транспорту на унутрашњим пловним путевима, НИС обезбеђује унапређење заштите животне средине као и безбедност свих учесника у ланцу снабдевања.

Порези и други јавни приходи

Укупан износ обрачунатих обавеза по основу јавних прихода, који НИС са зависним друштвима, насталим из његове организационе структуре у Србији*, треба да издвоји за 2016. годину је 145 милијарди динара, што је за 3% више него у 2015. години.

Укупан износ обрачунатих обавеза по основу јавних прихода, који НИС Група треба да издвоји за 2016. годину, је 163 милијарде динара, што је за 7% више него у 2015. години.

Инвестиције

НИС је током 2016. године извршио приоритетизацију свог инвестиционог портфолија. Одабрани су високо профитабилни пројекти, пројекти са брзим повраћајем уложених средстава, као и пројекти чије би одлагање имало негативне ефекте по генерисани профит.

У току 2016. године је за финансирање инвестиција издвојено 26,09 милијарди динара, што је за 14% мање од износа који је био издвојен 2015. године.

Инвестициони програм НИС-а за 2017. годину износи 28,6 милијарди динара, што је за шест одсто више у поређењу са 2016. годином. Приоритети НИС-а остају инвестиције у кључне развојне пројекте, повећање оперативне ефикасности, као и очување профитабилности бизниса, упркос сложеним макроекономским условима и тржишним приликама.

НИС ће такође остати посвећен спровођењу мера за повећање оперативне ефикасности, као кључном одговору на неповољне тржишне трендове.

Реализована је изградња Аминског постројења и добијене су све потребне дозволе државних органа за рад новоизграђеног постројења. Технологија која се користи у Аминском постројењу је једна од еколошки најбезбеднијих и

најефикаснијих међу постојећим технологијама, која се до сада није користила у региону. Ово је пројекат од значаја за смањење емисије CO₂.

Радом постројења у Елемиру омогућава се усклађивање квалитета гаса за испоруку у транспортни систем, а одржавањем лежишног притиска се повећавају производња гаса и степен искоришћења нафтно-гасних лежишта Компаније и додатно се штити животна средина.

Овом инвестицијом се значајно повећава енергетска ефикасност постројења природног гаса са CCS-ом, чиме се додатно позитивно утиче на животну средину.

Стратешки циљеви

У 2017. годину НИС је ушао као стабилан систем који тачно зна куда иде. Усвојен је пословни план за 2017. годину и испланирана сигурна будућност за НИС, запослене и акционаре. Реализација амбициозних планова ће нас учврстити на позицији лидера са аспекта ефикасности у региону.

Приоритети пословања у наредном периоду су:

- Повећање дубине и ефикасности прераде у Рафинерији нафте Панчево
- Програм геолошко-истражних радова на нафтним пољима у Србији и региону
- Форматирање и модернизација малопродајне мреже
- Даља диверсификација пословања кроз инвестиције у производњу електричне енергије
- Лидерство са аспекта ефикасности у региону, уз максималну оптимизацију оперативних перформанси унутар Компаније

АМИНСКО ПРАЊЕ ПОДИЖЕ КВАЛИТЕТ ГАСА

* Нафтагас – Нафтни сервиси д.о.о. Нови Сад, Нафтагас – Технички сервиси д.о.о. Зрењанин, Нафтагас – Транспорт д.о.о. Нови Сад и НТЦ НИС Нафтагас д.о.о. Нови Сад.

Укупан износ обрачунатих обавеза по основу јавних прихода

145

милијарди РСД

Вредност инвестиција у 2016. години

26,09

милијарди РСД

ЉУДСКИ РЕСУРСИ

У 2016. години, НИС је постао прва компанија - добитник „Светосавске награде“, коју додељује Министарство просвете, науке и технолошког развоја за допринос образовању у Србији. Поред програма „Енергија знања“ за подршку средњошколцима и спонзорисање такмичења у области математике, физике, хемије и руског језика, НИС је препознатљив и по програму „НИС шанса“ за запошљавање младих, као и програму „Студентска пракса“.

ЉУДСКИ РЕСУРСИ

Високи стандарди у управљању људским ресурсима, као императив пословања НИС-а, су у 2016. години донели проверљиве резултате. Независна агенција је спровела истраживање имиџа НИС-а као послодавца, у које су укључене интерна и екстерна популација, а резултати истраживања показали су да је Компанија позиционирана у самом врху по угледу и атрактивности. Ове налазе потврдили су и резултати истраживања компаније „Инфостуд“, спроведеног на преко 10.000 испитаника, које је показало да је НИС заузео друго место на листи најпожељнијих послодаваца у Србији.

И у наредном периоду НИС остаје доследан свом циљу – да постане најбољи и најпожељнији послодавац у Србији. Из тог разлога је велика пажња посвећена, у првом реду привлачењу и селектовању најбољих кандидата, а затим и њиховом задржавању у Компанији, креирањем амбијента у којем запослени могу да остваре свој пун потенцијал, и кроз систем континуираног развоја и материјалног и нематеријалног награђивања.

Једнаке могућности

Принцип једнаких могућности се доследно поштује приликом запошљавања, уз гаранцију да су кључни фактори при избору кандидата и развоју запослених њихов професионализам, искуство и знање. Истовремено, Компанија поштује принцип забране било ког вида дискриминације приликом избора кандидата и спровођења осталих процеса у домену људских ресурса.

Посебан значај Компанија придаје родној равноправности, због чега је у току 2016. године организован одбор који се бави овим питањима на структуриран и систематски начин. У НИС-у нема запослених који су млађи од 18 година.

Компанија послује у складу са законима и осталом регулативом и ратификованим међународним конвенцијама, како у другим областима пословања, тако и када је у питању принудни и дечији рад.

Кретање броја запослених

	31.12.2015.			31.12.2016.		
Организациони део	Директно	Лизинг	Укупно	Директно	Лизинг	Укупно
Блок Истраживање и производња	764	217	981	782	222	1.004
Блок Сервиси	100	22	122	84	24	108
Блок Прерада	799	40	839	775	30	805
Блок Промет	941	2.677	3.618	964	2.796	3.760
Блок Енергетика	234	19	253	245	20	265
НИС - стручне службе	1.036	453	1.489	1.048	460	1.508
НИС а.д. Нови Сад	3.874	3.428	7.302	3.898	3.552	7.450
Нафтагас - Нафтни сервиси	591	783	1.374	600	770	1.370
Нафтагас - Технички сервиси	396	469	865	396	479	875
Нафтагас - Транспорт	104	257	361	96	272	368
НТЦ НИС Нафтагас	293	29	322	300	23	323
Зависна друштва у земљи	1.384	1.538	2.922	1.392	1.544	2.936
Укупно:	5.258	4.966	10.224	5.290	5.096	10.386

Према стању на дан 31.12.2016. године, НИС а.д. са зависним друштвима у земљи, без представништава, огранка, „зависних друштава у иностранству“ и „осталих зависних друштава“ има 5.290 запослених, а 5.096 лица је ангажовано преко компанија са којима НИС има закључен уговор о изнајмљивању радне снаге.

Квалификациона структура												
Година		ДР	МР	ВС	ВШ	СС	НС	ВК	КВ	ПК	НК	Укупно
2015	Неодређено	16	100	2.202	327	1.557	6	248	746	1	-	5.203
	Одређено	1	3	33	2	9	-	-	7	-	-	55
	Укупно:	17	103	2.235	329	1.566	6	248	753	1	-	5.258
2016	Неодређено	14	101	2.237	329	1.520	5	245	735	-	-	5.186
	Одређено	2	3	68	4	10	-	-	17	-	-	104
	Укупно:	16	104	2.305	333	1.530	5	245	752	-	-	5.290

* Представништва и огранци, зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва, као и лизинг запослени нису приказани у табели, због упоредивости са подацима из претходне године

Квалификациона структура												
Организациони део/ Квалификација		ДР	МР	ВС	ВШ	СС	НС	ВК	КВ	ПК	НК	Укупно
НИС а.д. Нови Сад		9	86	1.868	277	1.120	2	133	403	-	-	3.898
Зависна друштва у земљи		7	18	437	56	410	3	112	349	-	-	1.392
Лизинг		-	5	577	373	2.258	112	135	1.614	15	7	5.096
Укупно:		16	109	2.882	706	3.788	117	380	2.366	15	7	10.386

Полна структура				
Година		Мушкарци	Жене	Укупно
2015	Неодређено	3.934	1.269	5.203
	Одређено	44	11	55
	Укупно:	3.978	1.280	5.258
2016	Неодређено	3.904	1.282	5.186
	Одређено	85	19	104
	Укупно:	3.989	1.301	5.290

* Представништва и огранци, зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва, као и лизинг запослени нису приказани у табели, због упоредивости са подацима из претходне године

Полна структура			
Организациони део/Пол	Мушко	Женско	Укупно
НИС а.д. Нови Сад	2.770	1.128	3.898
Зависна друштва у земљи	1.219	173	1.392
Лизинг	3.685	1.411	5.096
Укупно:	7.674	2.712	10.386

Однос менаџмента и запослених					
Година		Број менаџера		Број запослених	
		Број менаџера	% учешћа у укупном броју менаџера	Број запослених	% учешћа у укупном броју запослених
2015	Мушкарци	220	72,13%	3.758	75,87%
	Жене	85	27,87%	1.195	24,13%
	Укупно:	305	100%	4.953	100%
2016	Мушкарци	220	72,61%	3.769	75,58%
	Жене	83	27,39%	1.218	24,42%
	Укупно:	303	100%	4.987	100%

* Представништва и огранци, зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва, као и лизинг запослени нису приказани у табели, због упоредивости са подацима из претходне године

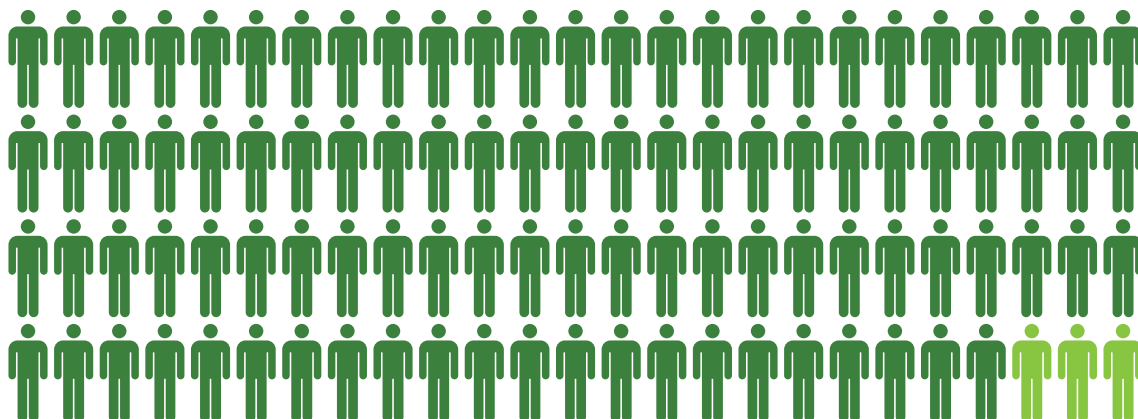
** У категорију менаџера су укључени: топ менаџмент, виши менаџмент и средњи менаџмент. Нижи менаџмент (почев руководиоца служби и ниже) није укључен у категорију менаџера.

10.082 запослена

304 менаџера

Запослени до нивоа директора дирекције - старосна структура, полна структура и држављанство

Број/Ниво		Генерални директор	Саветници и заменици генералног директора	Директор функције/блока	
Старост	НИС а.д. Нови Сад	1	7	15	
	<30	-	-	-	
	30-50	1	4	11	
	>50	-	3	4	
	Представништва и огранци	-	-	-	
	<30	-	-	-	
	30-50	-	-	-	
	>50	-	-	-	
	Зависна друштва у земљи	-	-	-	
	<30	-	-	-	
	30-50	-	-	-	
	>50	-	-	-	
Пол	НИС а.д. Нови Сад	1	7	15	
	Мушкарци	1	5	13	
	Жене	-	2	2	
	Представништва и огранци	-	-	-	
	Мушкарци	-	-	-	
	Жене	-	-	-	
	Зависна друштва у земљи	-	-	-	
	Мушкарци	-	-	-	
	Жене	-	-	-	
Држављанство	НИС а.д. Нови Сад	1	7	15	
	Домаће	-	3	3	
	Страно	1	4	12	
	Представништва и огранци	-	-	-	
	Домаће	-	-	-	
	Страно	-	-	-	
	Зависна друштва у земљи	-	-	-	
	Домаће	-	-	-	
	Страно	-	-	-	
Укупно:		1	7	15	

	Саветници и заменици директора функције/блока	Директор ћерке фирме	Директор дирекције	Саветници и заменици директора дирекције	Директор представништва
	12	-	69	2	-
	-	-	-	-	-
	8	-	64	2	-
	4	-	5	-	-
	-	-	-	-	4
	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	3
	-	-	-	-	1
	1	4	4	-	-
	-	-	-	-	-
	-	4	3	-	-
	1	-	1	-	-
	12	-	69	2	-
	11	-	53	2	-
	1	-	16	-	-
	-	-	-	-	4
	-	-	-	-	4
	-	-	-	-	-
	1	4	4	-	-
	1	4	2	-	-
	-	-	2	-	-
	12	-	69	2	-
	4	-	43	-	-
	8	-	26	2	-
	-	-	-	-	4
	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	4
	1	4	4	-	-
	1	3	2	-	-
	-	1	2	-	-
	13	4	73	2	4

Старосна структура								
Година		до 20	20-29	30-39	40-49	50-59	преко 60	Укупно
2015	Менаџмент	0	4	120	127	45	9	305
	Запослени	0	529	1.383	1.683	1.239	119	4.953
	Укупно:	0	533	1.503	1.810	1.284	128	5.258
2016	Менаџмент	0	6	106	131	49	11	303
	Запослени	0	470	1.356	1.698	1.306	157	4.987
	Укупно:	0	476	1.462	1.829	1.355	168	5.290

* Представништва и огранци, зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва, као и лизинг запослени нису приказани у табели, због упоредивости са подацима из претходне године

Старосна структура							
Организациони део/Године старости	до 20	20-29	30-39	40-49	50-59	преко 60	Укупно
НИС а.д. Нови Сад	-	365	1.137	1.337	949	110	3.898
Зависна друштва у земљи	-	111	325	492	406	58	1.392
Лизинг	31	2.041	1.796	792	383	53	5.096
Укупно:	31	2.517	3.258	2.621	1.738	221	10.386

Флукуација запослених*						
	Мушкарци		Жене		Укупно	
	2015.	2016.	2015.	2016.	2015.	2016.
Пријем у радни однос	95	199	46	87	141	286
Прекид радног односа	389	191	228	61	617	252

* Зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва, као и лизинг запослени, нису приказани у табели, ни за 2015., ни за 2016. годину, док зависна друштва у земљи јесу.

** У 2015. години нису приказани подаци за представништва и огранке, а у 2016. години су ови подаци приказани, тако да подаци нису апсолутно упоредиви.

***Однос новозапослених и броја запослених на почетку посматраног периода износи 5,37%.

****Однос запослених који су напустили компанију и броја запослених на почетку периода износи 4,74%.

Флукуација по старосној структури

	до 19		20-29		30-39		40-49		50-59		од 60		Укупно	
	2015.	2016.	2015.	2016.	2015.	2016.	2015.	2016.	2015.	2016.	2015.	2016.	2015.	2016.
Пријем у радни однос	-	-	60	123	53	103	19	43	6	12	3	5	141	286
Прекид радног односа	-	-	119	48	116	97	170	51	192	34	20	22	617	252

* Зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва, као и лизинг запослени, нису приказани у табели, ни за 2015., ни за 2016. годину, док зависна друштва у земљи јесу.

** У 2015. години, нису приказани подаци за представништва и огранке, а у 2016. години су ови подаци приказани, тако да подаци нису апсолутно упоредиви.

Динамика одлазака и повратака са породичног одсуства у 2016. години

	Запослени који су започели одсуство у 2015. години	Запослени који су се вратили са одсуства у 2015. години	Запослени који су започели одсуство у 2016. години	Запослени који су се вратили са одсуства у 2016. години	Запослени који су се вратили на рад након завршетка одсуства до 31.12.2015 и 31.12.2016	Преостали оčekивани број запослених за повратак са одсуства у 2017. и 2018. години	Напустили компанију за мање од годину дана након повратка са породичног	Запослени који су се вратили на рад након завршетка одсуства, а у радном односу у Компанији су и након 12 месеци од завршетка одсуства
НИС	75	68	56	71	135	64	7	61
Лизинг	-	-	119	106	88	134	56	25
Укупно:	-	-	175	177	223	198	63	86

* Представништва и огранци, зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва нису приказани у табели због упоредивости са подацима из претходне године. Лизинг запослени су приказани за 2016. годину.

** Током 2016 године право на породично је искористио један запослени мушког пола.

Основ престанка радног односа

У 2016. години НИС су напустила 252 запослена, од чега је за њих 19 основ за престанак радног односа био одлазак у пензију, 71 запослени је напустио Компанију споразумно, уз исплату новчане накнаде, док је за преостала 162 запослена основ за престанак радног односа био неки други разлог – отказ Уговора о раду од стране послодавца, отказ Уговора о раду на захтев запосленог, истек рада на одређено време, смрт запосленог и слично.

Компанија у току 2016. године није спроводила програме за решавање технолошког вишка запослених. У прошлости је Компанија настојала да обезбеди подршку запосленима који напуштају компанију као технолошки вишак, обезбеђујући радионице са представницима Националне службе за запошљавање.

Сврха одржавања радионица је било упознавање запослених са њиховим правима и могућностима од момента напуштања компаније од стране овлашћених лица Националне службе за запошљавање. Запослени су упућивани на сарадњу са саветником за запошљавање и упознати са важношћу њихове активне улоге у тражењу посла, као и активним мерама запошљавања.

У случају потребе премештаја запосленог на друге послове или промене других битних елемената Уговора о раду запосленог, Компанија је у обавези да запосленом достави понуду за закључење анекса Уговора о раду, са роком за изјашњавање о понуди који износи осам радних дана од дана пријема понуде. Понуда објашњава и образлаже разлоге за премештај запосленог и елементе Уговора о раду који се мењају.

Основ престанка радног односа	2015.	2016.
Пензионисање	9	19
Споразумни престанак радног односа уз исплату новчане накнаде	85	71
Остало	523	162
Укупно:	617	252

* Зависна друштва у иностранству и остала зависна друштва, као и лизинг запослени нису приказани у табели, ни за 2015. ни за 2016. годину, док зависна друштва у земљи јесу.

* У 2015. години, нису приказани подаци за представништва и огранке, а у 2016. години су ови подаци приказани, тако да подаци нису апсолутно упоредиви.

Сарадња са синдикатима

НИС подржава слободу синдикалног удруживања и колективног преговарања, тако да и у 2016. години наставља интензивну сарадњу са репрезентативним синдикатима запослених. У току 2016. године одржани су преговори око Колективног уговора за НИС а.д. Нови Сад и Колективног уговора зависног друштва Нафтагас – Транспорт д.о.о. Нови Сад, који су имали за циљ усклађивање колективних уговора са изменама закона у области друмског саобраћаја.

У току 2016. године највећи репрезентативни Синдикат у НИС а.д. Нови Сад се регистровао као синдикат и у два зависна друштва - Техничким сервисима и НТЦ, и покренуо иницијативу за утврђивање репрезентативности, која је по законом прописаној процедури и утврђена

У НИС-у и зависним друштвима (Нафтагас - Нафтни сервис, Нафтагас - Технички сервис, Нафтагас - Транспорт и НТЦ - НИС Нафтагас) постоји више репрезентативних синдиката:

Број запослених у репрезентативним синдикатима	2015.	2016.
Јединствена синдикална организација НИС а.д.	2.651	2.651
СО Нафтни Сервиси	293	307
СО НТЦ НИС Нафтагас	61	76
СО Специјални радови (Нафтагас-Нафтни сервис)	199	177
СО Технички сервис	221	213
СО Транспорт	53	44
Укупно:	3.478	3.468

Према стању на дан 31. 12. 2016. године, 65% запослених у НИС-у су чланови репрезентативних синдиката.

Примена Колективног уговора и Закона о раду и остваривање права запослених из радног односа омогућени су, између осталог, и конструктивним односом са синдикатом, свакодневним консултацијама, редовним састанцима у циљу представљања резултата пословања и унапређивања социјалног дијалога, као и кроз радне групе које су сачињене од представника синдиката и послодавца, а које имају за циљ праћење примене Колективног уговора.

Колективним уговором су регулисана права запослених из радног односа, а посебно питања везана за заштиту здравља и безбедност на раду, широк спектар права везаних за компензације и бенефиције запослених, као и висок степен социјалне заштите запослених. Учешће синдиката у решавању ових питања је од посебног значаја.

Нека од права, гарантованих колективним уговорима и другим интерним актима Компаније су:

- Посебна заштита за оболеле запослене, као и запослене особе са инвалидитетом, превентивни опоравак запослених који раде на пословима са повећаним ризиком, и осталих запослених, у циљу спречавања професионалних обољења и инвалидности
- Широк спектар случајева у којима запослени имају право на исплату солидарне помоћи (болест или смрт запосленог или члана породице, оштећење објекта за становање, помоћ при рођењу детета породицама са више деце итд)
- Стипендије током редовног школовања деци погинулих и умрлих запослених
- Колективно осигурање запослених у случају незгода и несрећних случајева

У циљу информисања запослених о свим правима и условима за њихово остваривање у складу са Колективним уговором и интерним актима Компаније уређен је и HR портал.

Регрутација и селекција кадрова

Регрутација и селекција кандидата је процес кроз који Компанија жели да на најтранспарентнији и најквалитетнији начин идентификује оне кандидате који у највећој мери одговарају захтевима радног места. Ради се на сталном унапређивању овог процеса кроз развој тима и метода рада, како би у конкуренцији осталих успешних компанија НИС ангажовао најбоље кандидате.

Кроз **Програм „Повратак у Србију“** НИС је и у 2016. години желео да мотивише стручњаке, који су своје образовање и радно искуство стицали у иностранству, да се врате у Србију и наставе развој своје каријере у НИС-у.

Настављена је добра пракса реализације **Програма „Студентска пракса“**, тако да је и у 2016. години више од 50 студената добило прилику да упозна Компанију током летњих месеци. Такође, НИС традиционално организује стручне посете студената и средњошколаца, у циљу њиховог упознавања са Компанијом као потенцијалним будућим послодавцем. У 2016. години Компанију је посетило преко 540 студената и средњошколаца, у трајању од једног дана до две недеље.

НИС шанса

Кроз програм запошљавања младих са завршеним факултетом и без радног искуства у струци – „НИС шанса“, почетком 2016. године у Компанији су свој први посао у струци добили инжењери образовних профила који одговарају основној делатности Компаније.

У оквиру овог програма, кроз који је до сада своју каријеру у Компанији започело преко 690 запослених, по програмској 2016/2018. години запослена су 32 кандидата.

Професионални развој запослених

Са циљем да обезбеди спремност својих запослених да одговоре на изазове у свакодневном пословању, истовремено дајући допринос његовом унапређивању, НИС је и у 2016. години наставио да улаже у развој људских ресурса. Више од 290 милиона динара је инвестирано у развој запослених и сарадњу са домаћим и иностраним образовним и професионалним институцијама. Трошкови обуке запослених износили су 238 милиона (не укључујући организационе трошкове).

У сарадњи са екстерним провајдерима одржано је 2.046 обука, на којима је учествовало 6.647 полазника, а је организован је и значајан број интерних обука.

У 2016. години је укупан број сати обука повећан у односу на 2015. годину, што је у највећој мери последица увођења концепта Корпоративног универзитета. Већи број сати обуке за запослене раднике мушког пола је у великој мери последица теоријских и практичних обука у Техничкој школи Зрењанин, намењених радницима на бушотинама.

Трошкови обуке (у милионима динара)*	2016.
Трошкови обуке	238
Организациони трошкови обуке	7
Укупно обука + организациони трошкови	245

* НИС а.д. Нови Сад са зависним друштвима формираним 2012. године из организационе структуре НИС а.д. Нови Сад (НТЦ НИС – Нафтагас д.о.о., Нафтагас – Транспорт д.о.о., Нафтагас – Технички сервис д.о.о. и Нафтагас – нафтни сервис д.о.о.);

Трошкови обуке (у милионима динара)*	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Трошкови стручног образовања	45	72	109	209	265	240	211	232
Трошкови саветовања	5	9	35	23	23	11	2	2
Трошкови чланарине пословних удружења	1	1	2	5,8	2	3	5	4
Укупно:	51	82	146	238	290	254	218	238

* НИС а.д. Нови Сад са зависним друштвима формираним 2012. године из организационе структуре НИС а.д. Нови Сад (НТЦ НИС – Нафтагас д.о.о., Нафтагас – Транспорт д.о.о., Нафтагас – Технички сервис д.о.о. и Нафтагас – нафтни сервис д.о.о.); трошкови обуке су приказани без организационих трошкова и без трошкова Пројекта „Енергија знања“.

Статистика обука	Сати обуке према полу		Сати обуке према категорији		Трошкови обуке	Укупан број сати
	Мушки	Женски	Менаџери	Запослени	РСД	Укупно
Укупан број сати обуке / трошкови обуке	319.304	46.045	37.689	327.660	236.131	365.349
Број запослених	7.674	2.712	304	10.082	10.386	10.386
Просечан број сати обуке и просечан трошак	42	17	124	33	22.736	35

НИС је у 2016. години освојио прву награду за Управљање талентима на такмичењу организованом од стране Stanton Chase, међународне компаније за Executive Search. Награда се додељује компанијама које су препознате на тржишту по високом квалитету програма за развој талената и успешној сарадњи са универзитетима, а НИС-ов концепт “Корпоративног универзитета” је проглашен најбољом праксом на целом такмичењу.

Корпоративни универзитет представља концепт континуираног развоја и едукације запослених. Он запосленима пружа подршку у развоју вештина, компетенција и знања за ефикасније и квалитетније обављање посла. Програми у оквиру Корпоративног универзитета НИС-а су дизајнирани у складу са потребама и специфичностима пословања Компаније и прилагођени су структури организације (топ/виши/нижи менаџмент, специјалисти). Садржај сваког тренинга је резултат сарадње са реномираним пословним школама из земље и региона, партнерима за тренинг и развој и дефинисаним водећим предавачима.

Током 2016. године програмима НИС-овог Корпоративног универзитета присуствовало је преко 1.000 запослених, на позицијама од нивоа директора дирекције до нивоа експерт координатора.

Корпоративни универзитет је поносан на модерне и ефикасне технологије које су искоришћене приликом увођења e-learning садржаја, као и уводног тренинга за новозапослене. Пратећи светске трендове, за потребе обука развијен је савремени електронски начин обуке који приближава садржај на занимљив и интерактиван начин. Програми Корпоративног универзитета граде вештине и способности запослених и припремају их за даљи развој каријере у оквиру и ван оквира наше компаније. Запослени се током године обучавају на теме управљања стресом, личне ефикасности, управљања конфликтима, вештина презентације, тимског рада, управљања тимом, ситуационог руковођења, лидерских вештина, коучинга и менторинга, и на многе друге теме, значајне за развој вештина и компетенција, потребних на савременом тржишту рада.

У 2016. години је успешно завршен развојни програм „Лидер 2016“, који је намењен унапређивању лидерског потенцијала запослених, а Програм су успешно завршила 22 запослена. Учесници Програма су након пет едукативних модула, успешно одбранили пројекте пред Комисијом, коју су чинили генерални директор и представници највишег нивоа менаџмента, и оцењени су као веома значајни за Компанију. Као најбољи међу њима проглашен је пројекат DigitalISation – култура иновација у НИС-у.

Током 2016. године интензивно се улагало и у проширивање професионалних знања запослених, који су техничка знања добијали од водећих светских компанија. Испраћене су значајне светске конференције на којима се прате трендови и најбоља светска пракса из области пословања Компаније. Такође, НИС је био домаћин великим светским компанијама, као што су NExT Schlumberger, IFP Training, Pricewaterhouse-Coopers и KPMG, које су пренеле своја искуства запосленима НИС-а.

У оквиру сарадње са Техничком школом из Зрењанина, кроз програм стручног оспособљавања, 563 запослена из блокова „Истраживање и производња“ и „Сервиси“ су прошла стручно усавршавање за стицање звања Руковалац постројењима за добијање нафте и гаса. Циљ је да се овакав начин усавршавања запослених настави и у 2017. години.

Програм “Учења страних језика” је намењен унапређењу знања енглеског, руског или српског језика запослених, у циљу ефикаснијег обављања посла. Кроз групну и индивидуалну наставу у овај програм је током 2016. године било укључено 395 запослених.

Сprovedен је редован циклус оцењивања запослених по компетенцијама, у оквиру ког запослени добијају квалитетну и структурирану повратну информацију о свом раду у претходном периоду. У циљу унапређивања овог процеса, као и корпоративне културе, за руководиоце су организоване

радионице на тему давања повратне информације у оквиру процеса оцењивања запослених по компетенцијама. На овим радионицама је учествовало преко 300 руководиљаца.

У оквиру програма наслеђивања „Кадровска резерва“ реализовани су индивидуални планови за развој запослених највишег нивоа спремности за преузимање кључних позиција. Планови су подразумевали дефинисане развојне циљеве, који су реализовани кроз coaching или менторство од стране руководиљаца, учешће на пројектима и у радним групама, самостално усавршавање, тренинге и друге развојне алате.

У 2016. години је дефинисан концепт Каријерног пута запослених, који говори о могућностима каријерног раста и развоја запослених унутар Компаније, од запослења надаље. Дефинисан је и концепт Развојног центра за процену компетенција запослених, са циљем објективне процене јаких страна и области за развој запослених, као и њиховог потенцијала за напредовање.

У оквиру иницијатива Компаније, којима се унапређују права жена и подстиче родна равноправност, приликом позивања запослених на тренинге се водило рачуна о броју позваних жена у групи, како би се обезбедио равноправан број мушких и женских учесника. Један од примера је и Програм „Лидер 2016“ у којем су учествовала 22 запослена, међу којима је било 7 жена, а за најбољег међу њима је изгласана жена, што је битан податак ако се узме у обзир чињеница, да Компанија има више запослених мушкараца него жена. У 2016. години представница Компаније је учествовала на Конференцији “Women leaders, agents of change in Europe”, у организацији Bled School of Management. Потврда чињенице да Компанија даје снажан допринос женама у бизнису је добијена и од екстерне јавности, а позиву за учешће на панелу на тему “Жене на руководећим позицијама” у оквиру Конференције „Уметност HR-а”, у организацији Cotrugli Business School, се одазвала директорка HR-а. На „Вивалди форуму” Мокрогорске школе менаџмента учествовала је шефица Кабинета генералног директора на тему “Женско лидерство”.

„НИС је у мају 2016. године постао потписник „CEO изјаве подршке Принципима Оснаживања Жена“ (Women Empowerment Principles, WEPs) и поборник ове иницијативе оснаживања жена коју су заједно конципирали UN Global Compact, UN Women и водеће светске компаније. Овим се наша компанија обавезала на примену седам WEP принципа у сопственом пословању с циљем:

- Постизања бољих финансијских резултата кроз повећање видљивости талента и продуктивности радне снаге
- Осигурања дугорочне конкурентности кроз стратешки развој женског кадра
- Поспешивање родне равноправности у свом и друштвеном окружењу

С обзиром да је као потписник WEP, НИС дужан да, на годишњем нивоу, јавно извештава о примени ових принципа у свом пословању, у трећем кварталу 2016. године оформљена је интерна „Women’s Network“ асоцијација која ће се бавити применом WEP у НИС-у. Ова асоцијација је крајем 2016. године спровела иницијалну евалуацију нашег тренутног нивоа уклапања у WEPs кроз интерно попуњавање „Упитника за самопроцену за српске компаније“ (који је издао UN Women Serbia) и на основу истог ће у 2017. години планирати и предложити даље кораке на ову тему.“

Систем управљања зарадама

Ради побољшања ефикасности рада, Компанија наставља са унапређивањем система мотивације запослених и обезбеђивањем радних услова који ће допринети томе да НИС остане један од најатрактивнијих послодаваца у региону. Континуирано се ради на развоју и побољшању целокупног система мотивације запослених, који укључује:

- Систем зарада (основна и варијабилна зарада, бонуси, бенефиције, премије, нематеријална мотивација и друго),
- Регуларна оцена радног учинка и процена компетенција запослених,
- Развој запослених,
- Уравнотежен однос радног и слободног времена.

Овај систем омогућује да сви запослени буду мотивисани за реализацију циљева Компаније кроз развијени систем мотивације.

Основна зарада

Колективним уговором, према ком се основна зарада запослених одређује у складу са грејдом посла, гарантовано је да ниво зарада запослених у НИС-у буде у истом рангу са водећим компанијама у Србији. Сваки грејд има дефинисани распон од минималне до максималне основне зараде, без обзира на пол.

Распони зарада за све грејдове су дефинисани на основу медијане референтног тржишта рада. Истраживањем о зарадама, које спроводе независне организације, обезбеђује се конкурентност зарада запослених.

Грејдинг систем обезбеђује уређивање по принципима интерне праведности и екстерне конкурентности зарада запослених. На овај начин, Компанија ствара амбијент и културу, у којој запослени својим радним резултатима могу директно да утичу на своју зараду, а тиме и на пословне резултате читаве Компаније.

Минимална месечна основна бруто зарада у НИС-у, дефинисана Колективним уговором, износи 45.000 динара, што је знатно више од минималне бруто зараде у Србији која је у децембру 2016. године износила 28.724 динара.

Стандард „Принципи управљања зарадама запослених“, који се примењује од јануара 2014. године, дефинише грејдинг систем који је усклађен са међународном методологијом процене радних места.

Варијабилна зарада и бонуси

У НИС-у се спроводи месечно, квартално и годишње оцењивање радних резултата свих запослених, које се мери кроз колективне и индивидуалне резултате, и чији се резултати вреднују системом награђивања кроз варијабилни део зараде. Варијабилна зарада није законска обавеза, али је стратегија Компаније, када је у питању мотивација запослених и управљање зарадом, да награди ефикасне запослене и мотивише их да постижу како стратешке тако и оперативне циљеве.

За запослене у Компанији постоје три основна вида варијабилне зараде: варијабилна зарада у производно-техничким организационим деловима, варијабилна зарада у продаји и варијабилна зарада и годишњи бонус у администрацији. Створени су услови у којима сваки запослени има право и могућност да својим радом утиче на лична примања.

Варијабилна зарада у производно-техничким организационим деловима обухвата запослене у свим блоковима Компаније, осим Блока „Промет“. Тренутно постоји више од 10 оваквих варијабилних шема зарада. Сваки блок има своје специфичности, па су тако и шеме варијабилне зараде различите и прилагођене конкретном бизнису. У Блоку „Прерада“ варијабилна зарада се исплаћује квартално, док се у блоковима „Истраживање и производња“, „Сервиси“ и „Енергетика“ исплаћује месечно, што зависи од процеса пословања.

Организациони делови Блока „Промет“ који су укључени у продајну активност покривени су системом варијабилне зараде у продаји. Постоје две шеме варијабилне зараде у продаји – шема у veleпродаји и шема у малопродаји. Запослени у малопродаји имају свој систем варијабилне зараде, која представља учешће запослених у добити своје бензинске станице. Ова врста варијабилне зараде се исплаћује месечно. Запослени у veleпродаји имају своју шему варијабилне зараде и годишњи бонус. Варијабилна зарада је заснована на кључним индикаторима учинка, повезаним са процесом продаје, исплаћује се квартално и обрачунава по сличним условима као у шемама варијабилне зараде у производно-техничким организационим деловима.

Када је реч о мотивацији запослених у администрацији (Матица и административни делови у блоковима) постоји шема кварталне варијабилне зараде и годишњи бонус. Обрачун кварталне варијабилне зараде у администрацији је заснован на колективној оцени организационог дела и (за одређене послове) на реализацији индивидуалних циљева запослених. Колективна оцена је заснована на испуњењу кључних показатеља учинка организационог дела у ком запослени ради. Индивидуални циљеви запосленог су специфични, и дефинисани су на нивоу запосленог, али морају да буду повезани са циљевима организационог дела.

Годишњи бонус за запослене у veleпродаји и администрацији је заснован на оцени запослених по компетенцијама. Исплата годишњег бонуса је директно везана за пословни успех Компаније и организационог дела (у блоковима), дакле за остварену EBITDA. Осим редовних система мотивације, у НИС-у постоји систем премија за посебна достигнућа, којима се мотивише проактивност запослених који су имали позитиван утицај на делатност Компаније, као и систем пројектних премија, кроз које се награђује успешан рад на CAPEX и OPEX пројектима.

У 2016. години је спроведен трећи редовни циклус оцењивања запослених по компетенцијама, којим су били обухваћени сви запослени у НИС-у, класификовани у три основне категорије – руководиоци, специјалисти и радници. Сви запослени добијају квалитетну и структурирану повратну информацију о резултатима оцењивања.

Нематеријална мотивација

У савременим условима пословања нематеријална мотивација постаје далеко значајнија у укупној мотивацији запослених у односу на материјалну мотивацију. Циљ нематеријалне мотивације је да се кроз осећај самоостварења, поштовања и припадности колективу запосленом укаже на његово социјално и професионално признање. Чињеница да други препознају рад запосленог и цене постигнути резултат представља један од главних мотиватора. У Компанији програми нематеријалне мотивације прате најбоље светске праксе. Креирањем позитивне радне атмосфере, отвореном и конструктивном комуникацијом, запослени утиче на креирање корпоративне културе која мотивише запослене, и на тај начин доприноси остварењу бољих резултата. Непосредни руководиоци својим запосленима може показати захвалност, поштовање и поверење, кроз следеће програме:

- „Најбољи радник месеца” – Сваког месеца се на нивоу Блока, односно Функције, бирају најбољи радници, чија се имена објављују на интерном Порталу Компаније и у корпоративном часопису „Мој НИС”.
- „Најбољи радник године” – На основу вредности Компаније се у сваком Блоку и Функцији бирају најбољи радници на годишњем нивоу, који су промовисани од стране генералног директора, на интерном Порталу Компаније и у корпоративном часопису „Мој НИС”.
- „Браво награђивање” – Непосредни руководиоца добија одређени број ваучера (поклон-честитки), које може да подели запосленима који покажу изванредне резултате и проактивност у раду, непосредно након добро обављеног посла или задатка. Основни критеријум за награђивање запослених је понашање у складу са вредностима Компаније: професионализам, иницијатива и одговорност, заједнички резултат, позитивност и сарадња.
- „Отворена врата” – Програм подразумева да виши менаџмент дефинише време када је доступан за запослене који желе да му поставе питања или реше евентуални проблем у директној комуникацији. Циљ програма је унапређење комуникације између запослених и руководиоца, ради што ефикаснијег решавања изазова свакодневног пословања.
- „Систем попушта” – Програм који свим запосленима у Компанији пружа могућност куповине уз одређене попусте у продајним објектима са којима НИС има потписане уговоре (попусти за куповину технике, одеће, обуће, туристичких аранжмана, медицинских услуга и слично).
- „Награђивање запослених у оквиру спортских такмичења” – Како би промовисали бављење спортом код запослених, у циљу што здравијег и квалитетнијег живота, запослени који представљају Компанију на корпоративном или међублоковском такмичењу се промовишу и награђују као подстрек осталим запосленима.
- „Најбољи у струци” – Кроз овај програм Компанија препознаје и награђује своје најбоље запослене. Такмичење се организује на годишњем нивоу у производним деловима Блокова, и може да буде организовано као појединачно или као тимско такмичење.
- „HSE награђивање” – Програм који је усмерен на повећање личне безбедности и безбедности колега. Овим програмом се вреднује свака реализована активност у области HSE, предлози за HSE побољшања, као и одазивање на лекарске прегледе и HSE обуке.

Као и у другим областима, НИС стално жели да унапређује и развија постојећу праксу. Зато су током 2016. године редефинисани постојећи програми нематеријалне мотивације и уведени нови, и проширен је асортиман награда које се додељују запосленима. Такође, током новембра и децембра су организоване радионице за запослене у производњи, на којима су запосленима били представљени програми нематеријалне мотивације.

Безбедност и здравље на раду

У нафтној индустрији природа пословања захтева висок степен бриге о заштити здравља и физичкој безбедности запослених, извођача, трећих лица и локалног становништва. Један од приоритета и стратешких циљева за НИС су безбедни радни услови за све запослене и пословне партнере. Топ менаџмент и руководиоци свих нивоа су водећи носиоци безбедности и здравља на раду. Компанија примењује принципе превенције и тежи ка сталном унапређивању услова рада, смањењу броја повреда на раду, као и професионалних обољења.

Стандарди Компаније и постојећа пракса у области безбедности и здравља на раду превазилазе постојеће законске обавезе, како би се обезбедило ефикасно управљање ризицима. Ради обезбеђивања безбедности ангажованих извођача, од њих се захтева строго поштовање стандарда Компаније.

У НИС-у је 2016. година проглашена годином HSE-а. Кроз програм унапређивања HSE културе, топ менаџери НИС-а се активно укључују као лидери у области безбедности и здравља на раду у Компанији. Топ менаџмент је током 2016. био активно укључен и у обилазак оперативних локација кроз MWA (Management Walk Around) посете. Сprovedено је 235 MWA посета, наложено 400 мера, од чега је 85% реализовано. У другој половини 2016. године фокус је стављен на управљање HSE ризицима у инвестиционим пројектима и приликом планирања организационих промена.

Правовременом идентификацијом HSE ризика, дефинисањем адекватних мера у најранијој фази планирања пројеката и мониторингом њихове примене, обезбеђује се проактивно и превентивно деловање у области HSE, односно елиминише се ризик од повређивања људи и наношења штете опреми, процесима, животној средини и репутацији Компаније.

Анализом података и кључних показатеља у области безбедности и здравља на раду и заштите животне средине, утврђено је да су предузете мере и активности допринеле повећању безбедности у Компанији. Тако се број саобраћајних незгода (из категорије RAR) у периоду 2015–2016. године смањено за 7%, број еколошких акцидената за 71%, број повреда на раду са изгубљеним данима 45%, упркос условима сталног повећања броја пријава догађаја и веће транспарентности извештавања о негативним појавама.

У циљу повећања нивоа безбедности саобраћаја у НИС-у, започело се са спровођењем пројекта, чијом се реализацијом обезбеђује континуирани мониторинг возила (IVMS – In vehicle monitoring system). IVMS обезбеђује континуирано унапређивање стила вожње возача и корисника возила у НИС-у, оптималну употребу возног парка и подизање целокупног нивоа безбедности у саобраћају.

У резултату дугорочне компанијске посвећености обезбеђењу веће безбедности запослених у саобраћају, остварен је мањи број саобраћајних незгода, материјалне штете, евидентираних прекршаја, кривице запослених за настану саобраћајну незгоду, повреда током 2016. у односу на 2015. годину, као и унапређење стила вожње запослених. Такође, дошло је до смањења регистрованих прекршаја, просечне брзине на путевима и коефицијента RAR, као једног од кључних HSE показатеља).

2016. ГОДИНА HSE

Индустријска безбедност

Систем управљања индустријском безбедношћу обухвата кључне процесе идентификовања опасности, процене ризика и управљања ризицима везаним за процесе и процесну опрему. Уз модернизацију производње, примену напредних технолошких решења и обуку запослених, овакав систем омогућава адекватну превентиву, мониторинг, као и правовремено и ефикасно реаговање у ванредним околностима.

У 2016. години је настављен даљи развој успостављеног система индустријске безбедности на нивоу Компаније.

Заштита од пожара

- У току 2016. године је од стране МУП - Сектора за ванредне ситуације извршена допуна категоризације угрожености објеката у НИС-у од пожара. На основу додељене категорије, НИС као правни субјекат је у обавези да усклади своје пословање са обавезама које проистичу из законске регулативе у области заштите од пожара.
- Током 2016. године је започета реализација CAPEX пројекта у функцији набавке два ватрогасна возила за потребе ВЈ Кикинда и ВЈ Велебит, у вредности од 33 милиона РСД. Два нова ватрогасна возила су испоручена ватрогасним јединицама у току 2017. године у складу са уговором.
- Формирана је Ватрогасна јединица Кикинда са 13 припадника, која је почела са радом 17. октобра 2016. године.
- Формирана је Ватрогасна јединица Велебит са 9 припадника, која је почела са радом 1. марта 2017. године.
- Дефинисани су повереници Цивилне заштите (број повереника је повећан за више од 50%) и спроведена су побољшања у систему превентивне заштите од пожара. Успешно су изведене вежбе евакуације из пословних центара.
- Повећање оперативне ефикасности и ефективности врши се кроз обуке и набавку нове или поправку постојеће опреме

Безбедност процеса

- Спроведене су детаљне анализе (Гап анализа) стања безбедности процеса на три локације: Рафинерија нафте Панчево, Погон за припрему и транспорт нафте и гаса Елемир, укључујући Складиште ТНГ и Складиште ТНГ Овча. Циљ Гап анализе је био да се сагледа стање безбедности процеса (према СД-09.02.02: Систем управљања безбедношћу процеса), да се идентификују слабе тачке и дефинише Акциони план за унапређивање стања безбедности процеса.
- Почетком 2016. године започета је реализација пројекта SmartResilience европског конзорцијума са партнерским учешћем НИС-а у области HSE, који је победио на конкурс у оквиру ЕУ програма „Horizon 2020“ за доделу бесповратног финансирања Европске уније. Пројекат је усмерен на повећање индустријске безбедности и реаговање у случају хемијског удеса. Предвиђа реализацију свеобухватне анализе степена отпорности (елементарне непогоде, хемијски

удеси и др.) осам инфраструктурних објеката широм Европе, тзв. „објекти критичне инфраструктуре“ који представљају кључну инфраструктуру савремених градова као што су: мреже здравствених установа у Аустрији, водоводни систем у Шведској, аеродром у Будимпешти, енергетска инфраструктура Хелсинкија (Финска), Јужне индустријске зоне Панчева (укључујући анализу степена отпорности Рафинерије у Панчеву).

- Донета су нова, и извршена је ревизија постојећих докумената из области безбедности процеса.
- До сада су од надлежних државних органа добијене сагласности на седам SEVESO докумената, док су три документа израђена и налазе се у фази добијања сагласности.
- Успешно је реализован капитални ремонт у Рафинерији Панчево и годишњи ремонт на Погону за припрему и транспорт нафте и гаса у Елемиру.
- У односу на претходну годину, захваљујући превентивном деловању и реализацији корективних мера, као и реализацији планираних обука, нису забележени велики догађаји у вези са опремом.

Ванредне ситуације

- Донета су нова, и извршена је ревизија постојећих докумената у области ванредних ситуација у НИС-у, у складу са стеченим искуствима рада у условима ванредних ситуација и планским решењима штабова за ванредне ситуације у Србији. Прецизирани су поступци за поједине опасности које се јављају у случају отежаних услова рада у Компанији.
- Тежиште активности у 2016. години је било на унапређивању сарадње са суседним SEVESO оператерима појединих објеката НИС-а у делу обавештавања и помоћи у случају техничко-технолошких удеса. Одржано је више заједничких вежби, уз учешће надлежних државних органа.
- Остварена је боља сарадња са представницима локалне самоуправе и представницима надлежних државних органа по питању елементарних непогода.
- Настављена је пракса одржавања практичних вежби тимова и екипа за реаговање у случају ванредних ситуација. У 2016. години су одржане 4 здружене командно-штабне вежбе у НИС-у, у којим су Тим за управљање кризама-катастрофама, тимови за правност и реаговање на ванредне догађаја блокова и ОД блокова учествовали у решавању најсложенијих ситуација у случају ванредних ситуација и нарушавања континуитета пословања. Током 2016. године је у систем електронског обавештавања о HSE догађајима укључен и Гаспром њефт.
- Будући да је проблем ванредних ситуација све актуелнији, како у Европи тако и код нас, Компанија је препознала потребу да се наши млади стручњаци усавршавају у поменутој области. Тим поводом су за послени Компаније присуствовали курсу „Моделирање динамике система с применом на ванредне ситуације“.

Преглед HSE индикатора

У 2016. години је настављена пракса евидентирања HSE индикатора са два становишта: догађаја који су под директним утицајем Компаније и догађаја који су изван НИС-овог директног утицаја, односно евиденција која се фокусира на НИС и евиденција која се фокусира на извођаче.

HSE индикатори	2015.*	2016.
Повреде на раду	153	99
Повреде на раду – са боловањем	55	30
Дани боловања због повреда на раду	3.297	2.436
Број дана одсутности са посла	301.954	309.284
Број сати редовног рада	18.435.181	18.433.375
Стопа повреда (ИР)	8,30	5,37
Стопа одсуствовања са посла (АР)	16,38	16,78
Стопа изгубљених дана (ЛДР)	0,18	0,13
Број пожара	23	26
Број саобраћајних незгода	14	13
Број еколошких акцидената	55	16
Број посета инспекцијских органа	902	770
Број мера инспекцијских органа	354	275

* Подаци за 2015. годину су прилагођени у односу на податке који су приказани у Извештају за 2015. годину, у ком нису били приказани подаци за зависна друштва у земљи и лизинг запослене

Врсте повреда	2015.	2016.
Пад запослених	40	21
Термичке и хемијске повреде	9	5
Механичке повреде	63	34
Саобраћај	9	10
Пад са висине	4	2
Остало	28	27
Укупно:	153	99

На основу анализе података и упоређивања вредности HSE показатеља за 2015. и 2016. годину може се рећи да је дошло до значајног побољшања у свим категоријама, а нарочито је смањен показатељ одсуства са посла услед повреде на раду LTIF у односу на 2015. годину и то за 46% (LTI повреде).

Активности одбора за безбедност и здравље на раду

С обзиром на промене одредби Колективног уговора у НИС-у, формирани су нови одбори за безбедност и здравље на раду (ОБЗНР), и то у свим организационим целинама:

- ОБЗНР НИС
- ОБЗНР Блок „Истраживање и производња“
- ОБЗНР Блок „Прерада“
- ОБЗНР Блок „Промет“
- ОБЗНР Блок „Сервиси“
- ОБЗНР Блок „Енергетика“

Сваки од одбора за безбедност и здравље на раду сада броји седам чланова (пре промене Колективног уговора их је било пет) и то четири представника запослених (синдиката) и три представника послодавца, а у њима је током 2016. обухваћено скоро 99% од укупног броја запослених.

Извештаји о активностима ових одбора на нивоу блокова се достављају Одбору на корпоративном нивоу НИС-а. Састанци се одржавају у редовним интервалима током године, а њихова улога је од изузетне важности, посебно у областима у којима се:

- анализира стање у области безбедности и здравља на раду и предлажу мере за његово побољшање,
- анализира спровођење периодичних прегледа машина, уређаја и испитивање физичке и хемијске штетности микроклиме у радним срединама, и по потреби предлажу ванредна испитивања и контроле,
- покреће иницијатива за утврђивање послова са повећаним ризиком и програма заштите запослених на таквим пословима,
- разматрају извештаји о здравственом стању запослених, на основу периодичних лекарских прегледа, и контролише уредност обављених прегледа запослених,
- разматрају питања из области безбедности и здравља на раду и дају предлози у вези са њима,
- разматрају повреде на раду и професионална обољења, извори и узроци њиховог настанка и предлажу мере за њихово спречавање,
- разматрају предлози посебних аката који битно утичу на услове рада, безбедност и здравље на раду,
- разматра и учествује у изради Посебног акта о опреми и средствима личне заштите,
- остварује сарадња са стручним службама у области безбедности и здравља на раду и прати примена одредаба уговора којим је утврђена ова област,
- предлаже и захтева увођење превентивних мера заштите запослених,
- посредује у преговорима за накнаду штете коју запослени претрпи услед повреде на раду или професионалне болести,
- разматрају друга питања, значајна за остваривање безбедности и здравља на раду запослених.

Током 2016. године је настављено одржавање кварталних тематских састанака највишег руководства НИС-а на челу са генералним директором, и руководства HSE-а, чиме се обезбеђују безбедни услови рада за све запослене и пословне партнере, као и заштита животне средине.

У 2016. години је настављено и редовно ревидирање и унос допуна у Акт о процени ризика на радном месту и у радном окружењу, којим је дефинисано да НИС има 1.364 радна места са повећаним ризиком, на којима је ангажовано 4.852 запослених. НИС настоји да увођењем нових технолошких унапређења смањи већ препознате ризике.

Питања безбедности и здравља на раду су обухваћена формалним споразумом са синдикатом и дефинисана су Колективним уговором. Менаџмент Компаније и запослени личним примером и поступцима унапређују HSE перформансе и демонстрирају посвећеност HSE принципима. Бенефити који су намењени запосленима не зависе од дужине трајања уговора.

Неке од области које су покривене Колективним уговором су:

- остваривање и заштита права запослених
- радно време, одмори и одсуства
- вишак запослених
- образовање, стручно оспособљавање и усавршавање
- безбедност и здравље на раду
- накнада штете
- решавање стамбених потреба
- остваривање права на штрајк

HSE претквалификација извођача

Опредељењем Компаније да послује поштујући принципе друштвено одговорног пословања, само извођачи (и њихови подизвођачи) који испуњавају законску регулативу Републике Србије имају могућност да учествују на тендерима и у набавкама које Компанија спроводи.

НИС спроводи процес HSE претквалификације извођача у циљу побољшања праксе у области БЗР, ЗЖС и ЗОП-а. Захваљујући овој пракси, многи извођачи су ниво безбедности у својим компанијама подигли на виши ниво. Са становишта HSE, извођачи обављају и послове са високим ризиком који могу бити фатални, а према подацима статистике, најозбиљније повреде и највећи број несрећа са фаталним исходом у свету догађа се управо током активности извођача радова или њихових подизвођача.

Компаније које се баве пословима истраживања, производње, прераде и дистрибуције нафте и гаса су по природи посла компаније које носе огромне ризике од ситуација у којима може доћи до катастрофалних последица, као што су вишеструки смртни случајеви, распрострањен утицај на животну средину, значајно оштећење имовине, огроман економски утицај на друштво као и велики утицај на локалну заједницу. Један од начина спречавања ових акцидентних ситуација јесте и дефинисање безбедних метода за извршавање редовних радних задатака, базираних на непосредној процени ризика. То је постигнуто креирањем читавог низа упутстава за безбедан рад (УБР), која су настала према препознатим опасностима и штетностима, присутним за време обављања стандардних активности. Упутства за безбедан рад настају према потребама линијског руководства, исказаним кроз План стандардизације, увођењем нових технологија рада, као и корективним мерама које су резултат истражених HSE догађаја.

HSE оспособљавање, развој HSE компетенција и свести запослених

Обуке за запослене

У току 2016. године наставило се са активностима које имају за циљ подизање нивоа знања, свести и компетенција запослених на свим нивоима. У оквиру Компаније су организоване и реализоване како интерне, тако и екстерне обуке, које су имале за циљ унапређивање знања и свести запослених у области HSE.

У току 2016. године, поред испуњења нових законских обавеза у погледу оспособљавања запослених у области заштите од пожара, главни напори су уложени у оспособљавање запослених за препознавање, пријављивање и управљање ризицима, обуке за припрему и реаговање у случајевима ванредних ситуација, као и у обуке везане за рад на висини.

У циљу ефикасније реализације обука у области заштите од пожара, Компанија је извршила опремање тренинг-центра, ангажовала 11 искусних предавача, израдила едукативне материјале и у јулу добила решење Министарства унутрашњих послова (МУП) да може да изводи Посебну обуку за лица која раде на пословима заштите од пожара. У другој половини године ову обуку је прошло, а потом испред Комисије МУП-а успешно положило, 410 запослених.

Између осталих, организоване су и реализоване обуке које су имале за циљ унапређење процеса реаговања у ванредним ситуацијама, и кроз које је прошло 757 запослених. На радионицама за реаговање у ванредним ситуацијама учествовао је и највиши менаџмент Компаније.

Један од највећих узрочника фаталних повреда на раду у свету чине радови на висини, па је из тог разлога приликом оспособљавања посебан акценат запослених на оперативним локацијама стављен на обуке за рад на висини. У току 2016. године је за рад на висини оспособљено укупно 1.254 запослених, а додатно је још 378 запослених прошло и обуку за преглед, коришћење и одржавање опреме за заштиту од пада са висине.

Уочавањем, пријављивањем и отклањањем небезбедних ситуација и опасности може се деловати превентивно и

смањити вероватноћа да дође до повреда. Како би унапредили своје компетенције, **1.430** запослених је прошло обуку за Управљање ризицима, а **823** запослених је прошло обуку за Оперативно опсервирање активности, опреме и средстава. Ове обуке су имале за циљ да укажу на основне ризике у појединим организационим деловима, повећају свест запослених о опасностима које их окружују, начинима на које могу да их препознају и дефинишу адекватне корективне мере.

Обуке за извођаче

Са обзиром на то, да се свакодневно од стране ангажованих извођача на локацијама Компаније изводе различите активности, посебна пажња је посвећена унапређењу знања и вештина ангажованих извођача у области HSE. Током обука извођачи су упознати, како са ризицима, тако и са основним захтевима интерних НИС-ових HSE стандарда и процедура.

Мотивација за безбедност

Стратешко опредељење НИС-а је да својим запосленима и извођачима који обављају своје послове на локацијама НИС-а обезбеди безбедно и здраво радно окружење, у којем нико није изложен непотребним ризицима. Безбедно пословање не зависи само од техничке исправности постројења и опреме, већ и од оспособљености запослених и процеса HSE претквалификације добављача.

HSE кампање

НИС је у току 2016. године спровео 17 различитих HSE кампања, подељених према областима: Унапређење здравља, Безбедност и Заштита животне средине. HSE кампање су спроведене путем директних разговора стручних лица са запосленима, посетиоцима и извођачима радова у Компанији, реализацијом конкретних активности на терену, као и изградом и дистрибуцијом едукативних плаката, брошура и новина.

410

запослених прошло посебну обуку, а потом испред Комисије МУП-а положило, за лица која раде на пословима заштите од пожара

1.254

запослених у току 2016. године оспособљено за рад на висини

757

запослених прошло обуке које су имале за циљ унапређивање процеса реаговања у ванредним ситуацијама

378

запослених прошло и обуку за преглед, коришћење и одржавање опреме за заштиту од пада са висине

1.430

запослених су прошли обуке за Управљање ризицима

823

запослених прошло обуке за Оперативно опсервирање активности, опреме и средстава

Преглед HSE обука	Број учесника	Сати обуке
M1 – Уводне HSE обуке	5.205	13.694
M2 – Обуке на радном месту	14.296	29.183
M3 – Обуке из HSE менаџмент система	5.775	9.996
M4 – Екстерне обуке	2.140	111.895
Укупно:	27.416	164.768

Преглед одржаних обука за извођаче у 2016. години по организационом делу	Број запослених извођача - полазници Уводне HSE обуке за извођаче
Енергетика	1.443
Функција за HSE	570
Истраживање и производња	1.561
Промет	1.914
Прерада	6.824
Сервиси	740
НТЦ	283
TOTAL	13.335

HSE квиз

Током 2016. године су реализована три циклуса HSE квиза, чији је циљ да на интересантан, сликовит и интерактиван начин едукује запослене по питању препознавања опасности, као и познавања правила и процедура из HSE области. Пре почетка квиза, запосленима је дистрибуиран едукативни материјал, који им је омогућио да се подсети онога што знају, или да науче нешто ново и припреме се да што боље дају одговоре на постављена питања. Питања су се појављивала током првог логовања на рачунар у току радног дана. На овај начин је било укључено око 4.500 запослених из свих организационих делова, и на крају сваког циклуса су запослени са најбољим резултатима били награђени.

Унапређење HSE културе и HSE система управљања у Компанији

У циљу подизања нивоа безбедности на раду и унапређења HSE културе у Компанији, 2016. година је у НИС-у, по угледу на Гаспром њефт, проглашена за „Годину HSE-а“. Ниво безбедности на раду је, без сваке сумње, у сталном порасту, захваљујући напорима свих запослених у Компанији.

Међутим, динамика показатеља говори да је напредак још увек недовољан. Управо из тог разлога је у 2016. години започета реализација пројекта за унапређење културе безбедности и здравља на раду, индустријске безбедности и заштите животне средине и рад на стварању нове стратегије њеног развоја.

НИС је на себе преузео и обавезу реализације визије „Циљ НУЛА“. Компанија ће стремити остварењу циља од нула повреда и штета по људе, животну средину и имовину у току извођења радова. Ова визија је заснована на уверењу да се сваки удес или повреда може спречити.

Усвојени су програми и формирани тимови за реализацију пројекта за унапређење HSE културе и HSE система управљања у НИС-у за 10 HSE елемената: Лидерство и култура, Процена и смањење ризика, Политика и процедуре, Организација и одговорност, Људи и ресурси, Управљање инцидентима, Управљање извођачима, Ангажовање заинтересованих страна, Управљање перформансама и Поузданост опреме. Имплементација активности, као и рокови из усвојених програма су се током године пратили путем састанака на месечном и кварталном нивоу, на којима су лидери елемената извештавали о статусу, изазовима и најважнијим достигнућима.

Кључни резултати пројекта за унапређење HSE културе у 2016. години су усвајање **12 Златних HSE правила**, унапређење сарадње са надлежним државним органима и локалним заједницама, усвојена HSE матрица компетенција за Блок „Прерада“, урађен екстерни бенчмаркинг и GAP анализа, израђена методологија и упутство за рачунање трошкова HSE догађаја...

У циљу даљег унапређења HSE културе у Компанији, одређене активности ће се спроводити као део других пројеката, планова и програма, као и у склопу редовних активности организационих делова.

ОДГОВОРНО ПРЕМА ЗАЈЕДНИЦИ

У оквиру програма „Заједници заједно“, НИС је током 2016. године подржао 106 пројеката у 11 локалних самоуправа у којима послује: Београд, Нови Сад, Ниш, Панчево, Зрењанин, Кикинда, Нови Бечеј, Житиште, Кањижа, Србобран и Чачак. Партнерски односи са локалним заједницама учвршћују се кроз подршку пројеката из области спорта, културе, заштите животне средине, науке и социјалне заштите.

ОДГОВОРНО ПРЕМА ЗАЈЕДНИЦИ

Будућност на делу

Развој заједница у којима послујемо је један од стратешких циљева НИС-а, од ког се није одустало ни поред многобројних изазова на глобалном тржишту нафте у 2016. години. Наша жеља је да будемо поуздани партнери организацијама и појединцима у регионима у којима имамо пословне активности. У том циљу, наша компанија је успоставила дијалог са свим заинтересованим странама, који омогућава НИС-у да сагледа суштинске потребе средине у којој послује, као и да иницира позитивне промене у друштву, те да подстакне друге да се такође ангажују на добробити целокупног окружења. Партнерство НИС-а и заједница у којима послује се, између осталог, огледа и у нашем опредељењу да упослимо што већи број локалних становника, пре свега младих стручњака, који ће бити носиоци будућег развоја компаније. Уверени да је знање темељ успеха, годинама улажемо у побољшање услова за образовање, стипендирамо талентоване ученике и многим од њих пружамо могућност да прве професионалне кораке учине у НИС-у. Такође, пословна политика наше компаније је да сарађује са великим бројем домаћих добављача, чиме пружамо подршку привредном развоју целе државе, али и нашим партнерима преносимо најбоље пословне праксе НИС-а. Поред тога, НИС је опредељен да непрестано ради на усавршавању својих запослених на свим нивоима, и у том циљу организује бројне интерне и екстерне обуке које ће им омогућити да одговоре свим изазовима у пословању.

Важан део нашег партнерства са заједницом јесте и одговоран однос НИС-а према безбедности на раду, здрављу наших запослених и сарадника, као и према заштити животне средине. НИС ће и убудуће наставити континуирано да ради на унапређењу услова за рад и смањењу негативних утицаја на животну средину. У том циљу, компанија велики значај придаје увођењу нових технологија, које поред унапређења бизнис процеса имају и значајан еколошки ефекат.

Поред еколошке одговорности НИС ће, упркос кризи у нафтном сектору, наставити са одговорним односом према заједници. У складу са својим слоганом „Будућност на делу“ наставићемо да улажемо у образовање, подршку култури и уметности, и даље ћемо промовисати спортске вредности, пружати помоћ онима којима је потребна. Запослени НИС-а ће наставити да доприносе општем бољитку кроз хуманитарне пројекте, волонтерске акције и друштвену ангажованост. Друштвено одговорне пројекте НИС реализује кроз пет корпоративних програма: „Енергија спорта“, „Култура без граница“, „Енергија знања“, „Филантропија и волонтеризам“ и „Заједници заједно“. Кроз ових пет програма је у 2016. години у развој заједнице уложено готово 380 милиона динара.

Енергија спорта

Промоција здравог начина живота, фер надметања, сталног напретка кроз тренинг и осталих спортских вредности је један од централних праваца спровођења НИС-ове политике друштвене одговорности. Кроз програм „Енергија спорта“ НИС подржава врхунске спортисте, аматерске спортске манифестације, као и активности које доприносе правилном физичком и психичком развоју деце.

У жељи да допринесе развоју дечјег спорта НИС је у 2016. години, седми пут заредом, подржао организацију Међународног минибаasket фестивала „Рајко Жижић“ у Београду. У овој четвородневној манифестацији, учествовало је преко 200 екипа и више од 2.000 дечака и девојчица из Србије и региона, подељених у четири старосне категорије. Током турнира одржан је и семинар за тренере, под називом „Од минибаasketа до кошарке“.

Када је реч о кошарци, НИС је вишегодишњи партнер Кошаркашког клуба „Партизан“ из Београда, а у последње четири године је и генерални спонзор клуба, који је један од најуспешнијих спортских колектива у Србији. Генерације кошаркаша и тренера пониклих у Кошаркашком клубу „Партизан“ оставиле су неизбрисив траг у српској, али и светској кошарци. Подршком Кошаркашком клубу „Партизану“ НИС промовише врхунски спорт, тежњу ка постизању врхунских резултата и развој тимског духа.

НИС је и генерални спонзор Тениског савеза Србије са којим организује низ манифестација, чији је циљ да се најмлађима приближи овај спорт, у коме су представници Србије последњих година остварили значајне резултате на појединачном и тимском плану. Наша компанија овим партнерством подржава и најбоље домаће врхунске тенисере и тенисерке, који представљају Србију у елитним такмичењима као што су Дејвис и ФЕД куп. У оквиру сарадње, НИС и Тениски савез Србије су у 2016. години, пет пут заредом, широм Србије организовали бесплатну „Отворену школу тениса“ за децу. Током ове манифестације више од 4.000 деце је имало прилику да се, уз помоћ тренера, упозна са основама тениса.

НИС значајну пажњу посвећује промоцији културе ненасиља и спортског надметања. Стога смо у сарадњи са Тениским савезом Србије и Министарством просвете, науке и технолошког развоја и у 2016. години наставили са спровођењем акције „Спорт против насиља“. Планирано је да у ову акцију, која се наставља и у школској 2016/17. години, буде укључено више од 300 школа у Србији. Током претходне две школске године у овој манифестацији је учествовало више од 30.000 ученика из 60 школа широм Србије.

компанија Балканског региона, подршка овом фестивалу је израз жеље да се култура региона на најбољи начин представи у Бриселу, седишту институција Европске уније. Звезда фестивала у 2016. години био је прослављени режисер Емир Кустурица, који је одржао „master class“, као увод у пројекцију његовог филма „Подземље“.

Девету годину заредом НИС је подржао највећу и најстарију међународну манифестацију деце стваралаштва „Радост Европе“. На фестивалу је наступило више од 800 деце из 19 држава. Тема сусрета деце, која су кроз занимљиве сценске наступе представила културна наслеђа својих земаља, било је обележавање 160 година од рођења значајног српског и светског научника Николе Тесле, са жељом да се код најмлађих популарише дело великог проналазача.

НИС је у 2016. години био и покровитељ првог Театар Феста на Мокрој Гори, фестивала који популарише позориште и позоришну уметност. Циљ одржавања фестивала, чији је идејни творац Емир Кустурица, је подршка младим уметницима и афирмација студената са позоришних академија из Србије, што су уједно и циљеви НИС-овог корпоративног програма „Култура без граница“.

Кроз програм “Будућност на делу” у 2016. години у развој заједнице уложено је готово

380 милиона динара

У циљу промоције врхунског спорта, НИС је и у 2016. години наставио да подржава најбољег домаћег аутомобилског аса и европског шампиона Душана Борковића, члана NIS Petrol Racing тима. Борковић је узвратио резултатима, поштом борбом на такмичењима и промоцијом тимског духа.

Кроз програм „Енергија спорта“ НИС је у 2016. године уложио 134 милиона динара.

Култура без граница

Подршка истинским вредностима и њихова широка промоција спадају у најважније циљеве друштвено одговорних пројеката НИС-а. Због тога програм „Култура без граница“ има посебно место у корпоративној одговорности НИС-а. Кроз овај програм се реализује подршка уметничким манифестацијама од националног и регионалног значаја, институцијама културе, надареним младим уметницима и манифестацијама деце стваралаштва.

НИС је у 2016., осму годину заредом подржао и нишки џез фестивал „Нишвил“, на којем је 660 музичара из различитих крајева света одржало 110 концерата пред више од 100.000 посетилаца.

У 2016. години смо по четврти пут подржали фестивал културе и уметности балканских земаља, Балкан Трафик, који се одржава у Бриселу. Будући да је НИС једна од највећих

У реализацију овог програма је у 2016. години уложено 16 милиона динара.

Енергија знања

НИС је у 2016. години постао прва компанија - добитник престижне „Светосавске награде“, за допринос образовању у Србији, коју додељује Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Компанија посебну пажњу посвећује младима који у њу долазе, као и онима који би у будућности могли да примене своје знање у НИС-у. Са тим циљем је и 2016. године кроз Програм „Енергија знања“ било покренуто више пројеката подршке развоју потенцијала средњошколаца и студената.

У оквиру сарадње са Техничком школом Зрењанин реализована је стручна пракса за 54 ученика у НИС-у. У Техничкој школи Зрењанин је отворен „Нафташки кабинет“, који је НИС опремио неопходном опремом и алатима. Министарство просвете је одабрало НИС-ов приступ организације стручне праксе са средњошколцима као један од иницијалних модела дуалног образовања, које ће бити уведено у систем средњошколског образовања у Србији.

У домену средњошколског образовања, у циљу промоције природних наука, НИС је и у 2016. години, у сарадњи са надлежним друштвима, организовао три националне олимпијаде знања из области природних наука: математике, физике и хемије. Компанија је била и партнер талентованим средњошколцима који су представљали Србију на међународним олимпијадама у наведеним областима и постигли сјајне резултате: четири златне, 12 сребрних и 16 бронзаних медаља.

Посебна пажња је посвећивана активностима и пројектима који доприносе реafirмацији и популаризацији руског језика у Србији. Организована је четврта НИС-ова олимпијада из руског језика и настављено пружање подршке у три отворена билингвална српско-руска одељења у школама Србије (у ОШ „Јован Поповић“ и Гимназији „Јован Јовановић Змај“ у Новом Саду и Алексиначкој гимназији). С обзиром на постојећу потребу за ојачавањем и стручним усавршавањем педагошког кадра, НИС је наставио активну сарадњу са Педагошким факултетом у Сомбору Универзитета у Новом Саду и РЦНК „Руски дом“.

У циљу унапређења услова за рад и спровођење наставних и научно-истраживачких активности, адаптирали смо и опремили 25 рачунарских учионица и 15 лабораторија у школама и на факултетима у Србији. Међу последњим отвореним објектима у 2016. години су „Нафташки кабинет“ у Техничкој школи Зрењанин и две опремљене лабораторије за хемију и физику на Техничком факултету „Михајло Пупин“ у Зрењанину. НИС је такође донирао рачунарску технику Факултету политичких наука Универзитета у Београду, ради опремања Центра за руске студије, и Педагошком факултету у Сомбору Универзитета у Новом Саду за Кабинет информатике.

Дуги низ година НИС-ова „Енергија знања“ је усмерена на сарадњу са образовним институцијама, универзитетима, факултетима, школама и стручним научним друштвима. Настављена је стратешка сарадња са универзитетима и факултетима у Србији, као и ван земље. Успостављена су три нова партнерства: са Националним истраживачким државним Нишеградским универзитетом Н.И. Лобачевски (Русија), са Економским факултетом Универзитета у Београду и са Организацијом српских студената у иностранству.

У циљу унапређења партнерских односа у домену реализације обука и курсева за запослене и реализације заједничких пројеката, појачана је сарадња у размени актуелних знања са факултетима. Тако су и у 2016. години професори са Машинског факултета Универзитета у Београду, у оквиру Програма континуираног професионалног усавршавања чланова Инжењерске коморе Србије, одржали семинаре за запослене инжењере машинске струке у блоковима „Истраживање и производња“, „Прерада“, „Сервиси“ и „Енергетика“. Осим тога, предавачи истог факултета су одржали још три стручне обуке за запослене у блоковима „Истраживање и производња“, „Прерада“ и „Енергетика“. Професори са Грађевинског факултета Универзитета у Београду одржали су семинар у оквиру истог програма, као и стручну обуку за грађевинске инжењере Блока „Истраживање и производња“.

У циљу допуне наставног програма, НИС је организовао низ гостујућих предавања стручњака на факултетима, као и бројне студентске посете НИС-у, које су обухватале презентацију НИС Групе и пословних процеса, као и обилазак постројења. Од јуна до октобра 2016. године реализована је студентска пракса за 131 студента универзитета у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, док је теренска настава била реализована за 177 студената са тзв. „нафташких“ факултета из Србије и Босне и Херцеговине. Двонедељна летња пракса са обуком „Основе струке за оператора за производњу нафте и гаса“ на НИС-овим производним постројењима и комплексима је била организована за 25 стипендиста НИС-а који студирају на факултетима за нафту и гас у Русији, као и за два студента са партнерског Ухтинског државног техничког универзитета. Пример како Компанија подржава развој студената су и радионице за активно тражење посла, писање биографија и развој личних и професионалних компетенција, које је НИС реализовао од новембра 2014. до новембра 2016. године као партнер у оквиру TEMPUS-овог пројекта SIPUS (Strengthening of Internationalisation Policies at Universities in Serbia).

У школској 2016/2017. години НИС има закључена 43 уговора о стипендирању са најуспешнијим студентима који се школују на циљаним факултетима УБ и УНС, али и на универзитетима у иностранству (27 стипендиста на универзитетима за нафту и гас у Русији и један на Универзитету Кембриџ). У 2016. години НИС је запослио 16 својих стипендиста.

Истраживачка станица Петница

Једно од значајних партнерстава које НИС негује већ годинама је партнерство са Истраживачком станицом Петница. Наша сарадња са том институцијом, која има велики значај за промоцију науке у Србији, непрекидно траје од 2009. године, од када НИС сваке године са 12 милиона динара подржава рад Петнице. Сарадња са Петницом, која је најпознатији расадник младих научних талената у Србији, од посебног је значаја за НИС, јер се наша компанија у свим сегментима пословања ослања на нове технологије, иновације и научна достигнућа.

Поред подршке несметаном спровођењу програма у Петници (курсева, летњих школа, кампова и семинара), споразумом о сарадњи НИС-а и ове институције предвиђена су и гостујућа предавања запослених у нашој компанији на семинарима у Истраживачкој станици, као и да Петница буде домаћин припрема српских олимпијских тимова који учествују на међународним такмичењима из математике, физике и хемије. НИС је у 2016. години, у сарадњи са Петницом, омогућио деци својих запослених која похађају основну или средњу школу да бораве на дводневном семинару у Истраживачкој станици. Најпре су у новембру, у својеврсну научну авантуру, отишла 33 ученика основних школа, која су добила прилику да се упознају са садржајима у Петници и посете Петничку пећину, а за њих су била организована и тематска предавања и вежбе из биологије, хемије, физике, геологије и археологије. У децембру је у дводневној посети Истраживачкој станици боравило 26 средњошколаца, а сви ученици вратили су се богатији за бројна сазнања, лепе утиске и новостечена пријатељства.

Корпоративна филантропија и волонтеризам

Запослени у НИС-у су и у 2016. години показали да су спремни да на делу помогну онима којима је помоћ потребна, као и да буду добар пример волонтерског ангажовања за општу корист. У том циљу су запослени и компанија реализовали низ филантропских и волонтерских акција. Такође су у 2016. години усвојени Правци корпоративног волонтеризма, који су интегрални део филантропије и друштвено одговорног деловања НИС-а. У складу са тим документом, запослени се пре свега ангажују на активностима чији је циљ побољшање услова живота за социјално угрожене категорије становништва, на подршку талентованим младим људима, као и на заштити животне средине. У складу са својим могућностима, и под слоганом „Буди промена коју желиш“, радници НИС-а улажу своје време или знање, а циљ корпоративних волонтерских акција је дати развој емпатије и иницијативе код запослених, јачање тимског духа у компанији, подстицање на ангажовање у остваривању ширих друштвених циљева и подршка рањивим друштвеним категоријама.

Једна од таквих акција је спроведена у Дому за децу и омладину са сметњама у развоју „Ветерник“ током новогодишњих и божићних празника. Запослени НИС-а су најпре учествовали у паковању и припреми поклона за штићенике Дома, да би потом, уочи Нове године, у празничној атмосфери уручили дарове и дружили се са децом из „Ветерника“. У акцији која је трајала три дана укупно је учествовало 67 волонтера из наше компаније. На резултат смо посебно поносни: остварена су 164 волонтерска сата, припремљено је 533 новогодишњих пакетића и, што је најважније, малишани „Ветерника“ су празнике дочекали са осмехом.

Такође, током Дана компаније у септембру, запослени НИС-а су прикупљали ствари, неопходне за штићенике Дечјег села у Сремској Каменици. Током акције прикупљено је више од

2.000 артикала који могу да улепшају и побољшају свакодневни живот деци у селу у Сремској Каменици – од играчака и одевних предмета до школског прибора и слаткиша. Прикупљене артикле је штићеницима Дечјег села уручило десетак волонтера из НИС-а, који су у дружењу са њима показали да је брига о онима којима је подршка потребна један од приоритета волонтерских и филантропских активности наших запослених.

Током читаве 2016. године у НИС-у је настављена хуманитарно-еколошка акција „Чепом до осмеха“ у којој је сакупљено укупно 500.000 чепова. Циљ ове активности је да се прикупе новчана средства за помоћ деци са инвалидитетом или сметњама у развоју, а чепоци су сакупљани у свим пословним центрима НИС-а: у Београду, Новом Саду, Зрењанину, Панчеву и Нишу.

Филантропске активности наше компаније и запослених у 2016. години биле су усмерене на најосетљивију, али и најперспективнију категорију у нашем друштву – децу. Запослени НИС-а су у 2016. години добили могућност да путем интерног корпоративног портала сами изаберу институцију за коју желе да донирају средства у оквиру традиционалне новогодишње акције. На тај начин је одабрана Дечија универзитетска клиника „Тиршова“ у Београду, а циљ ове филантропске активности је био да се унапреде услови за лечење најмлађих у овој установи и да се за њен рад обезбеде савремени медицински апарати. Како би подстакла што веће ангажовање у акцији, компанија је одлучила да се укључи у ову активност и донира исти износ који су прикупили запослени. Након тога, акција је под називом „Празнична чаролија у нашим рукама“ проширена и на НИС-ове бензинске станице, где је од сваке куповине од најмање 25 литара било које врсте горива компанија донирала по 25 динара за потребе „Тиршове“. На тај начин је за Дечију универзитетску клинику и набавку модерних медицинских апарата укупно сакупљено више од 18 милиона динара.

Заједници заједно

Као друштвено одговорна компанија, НИС жели да у свим регионима у којима послује има статус доброг комшије. У складу са тим циљем, наша компанија је успоставила чврсто партнерство са заједницама у којима се одвијају пословне активности НИС-а, и у којима заједно са локалним самоуправама, институцијама, организацијама и појединцима већ годинама радимо на побољшању услова живота становништа.

НИС-ов корпоративни програм „Заједници заједно“ се реализује у сарадњи са 11 градова и општина широм Србије: Београдом, Новим Садом, Нишом, Панчевом, Зрењанином, Кикиндо, Новим Бечејем, Житиштем, Кањижом, Србобраном и Чачком. Циљ програма није само финансијска подршка пројектима које предложи локалне организације, већ и подстицај мештанима у тим срединама да се ангажују на активностима које доприносе општем бољитку.

Најзначајнији пројекти по областима у оквиру програма „Заједници заједно“

- „Дечја игралишта у месним заједницама Танаско Рајић и Љубић село“ – изградња и опремање првог дечјег игралишта у обе месне заједнице у Чачку;
- „Baby friendly игралиште за децу“ – проширење игралишта у дневном боравку „Гнездо“ у Кањижи и његово опремање додатним реквизитима за рани физички развој;
- „Реконструкција кошаркашког терена у Новом Милошеву“ – реконструкција и опремање терена, чиме се унапређују спортски садржаји у Новом Бечеју;
- „Реконструкција сале за физичко васпитање“ – реновирање физкултурне сале у ОШ „Ђура Јакшић“, у циљу обезбеђења услова за бављење спортом ученицима школе, као и омладини града Кикинда.

- Санација и реконструкција објекта АКУД „Иво Лола Рибар“ у Београду;
- Санација равног крова Позоришта лутака Ниш, у циљу повећања степена безбедности боравка свих гледалаца и особља у позоришту;
- 19. Панчевачки цез фестивал - афирмација цез културе код младих кроз наступе ученика средњих музичких школа, упознавање и размену знања са интернационалним извођачима у Панчеву;
- Претварање бившег мањежа старе касарне у музеј „TERRA“ - радови на преуређењу бивше старе касарне и њено претварање у музеј у Кикинди;
- „Николај Краснов албум сећања“ – објава спомен албума посвећеног лику и делу Николаја (Николе) Краснова, архитекте руског Царског двора, и организација и одржавање изложбе, посвећене раду уметника и пратећих предавања у Београду.

- „Микробиолошка лабораторија Завода за јавно здравље Панчево“ – набавка опреме у циљу стварања бољих услова за повећање обима и врста испитивања у животnoj средини у Панчеву;
- Хардверско и софтверско решење за прикупљање лименки и пластичних флаша – такмичење у прикупљању отпада међу грађанима помоћу пресе за сабијање лименки и пластичних флаша и помоћу хардвера и софтвера за бројање предатих лименки и пластичних флаша у Нишу;
- „За чистију будућност“ – у свим насељеним местима акција сађења преко 1.500 садница и постављање по пет канти за смеће на местима где се људи највише окупљају у Житишту;
- „За наш лепши парк“ – уређење и опремање парка у Банатском Вишњићеву у Житишту, као и додатно уређење простора.

- „Реконструкција модерне лабораторије за физику“ – оспособљавање лабораторије за физику за извођење модерних експеримената и лабораторијских вежби у Првој београдској гимназији;
- „Наука – лака као музика“ – набавка опреме, намењене полазницима Регионалног центра за таленте «Михајло Пупин» у Панчеву;
- „Паметна учионица руског језика“ – реконструкција и претварање постојећег кабинета за руски језик у Гимназији „Светозар Марковић“ у Нишу у мултимедијалну учионицу;
- „Парк знања – наука у природи“ – уређење зелене површине и тродимензионалних фигура за Парк науке, који ће служити за практичну и теоријску наставу на пољу природних наука у Чачку.

- „Топли оброк у топлој дому“ – дистрибуција топлих оброка најугроженијим корисницима „Народне кухиње“ у њиховим домовима у селима у Кикинди;
- „Имам право да живим здраво“ – успостављање првог простора са спортско-рекреативним справама за вежбање на отвореном за особе са инвалидитетом уз јачање и развијање инклузије у Србобрану;
- „Заједно до сензорне собе“ – опремање специјализоване просторије чија је примарна намена психомоторни третман деце и омладине ометене у развоју у оквиру Основне и средње школе „9. мај“ у Зрењанину;
- „Опремање собе за релаксацију за одрасле особе са аутизмом“ у оквиру Школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ са домом ученика у Новом Саду;
- „Додиром и покретом упознајмо свет“ – опремање специјализоване просторије, намењене психомоторном третману деце са сметњама у развоју у оквиру Школе за оштећене слухом – наглуве „Стефан Дечански“ у Београду;

ЗАЈЕДНИЦИ
ЗАЈЕДНО

106 ПРОЈЕКТА

11 ГРАДОВА И
ОПШТИНА

110,5 МИЛИОНА
ДИНАРА
ПОДРШКЕ

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

HSE камен темељац компаније међународних размера „циљ-нула“ подразумева пословање без штете по људе, објекте и животну средину. у основи овог виђења је увереност у то да је сваки инцидент и повреду могуће спречити

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У 2016. години НИС је наставио са унапређењем заштите животне средине, реализацијом еколошких пројеката и подизањем компетенција запослених у области заштите животне средине.

Инвестициони еколошки пројекти су реализовани у циљу усаглашавања са законском регулативом Републике Србије и Европске уније. Еколошки пројекти обухватају све медијуме животне средине као и зелене технологије. Потпуно свесни да животна средина, у процесу европских интеграција, представља најзахтевнију област за преговарање, и с обзиром на то да се више од две трећине прописа ЕУ односи на ширу област пољопривреде и животну средину, НИС је укључен у рад Преговарачке групе 27 (поглавље Заштита животне средине). Напори НИС-а су били усмерени на сагледавање будућих обавеза које проистичу из захтева ЕУ регулативе, као и новчаних средстава, потребних за усаглашавање рада са захтевима ЕУ прописа.

Компанија је укључена у Радне групе које раде на изменама постојећих и доношењу нових законских прописа у складу са захтевима регулативе Европске уније у областима управљања рударским отпадом и климатским променама, као и на изради пратећих законских прописа по специфичним захтевима ЕУ, који се тичу усаглашавања са захтевима ЕУ Директиве (VOC Petrol Directive 94/63/EC).

Током 2016. године израђене су три студије које су дале детаљан приказ постојећег стања у блоковима „Прерада“, „Промет“ и „Истраживање и производња“, и приказ потребних улагања у пројекте који ће у потпуности ускладити рад постројења у овим блоковима са захтевима како наше регулативе, тако и регулативе ЕУ, везане за емисије загађујућих материја у ваздух, усклађивање са захтевима емисије лако испарљивих угљоводоника и пречишћавање отпадних вода.

У том циљу су реализоване in-house обуке у области управљања хемикалијама, прорачуна емисија загађујућих материја у ваздух и мониторинга и ремедијације земљишта и подземних вода од стране реномираних консултантских кућа из Словеније и Хрватске, као и Природно-математичког факултета из Новог Сада.

Инвестиције везане за заштиту животне средине

Одговорност према животној средини НИС доказује бројним пројектима и значајним инвестицијама на пољу заштите животне средине. Опрема је модернизована, значајно је смањена емисија штетних материја а уз улагање у савремене технологије, Компанија се посветила и санацији земљишта, збрињавању отпада и третману отпадних вода.

И поред кризе која и даље траје у нафтној индустрији, настављено је издвајање средстава за реализацију пројеката из области заштите животне средине, тако да је у 2016. години у ове пројекте уложено око 150 милиона динара, док су улагања у зелене технологије око 250 милиона динара.

Значајнији еколошки пројекти који су реализовани у току 2016. године су: улагања у пројекте са циљем смањења емисије NO_x и SO_x, уградња сепаратора за пречишћавање зауљених атмосферских вода, завршетак реконструкције и модернизације пристаништа Рафинерије нафте Панчево, уградња постројења за пречишћавање отпадних вода на Депонији отпадне исплаке Ново Милошево, као и улагања у зелене технологије кроз изградњу когенерационих постројења. У Блоку „Сервиси“ је у току 2016. године започета изградња постројења за пречишћавање отпадне воде из базена за исплаку на Депонији отпадне исплаке у Новом Милошеву. Циљ пројекта је обезбеђење слободног простора за одлагање исплачног материјала одвођењем воде преко постројења за третман, у складу са условима надлежних институција. На овај начин омогућиће се повећање пријемног капацитета за отпадну исплаку и максимално искоришћење постојећих базена.

У Блоку „Промет“ су на седам станица за снабдевање горивом уграђени сепаратори за пречишћавање зауљених атмосферских вода, чиме је достигнут укупан број од 286 сепаратора, односно 88% покривености постојећих станица за снабдевање горивом овим постројењима. Реализацијом пројекта тоталне реконструкције ССГ и приликом изградње нових ССГ испуњени су сви захтеви у складу са законском регулативом везано за лакоиспарљиве угљоводонике – повраћај бензинских пара из подземних резервоара за складиштење горива и резервоара возила.

Процес управљања отпадом у Компанији је значајно унапређен увођењем новог концепта трајног збрињавања отпада, потписивањем Кровног уговора за трајно збрињавање одређених врста отпада. Овакав начин уговарања је знатно убрзао процес управљања отпадом – краће време набавке услуге за трајно збрињавање, смањени су трошкови збрињавања и омогућено је ефикасније и брже уклањање отпада са локација.

За реализацију пројеката у области
заштите животне је уложено око

150
мил. динара

Укупни издаци за заштиту животне средине у 2016. години у милионима динара	
Третман и одлагање отпада	95,7
Третман емисије у ваздух	44,5
Издаци за набавку и коришћење сертификата везаних за емисије	6,4
Улагање у куповину и одржавање опреме, као и повезани трошкови стручног особља	119,2
Осигурање за одговорност према животној средини	0,02
Трошкови за санацију (ремедијацију земљишта)	0,54
Еколошко образовање и обуке	2,8
Екстерне услуге за управљање утицајем за животну средину	225,9
Екстерне услуге сертификације менаџмент система	1,5
Додатни трошкови инсталирања зелених технологија	250,07
Трошкови накнада за коришћење вода	76,1
Трошкови еколошке таксе	156,5
Накнада за заштиту животне средине	69
Укупно:	1.049,3

Коришћени материјали

Материјали који се користе у процесу производње потичу из необновљивих извора и налазе се у завршном производу, дериватима нафте, енергентима и води за пиће. Због природе посла, у Компанији се као сировина за производњу не користе рециклирани материјали. Природна минерална вода Јазак се користи као сировина за производњу – флаширање воде у Погону за производњу пијаће воде.

Тренд производње геотермалне воде остао је на приближно истом нивоу и износи око 450.000 м³. Геотермална вода је достављана корисницима у циљу преузимања топлотне енергије за загревање простора.

Потребне количине сирове нафте за прераду, у циљу производње нафтних деривата и задовољавање захтева тржишта, обезбеђују се производњом сирове нафте на нафтним пољима у РС, а остале потребне количине се обезбеђују из увоза. У следећој табели је дат приказ сировина које су прерађене у Компанији.

Врсте сирове нафте које се прерађују на производним постројењима Рафинерије нафте Панчево су приказане у следећој табели. Тренд прераде парафинске и нафтенске нафте није значајно измењен а, као и у претходним годинама, повећање прераде сирове нафте на постројењима Рафинерије Нафте Панчево покривено је сировом нафтом из увоза.

Коришћени материјали			
Сировина/материјали	Јед. мере	Утрошене количине	
		2015.	2016.
Сирова нафта - домаћа	t	1.033.646	924.560
Сирова нафта - увозна	t	1.901.903	2.179.502
Природни гас *	t	94.177	88.360
Геотермална вода **	m³	458.144	443.409
Сирова вода **	m³	30.433	29.109

* За производњу водоника

** Вода која је продата екстерним купцима

Преглед сирове нафте – домаће и увозне по врсти

Сировина/материјали	Јед. мере	Утрошене количине	
		2015.	2016.
Сирова нафта – Парафинска лака	t	532.416	485.999
Сирова нафта - Парафинска Тешка	t	212.160	185.520
Сирова нафта - Парафинска Босна	t	59	0
Сирова нафта - Нафтенска	t	289.070	253.033
Сирова нафта - REB	t	1.745.308	1.369.335
Сирова нафта - Syrian Light Crude Oil	t	0	0
Сирова нафта- Siberian Light Crude Oil	t	0	0
CPC BLEND	t	156.535	112.687
Сирова нафта -Киркук	t	0	609.574
Сирова нафта -Forcados	t	0	87.906

Полупроизводи који су приказани у следећој табели су екстерни производи који су коришћени за прераду као и слоп (настао у процесима прераде и манипулације у рафинеријама).

Преглед полупроизвода

Полупроизводи/материјали	Јед. мере	Утрошене количине	
		2015.	2016.
Пиролитички бензин	t	80.039	96.601
МТБЕ	t	6.262	9.109
Изобутан и газолин из Погона Елемир	t	911	2.094
Вакуум гасно уље (VGO) из увоза	t	112.670	11.369
Гасно уље из увоза	t	20.681	0
Примарни мазут из увоза	t	0	3.812
Адитиви и полимер маса	t	1.863	1.151
Слоп (укључујући и деградиране производе)	t	28.270	6.436

Материјали за паковање	Јед. мере	Утрошене количине	
		2015.	2016.
Папир и картон	t	112	112
Дрво	t	117	131
Пластика	t	534	515
Метална амбалажа	t	82	111

Највећа количина употребљене амбалаже се односи на пластичну амбалажу, с обзиром на то да се у Компанији производи и пакује вода за пиће „Јазак“, а у ову амбалажу се пакују и произведена моторна уља.

НИС као друштвено одговорна компанија приликом стављања у промет и управљања амбалажом и амбалажним отпадом поштује све одредбе законске регулативе.

Хидраулично фрактурирање је стимулативна метода која се често примењује у свету, нарочито у лежиштима ниске пропусности. Први пут је вршено 1947. године у САД. У Србији се метода хидрауличног фрактурирања примењује од 1976. године, када је први пут примењена на пољу Банатско-Карађорђево. Данас се фрактурирање користи на пет домаћих поља у складу са законодавством Србије и свим међународним стандардима. Што се тиче еколошког аспекта, примена методе је у потпуности безбедна, уз обавезно тестирање херметичности бушотине пре спровођења фрактурирања, што елиминира могуће дотоке лежишног флуида у водотокове. Операције хидрауличног фрактурирања у Србији се спроводе од стране највећих светских сервисних компанија „Schlumberger“ и „Halliburton“, које користе најновије ефикасне и безбедне технологије. Све активности везане за фрактурирање извршавају се у складу са HSE правилима компаније. Ове активности се изводе на дубинама већим од 1.500 метара и не постоји могућност продора фрактура у плиће хоризонте. Готово све водеће светске нафтне компаније користе ову методу, док се у Европи примењује у Мађарској, Румунији, Италији, Русији и другим земљама.

Потрошња енергије

Активности НИС-а у области управљања енергијом

Унапређивање енергетске ефикасности, као сегмент повећања оперативне ефикасности, представља важан елемент енергетске политике Компаније, који значајно доприноси сигурности снабдевања енергијом, повећању енергетске ефикасности и смањењу негативних ефеката на животну средину. Системски приступ управљању енергијом, у складу са захтевима међународног стандарда ISO 50.001 (имплементиран и сертифициран 2013. године), обезбедио је Компанији да рационалније користи енергију, и да спровођењем планираних пројеката и организационо-техничких мера унапреди енергетску перформансу, а тиме оствари и финансијске уштеде.

Реализацијом пројеката и мера, дефинисаних Акционим планом за 2016. годину, као и додатних мера које нису биле обухваћене Акционим планом, остварене су уштеде енергије од скоро 224 ТЈ.

Процењене финансијске уштеде, остварене реализацијом Акционог плана и спроведених додатних мера у 2016. години су за око 20% веће од планираних у првој години реализације Програма уштеде енергије и повећања енергетске ефикасности за период 2016-2018. година.

Унапређења, остварена реализованим мерама, су основ за преиспитивање и ревизију норматива потрошње који се користе за планирање потрошње енергије у наредном периоду.

Најзначајнији пројекти/мере који су реализовани, или чија је реализација започета у 2016. години

- Пројекат реконструкције електроенергетских објеката (Истраживање и производња)
- Замена ESP пумпи дубинским пумпама (Истраживање и производња)
- Уградња измењивача топлоте Раскинох на постројењу за каталитички реформинг (Прерада)
- Замена измењивача ефикаснијим типовима измењивача (Прерада)
- Преглед и подешавање пећи са регулацијом (Прерада)
- Уградња фреквентне регулације на електромоторима ваздушних хладњака (Прерада)
- Реконструкција потрошачког система Кикинда и Сираково (Енергетика)
- Аутоматизација постојећег котловског система у Енергани НС (Енергетика)
- Уградња система за компензацију реактивне енергије на 30 БС
- Замена халогених светилки одговарајућим ЛЕД светилкама у Пословном центру Нови Сад
- Набавка чилера за хлађење зграде Комерцијално-пословни центар Београд
- Оперативне мере:
 - искључивање пратећег грејања у току дана у прелазном периоду
 - дневна контрола цурења на линијама паровода дренажама и одушцима
 - одржавање оптималне температуре на дренажама и пратећој опреми
 - рационално коришћење и редовно сервисирање паровода
 - одржавање оптималног притиска паре у систему

Енергент	Планиране уштеде у 2016. [GJ]	Остварене уштеде у 2016. [GJ]	Остварене уштеде у 2016. [%]
Електрична енергија	38.231,9	34.545,3	90,4
Топлотна енергија	70.124,9	92.281,5	131,6
Горива	79.947,4	89.174,8	111,5
+ додатне мере	-	7.741,1	-
Укупно:	188.304,2	223.742,7	118,8

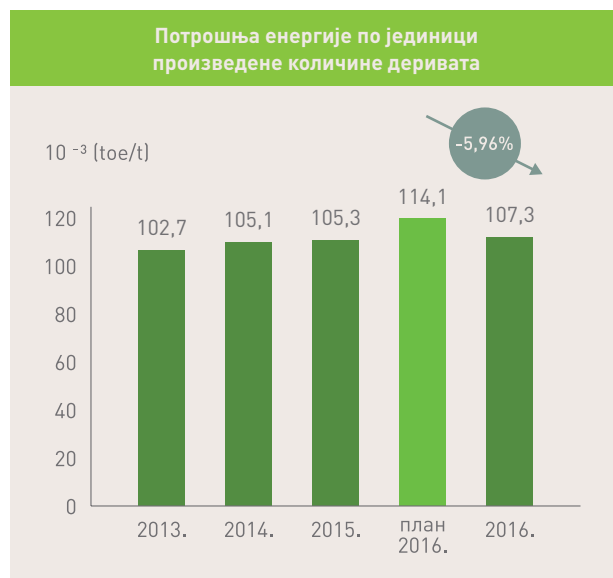
Планирана енергетска потрошња у 2016. години у односу на 2015. годину је повећана због:

- Промене структуре флуида и начина експлоатације сирове нафте и гаса,
- Повећања притиска на магистралним гасоводима, на захтев Србијагаса
- Реализације програма побољшања квалитета горива и
- Повећања коришћења јефтинијих, расположивих горива из сопствене производње, уместо куповине природног гаса.

Највећи потрошачи енергије у компанији су Блок „Прерада“ (67,5% укупне потрошње енергије у компанији), Блок „Енергетика“ (22,8%) и Блок „Истраживање и производња“ (7,6%).

На основу резултата спроведеног енергетског преиспитивања (анализа коришћења и потрошње енергије) и планиране потрошње енергије у 2016. години утврђене су очекиване вредности дефинисаних енергетских индикатора (EnPI), преко којих се прати реализација постављених циљева и врши проvera учинка (енергетска перформанса):

1. Потрошња енергије по јединици производа (EnPI на нивоу Компаније), је у 2016. години за скоро 6% мања у односу на вредност, планирану у 2016. години.

2. Индекс енергетске ефикасности (EII - Energy Intensity index) представља показатељ односа стварног утрошка енергије и стандардног утрошка енергије. Стандардни утрошак енергије је пројекција потрошње у Компанији „Соломон“, с обзиром на искоришћеност капацитета и процесне параметре.

Прерада је у програму компаније HSB Solomon Associates LLC, (најраспрострањенија методологија упоредне анализе рафинерија нафте у свету, која покрива преко 85% капацитета рафинеријске прераде у више од 70 земаља широм света) од 2008. године.

Остварено побољшање EII је веће од планираног за 2016. годину. Уколико се као референтна посматра 2012. година, у периоду 2012-2016. године остварено је укупно повећање енергетске ефикасности од 27%.

у периоду 2012-2016. године остварено је укупно повећање енергетске ефикасности од

27%

Нацртом Програма уштеде енергије и повећања енергетске ефикасности у НИС за период 2017-2019. године планирана су улагања од 3,5 милијарде динара за реализацију мера за повећање енергетске ефикасности, од којих се очекује уштеда енергије од око 1.706 TJ, односно економски ефекат од око 5 милијарди динара у периоду од три године од реализације планираних мера.

У циљу искоришћења свих потенцијалних енергетских ресурса у Компанији и повећања енергетске ефикасности, у периоду од 2013. године до данас, је изграђено 14 малих когенеративних електрана инсталиране електричне снаге од 14,5 MWe. Каптажни гас, који се раније спаљивао на бакљи, сада се користи за производњу електричне и топлотне енергије.

Удео електричне енергије из когенерација у укупној потрошњи је повећан за 5,3% у односу на 2015. годину.

Примена когенерационих електрана омогућава смањење трошкова набавке енергената за потребе објеката инфраструктуре и обезбеђује присуство Компаније на тржишту, на којем је присутна од 2014. године. У 2016. години је продаја електричне енергије повећана приближно 13 пута у односу на продају остварену у 2015. години.

Компанија сада располаже сопственим капацитетима за производњу електричне енергије, за задовољење 38,5% сопствених потреба.

* когенерације + турбогенератор

2017 - 2019. године

3,5 млрд РСД

за реализацију мера за повећање енергетске ефикасности

1.706 TJ

планирана уштеда електричне енергије

5 милијарди РСД

економски ефекат у периоду од три године од реализације планираних мера

Врста енергије		Јед. мере	Утрошена количина		Утрошена количина GJ		Количина енергије према извору		
			Планирана 2016. година	Утрошена 2016. година	Планирана 2016. година	Утрошена 2016. година	Интерно произведено	Купљено од добављача	Продато
1	Природни гас + каптажни гас	m³	250.840.574	194.024.777	8.362.611	6.468.466	375.431.502	-	175.533.784
2	Гориво сопствена потрошња (бензин, дизел)	t	2.955	3.710	136.679	166.999	3.710	-	-
3	Гориво сопствена потрошња (лож уље, рафинеријски гас, кокс, торч уље, оф гас)	t	373.556	385.080	8.922.185	9.561.233	385.080	-	-
4	ТНГ	t	262	260	11.544	11.423	260	-	-
5	Водена пара (приказано у пари високог притиска)	t	2.278.242	2.213.237	7.818.648	7.572.366	2.338.778	5.874	4.761
6	Електрична енергија набављена од добављача	MWh	370.701	318.625	1.334.525	1.147.051	-	318.625	-
7	Произведена електрична енергија	MWh	62.953	68.950	226.629	248.219	147.505	-	78.555
8	Топлотна енергија	MWh	10.332	9.871	37.196	35.535	-	9.871	-

Активности у области обновљивих и алтернативних извора енергије

Српска привреда у великој мери зависи од фосилних, необновљивих извора енергије (нафта, угаљ), који представљају потенцијалну опасност по животну средину. Анализом потенцијала дошло се до закључка да Сектор развоја обновљивих извора енергије представља једног од главних учесника у испуњењу плана развоја заштите животне средине, производње енергије и енергетске ефикасности на глобалном нивоу и велики изазов за будућност.

У НИС-у се посебна пажња поклања развоју обновљивих извора енергије, у првом реду геотермалне енергије.

Пројекти из области обновљивих извора енергије, геотермалне енергије значајно утичу на повећање енергетске ефикасности. Циљ програма је увођење праксе рационалног коришћења енергије и повећања енергетске ефикасности, као и имплементација нових технологија, којима се смањује потрошња енергије.

Коришћење геотермалне енергије се у току 2016. године вршило на девет геотермалних система, односно из 12 бушотина, чиме је остварен укупан пројектовани капацитет од 10 MW.

Монетизација гаса – производња и продаја компримованог природног гаса (КПГ)

У времену великих промена на енергетском тржишту један енергент је ипак успео да понесе титулу горива будућности – компримовани природни гас (КПГ). КПГ је природни, тј. земни гас, који се сабија на притисак од 220 до 250 бара. Главни састојак је метан, који у поређењу са осталим дериватима има најмањи коефицијент емисије CO₂, па самим тим доприноси очувању квалитета животне средине.

КПГ се користи као алтернативно гориво за све врсте возила, али и као енергент у индустрији, а постоји више разлога због којих га стручњаци називају горивом будућности. Основна предност тог деривата је у енергетској, односно калоријској вредности, која је далеко виша у односу на остала погонска горива, као и у октанском броју, као мерилу квалитета горива. Овај дериват се фаворизује и због чињенице да најмање загађује животну средину. Поред већ поменуте смањене емисије штетних гасова, КПГ не садржи сумпор, као ни токсичне адитиве органског олова или бензена. Коришћење овог енергента као погонског горива такође значајно умањује буку, чак 50% у односу на дизел моторе. Такође, пракса је показала да КПГ возила имају бољу стартност и управљачке

перформансе, а одликује их и дужи радни век мотора. Уз то, уштеде при употреби КПГ-а у зависности од типа возила иду и до 50 одсто. Еколошке карактеристике КПГ-а су посебно важне кад се зна да је Европска комисија 2007. године усвојила Директиву, по којој нови аутомобили морају да смањују емисију CO₂. Нису мале ни уштеде које могу да буду остварене у кућном буџету грађана који поседују КПГ аутомобиле. Ако просечно возило 100 километара пређе са око 7,5 литара бензина, односно око 6 литара дизела, исту километражу ће прећи са око 4,4 килограма КПГ-а. Исплативији је и у односу на ТНГ, јер је возилима за прелазак 100 километара потребно око 8,6 литара тог деривата.

Компанија је у 2016. години имала два активна малопродајна пројекта, и то КПГ пунионице на ССГ Нови Сад 10 и ССГ Чачак 1. У 2017. години се планира пуштање у рад КПГ постројења на гасном пољу Острово и то за потребе veleпродаје, односно индустријске потрошње. За 2017. годину су планирани реализација и пуштање у рад још једног малопродајног КПГ пројекта и то на ССГ Жарково 2 у Београду.

Коришћење водних ресурса

Укупна количина захваћене воде према врсти водозахвата

Да би се омогућила реализација производно-технолошких процеса, неопходно је коришћење воде - за производњу паре, функционисање расхладних система, обезбеђење противпожарне заштите, за прање возила и опреме, за санитарне потребе. Такође, у оквиру Компаније се флашира изворска вода и производе се освежавајући напаци.

Укупно захватање воде за потребе Компаније је смањено за 8% у односу на 2015. годину, захваљујући смањењу захватања површинских вода за 14%. Захватање подземних вода повећано је за 21%, а коришћење воде из јавних водовода за 27%

Укупно захватање воде за потребе
Компаније је смањено за

8%

у односу на 2015. годину.

Количина и учешће захваћене воде према пореклу	2015. (m³)	Релативно учешће	2016. (m³)	Релативно учешће	2016/2015. (%)
речни водозахват	3.588.852	84 %	3.072.412	78 %	- 14 %
јавни водовод	428.588	10 %	542.566	14 %	+27 %
подземна вода	263.832	6 %	320.062	8 %	+21 %
Укупно захваћена вода:	4.281.272	100 %	3.935.040	100 %	-8 %

Водозахвати значајно погођени захватањем воде

Одговоран однос према водним ресурсима се процењује, не само на основу количине, него и према пореклу и квалитету. Коришћењем воде најмање осетљивог ресурса, Компанија чува резерве воде намењене јавном водоснабдевању, прехрамбеној индустрији, наводњавању пољопривредних површина.

Као и претходних година, највећи део коришћене воде захвата се из најмање осетљивих ресурса - Дунава и канала Дунав-Тиса-Дунав (78%), док је коришћење воде из јавних водовода на нивоу од 14% и из бунара 8%. Квалитет воде преузете из система јавног водоснабдевања не испуњава у свим местима захтеве за хемијски и микробиолошки квалитет воде за пиће. На објектима који се снабдевају водом незадовољавајућег квалитета, запослени, потрошачи и извођачи су обавештени о томе да вода из водовода није за пиће, а обезбеђена је флаширана вода за пиће.

Захватање воде из Дунава за потребе функционисања Рафинерије нафте Панчево у обиму од 2.848.675 m³ у 2016. години представља захватање на нивоу од 90 л/с, што износи 0,0017% просечног годишњег протика Дунава.

Захватање воде из канала ДТД за потребе Складишта нафтних деривата у Новом Саду (на локацији бивше рафинерије нафте у Новом Саду) у обиму од 254.798 m³ у 2016. години представља захватање на нивоу од 8 л/с, односно 0,013% протика канала ДТД код Новог Сада.

Захватање наведених количина воде из Дунава и канала Дунав-Тиса-Дунав не угрожава њихове потенцијале, с обзиром на то да је значајно испод 5% њиховог просечног годишњег протика.

Проценат и укупна количина воде која се рециклира и поново користи

У 2016. години је количина рециклиране воде (повратног кондензата, враћеног из производних процеса) у Рафинерији нафте Панчево износила 1.170.842 t. На овај начин је за 41 % смањено захватање сирове воде из Дунава за потребе Рафинерије (у 2015. години је износило 35,5%), а на нивоу НИС-а је укупно захватање воде смањено за 30 %, што је на нивоу претходне године.

Укупно испуштање воде по квалитету и реципијенту

Укупна количина отпадних вода је на истом нивоу као и претходне године. Квалитет пречишћених отпадних вода контролише се у складу са законским прописима, а испитивање врше независне овлашћене и акредитоване лабораторије.

Највећа количина отпадних вода настаје у Рафинерији нафте у Панчеву, а повећање за око 9% је последица повећане прераде у односу на 2015. годину. Количина испуштене отпадне воде у Рафинерији нафте у Панчеву у 2016. години по тони прерађене нафте је на нивоу 2015. године (2015. године је износила 0,58 m³/t, а 2016. године 0,60 m³/t).

На крају 2016. године у Компанији је регистровано укупно 306 објеката за пречишћавање отпадних вода. Током 2016. године је на станицама за снабдевање горивом у Блоку „Промет“ уграђено седам сепаратора за зауљену атмосферску воду, односно отпадне воде се, пре њиховог испуштања у реципијент, пречишћавају на 286 уређаја. У наредном периоду планирана је уградња недостајућих сепаратора на местима где постоје технички и безбедносни услови за уградњу.

На једном делу објеката не постоје технички услови за прикључење на јавну канализацију или за испуштање у водоток, те се отпадна вода сакупља у сабирним јамама, које се периодично празне у складу са прописима.

Квалитет пречишћених отпадних вода се испитује у складу са прописаном динамиком, према врсти и количини отпадне воде и врсти пријемника, према Плановима мониторинга стања животне средине у појединим организационим деловима НИС-а. На годишњем нивоу, независне овлашћене и акредитоване лабораторије узоркују и испитују пречишћене отпадне воде на око 300 мерних места, односно одреде више од 10.000 појединачних резултата.

Количина произведене и збринуте слојне воде

Приликом црпљења нафте и гаса и извођења рударских радова у бушотинама црпи се и значајна количина слојне (лежишне) воде. Ова вода садржи угљоводонике, соли, пореклом из геолошких формација из којих потичу. Из слојне воде се издвајају угљоводоници, суспендоване и растворене материје, а пречишћена слојна вода се преко система за припрему и утискивање утискује у изабране бушотине које су ван функције, на одређену дубину. На овај начин се спречава могућност загађења водних и геолошких слојева. Комплетна количина произведене слојне воде се утискује.

Преглед испуштених отпадних вода у m³ у зависности од третмана и реципијента

Врста третмана	Реципијент	2015. (m³)	2016. (m³)	2016/2015. (%)
Екстерно пречишћавање	водоток	1.215.921	1.403.580	+15
Физичко, физичко-хемијско	водоток, јавна канализација	960.531	766.354	-20%
Санитарна отпадна вода	јавна канализација	43.474	50.302	+ 16
Укупно:		2.219.926	2.220.236	+0,01

Количина произведене и збринуте слојне воде (m³)	2015.	2016.	2016/2015 (%)
Произведена слојна вода	5.656.228	5.146.612	-9%
Збринута слојна вода	5.656.228	5.146.612	-9%

Еколошки акциденти

Укупан број и количина значајних изливања

У 2016. години НИС је додатно унапредио реаговање у акцидентним ситуацијама. Сви еколошки акцидентни су санирани и отклоњене су све последице по животну средину. Број еколошких акцидената је значајно смањен (71%) у односу на 2015. годину. У 2016. години је регистровано 16 еколошких акцидената, док је у 2015. години регистровано 55 еколошких акцидената.

У складу са интерним класификатором HSE догађаја у Компанији, сви HSE догађаји су подељени у четири групе: велики, средњи, мали и потенцијални догађај. Према класификатору, сви еколошки акциденти у 2016. години су класификовани као мали.

Значајно унапређење у овој области се огледа и у смањењу количина изливених материја. У 2016. години укупна количина изливене материје износи 20 m³, што је за 48% мање него у 2015. години, када је дошло до изливања 41,48 m³ материје.

Према врсти акцидента, 15 догађаја се односило на изливање нафте и деривата, док је један догађај сврстан у категорију остало.

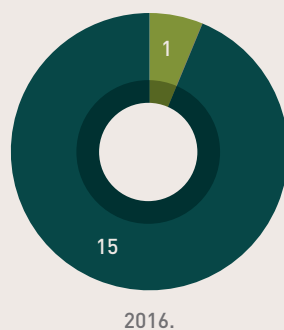
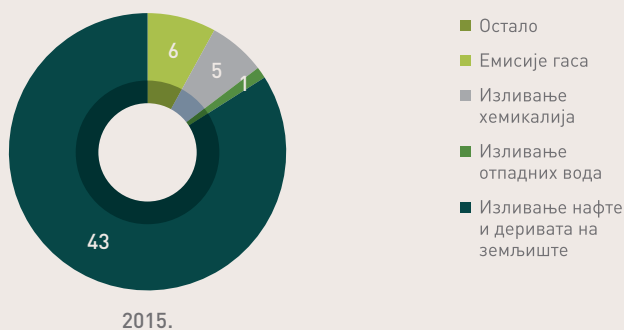
У највећем броју случајева је узрок еколошког акцидента била радна активност (56%), затим перфорација нафтовода (19%), и технолошки отказ или квар (13%).

У току 2016. године је развијена Методологија за израчунавање HSE трошкова, а у циљу дефинисања структуре трошкова који настају у вези са HSE догађајима, начина праћења, прикупљања, вођења евиденције и извештавања о висини насталих HSE трошкова израђено је и Упутство „HSE трошкови – структура трошкова и извештавање”.

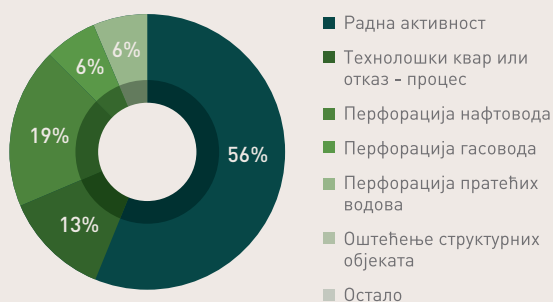
71%

смањен број еколошких акцидената
у односу на 2015. годину

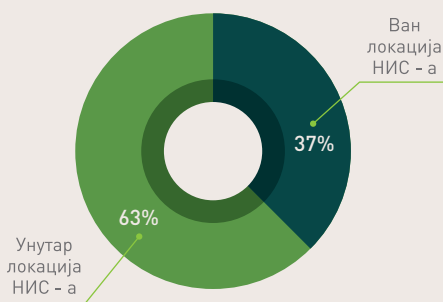
Број еколошких акцидената према врсти

Узроци еколошких акцидената

Локација еколошких акцидената

Утицај на биодиверзитет

Укупан број и проценат пословних локација на којима се врши процена утицаја на биодиверзитет

Дугорочан и одржив развој једног друштва није могућ без поштовања и очувања биодиверзитета. Претња за биолошке врсте и екосистеме већа је него икада пре, те је потребно уложити додатне напоре за очување постојећег и ревитализацију угроженог биодиверзитета. НИС, као друштвено одговорна компанија, посебну пажњу посвећује заштити животне средине. У складу са таквим стратешким опредељењем све активности компаније изводе се у складу са важећим законским прописима и дозволама надлежних органа.

Заштићена природна добра обухватају националне паркове, строге и специјалне резервате природе, споменике природе, заштићена станишта, пределе изузетних одлика и паркове природе. Укупно 474 заштићена подручја представљају око 6% територије Србије, а у складу са европским и светским стандардима и наша земља повећава број и површину заштићених природних добара, усваја прописе који регулишу ову област и унапређује управљање овим подручјима. Од свих локација на којима Компанија обавља пословне активности, десет у Војводини и једна у јужној Србији налазе се у близини заштићених подручја, која одликује изражена геолошка, биолошка, екосистемска и/или предеона разноврсност:

Врста заштићеног природног добра	Назив заштићеног природног добра	Назив објекта НИС-а у близини	Статус објекта НИС-а у 2016. години
Специјални резерват природе	Делиблатска пешчара	ХТС Девојачки бунар Db - 1/Н	у функцији
	Делиблатска пешчара	СГС Тилва	ван функције
	Језеро Окањ	Погон за припрему и транспорт нафте и гаса	у функцији
	Језеро Окањ	Бушотина Ели-1	ван функције
	Пашњаци велике дропље	СМС Мокрин запад и КС-2 Мокрин запад	у функцији
	Ковиљско-петроварадински рит	ССГ Нови Сад 6	у функцији
Парк природе	Језеро Палић	ХТС Палић (1 Рј - 1/Н, Рј - 2/Н)	у функцији
	Језеро Палић	Пћ-24	у функцији
Споменик природе	Шума Јунаковић	ХТС Пригревица – Бања Јунаковић (Рb - 1/Н)	у функцији
	Жупанијски парк – градска башта у Зрењанину	ССГ Зрењанин 1	у функцији
Национални парк	Ђердап	ССГ Доњи Милановац	у функцији

Компанија прибавља мишљења и услове надлежних органа (Завод за заштиту природе Србије и Покрајински завод за заштиту природе), који су саставни део студија о процени

утицаја пројекта на животну средину, спроводи прописане мере заштите животне средине и прати утицаје на животну средину, утврђивањем „нултог“ стања и спровођењем мониторинга.

Опис значајних утицаја на биодиверзитет у заштићеним просторима

С обзиром на то да активности врши на веома ограниченем броју објеката унутар или у непосредној близини заштићених подручја, и да су испуњени услови из исходних решења о утврђивању услова заштите природе, НИС својим активностима не утиче на биодиверзитет у заштићеним подручјима. При обављању свих активности строго се води рачуна о заштити животне средине и све активности су усклађене са регулативом Републике Србије и дозвалама које НИС у обављању својих активности добија од надлежних државних органа.

Током 2016. године Блок „Истраживање и производња“ је у специјалним резерватима природе Делиблатска пешчара и Слано Копово изводио 3Д сеизмичка испитивања у складу са решењима о условима заштите природе, исходним од Покрајинског завода за заштиту природе.

На сликама 1 и 2 су приказане карте Јужног Баната са уцртаним заштићеним подручјем – Делиблатском пешчаром (зелено) и стаништима дивљих врста (окер), и карта са означеним подручјима I, II и III степена режима заштите Делиблатске пешчаре, у којима су дозвољена 3Д сеизмичка испитивања под условима Покрајинског завода за заштиту природе.

На слици 3 је приказана карта подручја Бечеја и Новог Бечеја са уцртаним заштићеним подручјима – Слано Копово и Окањ бара (црвено) и подручјима која су у поступку заштите – Стара Тиса код Бисерног острва (жуто), и означеним подручјем у ком су дозвољена 3Д сеизмичка испитивања под условима Покрајинског завода за заштиту природе.

Завод за заштиту природе Србије је на захтев НИС-а донео у 2016. години решења, у складу са којима се израђује пројектно-техничка документација за коришћење подземних вода на ССГ Лозовичка чесма и ССГ Прњавор, као и пројекат рушења постојеће и изградњу нове ССГ у Београду, у улици Чарлија Чаплина.

Станишта која су заштићена или обновљена

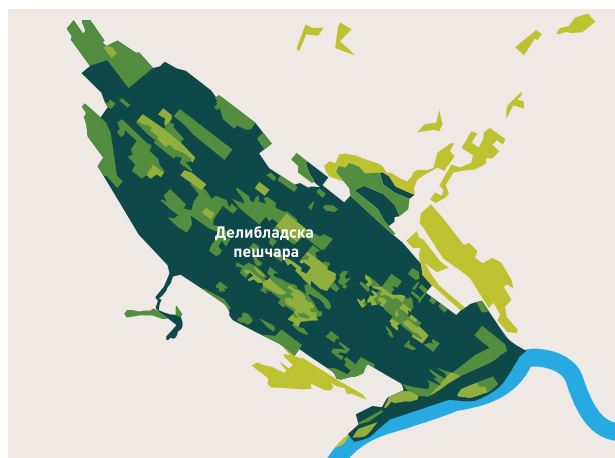
Током 2016. године настављене су активности на санацији историјског загађења, враћању пољопривредног земљишта у првобитно стање и отклањању ризика од загађења земљишта, подземних вода и ваздуха.

Санирани су укупно 21 примарна испљачна јама, површине 13.339 m². Од укупног броја санираних испљачних јама, 11 представљају историјско загађење, укупне површине 7.865 m², док је 10 санираних испљачних јама, површине 5.474 m², настало током 2016. године.

Тако се укупан број санираних примарних испљачних јама повећао на 171, а укупна површина рекултивисаног земљишта износи 119.365 m², односно скоро 12 ha.

Слика 1: Карта Јужног Баната са уцртаним заштићеним подручјем – Делиблатском пешчаром

Слика 2: Карта Јужног Баната са уцртаним заштићеним подручјем – Делиблатском пешчаром, са означеним подручјима I, II и III степена режима заштите и стаништима дивљих врста

Слика 3: Карта подручја Бечеја и Новог Бечеја са уцртаним заштићеним подручјима – Слано Копово, Окањ бара и Стара Тиса код Бисерног острва

Природне врсте са IUCN црвене листе, чија се станишта налазе у околини локација на којима Компанија послује, по нивоу угрожености

Међународна унија за заштиту природе (International Union for Conservation of Nature - IUCN) утврдила је Црвену листу угрожених врста на глобалном нивоу (The IUCN Red List of Threatened Species). Ова листа даје преглед и критеријуме угрожености око 49.000 врста, подврста, варијетета и субпопулација, на основу којих су угрожене врсте сврстане у категорије IUCN.

У Републици Србији се спроводи заштита заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива у складу са Законом о заштити природе, Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива и Правилником о критеријумима за издавање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување. Компанија пре извођења активности прибавља код надлежних органа услове за заштиту природе, у којима су наведене мере заштите за њихово очување и те мере доследно поштује.

Према сазнањима којима НИС располаже, у околини локација на којима Компанија послује, према подацима о природним врстама са IUCN црвене листе, у близини Мокрина, на Пашњацима велике дропље се налази станиште строго заштићене врсте птица - велике дропље (*Otis tarda*).

119.365 m², односно скоро

12ha

износи укупна површина
рекултивисаног земљишта

Идентитет, величина, статус заштите и вредност биодиверзитета водних тела која су значајно погођена испуштањем воде од стране компаније

Законом о водама дефинисан је појам заштићене области, као области намењене заштити станишта или врста где је битан елемент њихове заштите одржавање или побољшање статуса вода. Овим законом је уведена и обавеза вођења Регистра заштићених области, као и издавање водних аката за заштићена подручја и увећане накнаде за испуштање и загађивање, уколико је реципијент заштићена област. Све активности НИС-а усклађене су са законским одредбама. Такође, спроводи се редован интерни и екстерни мониторинг.

Компанија исходује водна акта за објекте на којима обавља своје пословне активности и из којих испушта отпадну воду, те на основу њих нема сазнања да су водна тела у која се испуштају пречишћене отпадне воде сврстана у водна тела са посебним статусом заштите и вредношћу биодиверзитета.

Реципијенти отпадних вода које настају током пословних активности Компаније су јавна канализација (67% објеката), канали (21% објеката) и водотоци (7% објеката), док се у лагуне, сабирне јаме и зелене површине испуштају отпадне воде са мање од 5% објеката. Компанија врши редован интерни и екстерни мониторинг отпадних вода у обиму и према динамици утврђеној прописима и водним актима.

Међународна комисија за заштиту Дунава (ICPDR - International Commission for the Protection of the Danube River) је основана 1998. године, са циљем заштите воде и животне средине Дунава, а Србија је једна од земаља чланица.

Дунав је водоток у који се испушта више од 90% свих отпадних вода Компаније:

- пречишћена атмосферска вода из Рафинерије нафте у Панчеву се испушта у Азотарин канал у јужној индустријској зони Панчева, који се улива у Дунав – 482.234 m³,
- технолошка отпадна вода из Рафинерије нафте у Панчеву, пречишћена на постројењу за пречишћавање отпадних вода у ХИП ПХК, се испушта у Дунав – 1.387.357 m³,
- пречишћена отпадна вода из Складишта нафтних деривата у Новом Саду се испушта индиректно, путем јавне канализације Града Новог Сада – 188.542 m³,
- пречишћена отпадна вода из Складишта у Смедереву испушта се директно у Дунав.

Један од реципијената пречишћених отпадних вода Компаније је поток Ровача (Велики поток), осетљиви водоток ограниченог протицаја у сушним периодима, који припада водном подручју Срема, подсливу Саве и сливу Дунава. Помиње се још у III веку, као један од фрушкогорских потока, који одводе воду са виших терена Фрушке горе у Саву. Представља реципијент пречишћених технолошких, санитарно-фекалних и атмосферских вода из Погона за производњу пијаће воде у Јазаку, у обиму од око 18.000 m³ годишње.

Јегричка је највећа речица на Бачкој јужној лесној тераси, дужине око 65 км која представља систем повезаних бара кроз које вода отиче до ушћа у реку Тису, а одатле у Дунав. Станиште је многих заштићених биљака (белог локвања, барске папрати, водног орашка, мешинка), и животиња (међу којима је и видра, која је на Прелиминарном списку врста за Црвену књигу кичмењака Србије, и глобално угрожена патка њорка). Мале количине пречишћене отпадне воде са станице за снабдевање горивом у Змајеву испуштају се у Јегричку.

Са Складишта Блока „Промет“ у Пожеги пречишћене отпадне воде се, у обиму од око 3.500 m³ годишње, уливају у Скрапеж, реку прве категорије у западној Србији. Скрапеж је лева притока реке Ђетиње, дуга 47,7 км. Извире на јужним падинама Буковика и југоисточним падинама Повлена, настаје спајањем речица Сечице и Годљеваче, а у Ђетињу се улива у Пожешком пољу, одакле тече Моравицом у Западну Мораву, па у Дунав.

Највећи део испуштених пречишћених отпадних вода, више од 90%, доспе у Дунав, директно или путем притока.

На основу Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, допуњеног Правилника и доступних информација (нпр. на сајту www.ekologija.rs) мали вретенар (Zingel streber) и велики вретенар (Zingel zingel) су због смањења бројности трајно заштићене врсте рибе у Дунаву. Ове рибе припадају слатководним рибама из фамилије греча, рода Percidae.

Емисије загађујућих материја

НИС као друштвено одговорна компанија, емисије загађујућих материја прати у складу са захтевима законске регулативе и интерних нормативно-методолошких докумената. У том циљу се спроводи редован мониторинг емисије загађујућих материја у ваздух, а у складу са резултатима и постављеним циљевима примењује се низ мера које имају за циљ смањење тих емисија. Како се рад процесних пећи постројења и котлова заснива на сагоревању фосилних горива - уља за ложење и природног гаса, основне загађујуће материје, чије праћење се организује током године, су: количине емитованог SO₂, NO_x и PM (прашкасте материје).

У укупној количини емитованих загађујућих материја у ваздух, приказаних у Табели, из делатности производње нафте и гаса емитовано је 19,12 t NO_x-а у току 2016, а остале количине, приказане у табели, су пореклом из котловских и производних постројења рафинеријске прераде нафте.

Смањење емисије загађујућих материја је један од примарних циљева заштите животне средине у пословању Компаније. Реализација инвестиционих пројеката модернизације и реконструкције постојећих постројења је допринела ублажавању и смањењу негативних утицаја на животну средину - смањењу емисије.

Тренд укупних емисија за NO_x и PM у ваздух током 2016. године показује тенденцију пада, али је евидентна повећана количина емитованог SO_2 што се објашњава као последица коришћења течнoг горива, уља за ложење, као претежног горива на процесним постројењима и котловима у 2016. години и са повећаном прерадом сирове нафте.

Количина угљоводоника, испуштених у атмосферу

У 2016. години је количина спаљеног слободног и раствореног гаса на бакљама у Блоку „Истраживање и производња“ износила 34.157.127 m^3 , а процењена количина испуштеног гаса у атмосферу без спаљивања у Погону „Северни Банат“ је износила 89.869 m^3 .

У односу на претходну годину, може се констатовати да је количина спаљеног гаса на бакљама знатно мања, што је последица повећане сопствене потрошње когенеративних постројења, као и количине прерађеног гаса на аминском постројењу за издвајање CO_2 из природног гаса у Погону за припрему и транспорт нафте и гаса Елемир.

Количине емитованих загађујућих материја у ваздух (t/g)	2015.	2016.
Емисија SO_2	3.464	3.649
Емисија NO_x	1.064	905
Емисија прашкастих материја (PM)	73	51

Емисије гасова са ефектом стаклене баште

Према постојећој правној регулативи Републике Србије, оператери немају обавезу да извештавају надлежно министарство о емисијама гасова са ефектом стаклене баште из својих постројења. Међутим, тренутно је у процесу усвајања Нацрт Закона о систему смањења емисија ГХГ, којим ће бити успостављен правни оквир за мониторинг, извештавање и верификацију емисија ГХГ, и у српско законодавство ће бити транспонована Директива 2003/87/ЕЦ о успостављању система трговања емисијама гасова са ефектом стаклене баште (ЕУ ЕТС Директива). Зато је у Компанији извршена прелиминарна процена директних емисија CO₂, у складу са Уредбом о мониторингу и извештавању емисија ГХГ 601/2012 ЕЦ и тренутно расположивим квалитетом техничких података, потребних за прорачун емисија CO₂ из процесних и постројења за сагоревање за организационе делове НИС-а који ће учествовати у ЕУ ЕТС-у, што за 2016. годину. износи 1.026.250 t CO₂:

У року од годину дана након доношења Закона, биће транспонована и остала подзаконска акта којима се ближе дефинише методологија мониторинга, прорачуна и извештавања о емисијама CO₂, као и будуће обавезе оператера.

У циљу друштвено одговорног пословања, у Компанији се спроводе мере за смањење емисија CO₂ кроз реализацију пројеката изградње когенеративних електрана које користе каптажни гас, који се раније спаљивао на бакљама, а сада се користи за производњу топлотне и електричне енергије.

Такође је у 2016. години повећана количина издвојеног CO₂ на Аминском постројењу за издвајање CO₂ у Погону за припрему и транспорт нафте и гаса у Елемиру, који се транспортује и утискује у лежиште Русанда (утишнуто 50.563.620 m³ CO₂) у циљу одржавања лежишног притиска и повећања производње.

НИС ће у наредном периоду усклађивати своје пословање са законском регулативом из области управљања емисијама гасова са ефектом стаклене баште, као и начин квантификације свих директних и индиректних емисија ГХГ које настају из делатности Компаније и дефинисање и реализацију мера митигације, односно активности које ће Компанија предузети како би се смањиле и ограничиле емисије гасова са ефектом стаклене баште.

Смањени утицај производа на животну средину

Брига о потрошачима је посебно важна за Компанију. Ради смањења утицаја на животну средину, НИС производи и продаје AdBlue, који је 32,5% раствор уреје у води и који се користи као агенс за редукцију издувних гасова возила, прецизније оксида азота, тако што их преводи у нешкодљиви гас N₂. Оксиди азота су штетни, како за животну средину тако и за здравље људи. AdBlue се складишти у посебном резервоару возила, одакле се дозира у уређај за третман издувних гасова тзв. SCR (Selectiv Catalytic Reduction). У току 2016. године је реализован пројекат изградње Аминског постројења у оквиру производног комплекса Погона за припрему и транспорт нафте и гаса у Елемиру, започет у септембру 2013. године. Добијене су све неопходне

дозволе државних органа за рад новоизграђеног постројења, чији рад ће омогућити да се смањи количина CO₂ у гасу који НИС производи до нивоа од три одсто, што одговара техничким захтевима за његово коришћење у домаћој гасној дистрибутивној мрежи Србије. Радом новог постројења у Елемиру омогућује се усклађивање квалитета гаса за испоруку у транспортни систем, а одржавањем лежишног притиска се повећава производња гаса и степен искоришћења нафтно-гасних лежишта Компаније и додатно се штити животна средина. Завршен је развој производа са комерцијалним називом NISOTEC KOMPRESOL PAG 150, који је намењен за подмазивање индустријских компресора гасова као што су метан, етан, пропан, угљен диоксид, а који је због своје биоразградљивости од изнад 60% еколошки прихватљивији у односу на друге производе са истом наменом. Биоразградљивост овог производа омогућава базна основа од полиалкилен гликола. Од септембра 2016. године овај NISOTEC производ се користи за подмазивање компресора CO₂ на НИС-овом Аминском постројењу у Елемиру.

Управљање отпадом

Управљање отпадом у Компанији представља општи интерес друштва. Урађене су ревизије интерних нормативно-методолошких докумената у циљу њиховог усаглашавања са изменама и допунама Закона о управљању отпадом и бољег праћења токова отпада.

Компанија производи значајне количине различитих врста отпада, како неопасних, тако и опасних, те је предана развоју већ успостављеног и одрживог система управљања отпадом.

НИС, као друштвено одговорна компанија, отпад предаје искључиво оператерима који поседују дозволе за управљање отпадом, добијене од надлежних органа Републике Србије. Током 2016. године извршено је 12 провера оператера, како би се уверили да је отпад збринут на законом прописан начин и у складу са условима, дефинисаним у дозволама оператера. Од опасног отпада, највише је генерисано муљева и талога, као и зауљеног отпада, који су настали одржавањем и чишћењем резервоара и сепаратора и чишћењем уљне канализације. Од свих врста неопасног отпада који су генерисани у 2016. години, метални отпад чини 89% од укупно генерисаних количина.

Различите врсте отпада захтевају различите методе третмана. Највише отпада је предато на рециклажу, првенствено метали и амбалажни отпад, док је опасан отпад (муљевити, талози и зауљени отпад), у зависности од концентрације угљоводоника, предаван на су-спаљивање, солидификацију или биоремедијацију.

Генерисане количине отпада се редовно евидентирају у Дневној евиденцију о отпаду произвођача отпада - ДЕО 1 образац, док се укупне количине генерисаног и збринутог отпада пријављују Агенцији за заштиту животне средине преко њиховог информационог система.

Процес управљања отпадом је значајно унапређен увођењем новог концепта уговарања збрињавања отпада потписивањем кровних уговора за збрињавање одређених врста отпада. Овакав начин уговарања је у знатној мери убрзао процес управљања отпадом - омогућио је краће време набавке услуге збрињавања отпада, смањени су трошкови и омогућено је ефикасније и брже уклањање отпада са локација.

Карактер отпада	Јединица мере	01.01.2016.	Генерисано отпада у 2016. години	Збринута отпада у 2016. години	31.12.2016.
Неопасан	t	6.435	6.720	6.907	6.248
Опасан		396	7.867	7.644	619
Укупно:		6.831	14.567	14.531	6.867

Преглед збринутог отпада по врсти и оператеру	Јединица мере	2016.
Биоремедијација	t	2.699
Одлагање		382
Рециклажа		6.774
Складиштење		8
Солидификација		832
Су-спаљивање		3.835

Количина отпада од бушења

Отпад од бушења је неопасан отпад који представља смешу материјала из набушених стена (пешчар, лапорац, кречњак и други) и исплаке, течног вискозног флуида којим се врши испирање набушеног материјала приликом израде бушотина. У току 2016. године, у оквиру редовних активности на изради нових нафтних бушотина, генерисано је укупно око 20.700 т отпадних исплачних материјала, који су збринуте одмах по генерисању. Сав отпад који је генерисан у току бушења је одмах сакупљен и одложен на Депонију отпадне исплаке Ново Милошево.

Сва постројења која су коришћена за бушење током 2016. године су опремљена системом „суве локације“ (металним или бетонским базенима у које се одлаже отпадни исплачни материјал током бушења), односно флокулационим системима који се користе за рециркулацију течне фазе исплаке и њено враћање у процес.

У току 2016. године посебна пажња је била усмерена на побољшање рада исплачне службе, у погледу контроле рада флокулационих система, односно механичких пречистача исплаке, помоћу којих се врши регенерација и рекултивација коришћених исплачних флуида (REUSE). То је резултирало смањеном потребом за производњом нове исплаке, тако да је укупна количина генерисаног отпада, насталог током бушења (смањење генерисања отпада по метру изграђених бушотина), смањена за око 7%, што на нивоу 2016. године износи око 1400 тона.

Поред наведеног, у току 2016. године се отпочело са праксом покривања комплетних локација ПВЦ фолијом током бушења, тако да је заштита животне средине подигнута на још виши ниво, односно контакт исплаке са околним земљиштем је онемогућен чак у у случају акцидентних ситуација.

Амбалажа и амбалажни отпад

НИС је у обавези да брине о амбалажном отпаду који остаје након коришћења његових производа, односно, да обезбеди преузимање и сакупљање, као и поновно искоришћење, рециклажу или одлагање амбалажног отпада. Водећи се одредбама Закона о амбалажи и амбалажном отпаду, Компанија је ангажовала оператера система управљања амбалажним отпадом који поседује дозволе за обављање ове делатности.

У договору са оператером, а у циљу испуњавања утврђених националних циљева за 2016. годину, амбалажни отпад који је преузет и прикупљен у 2016. години поново је искоришћен, рециклиран или одложен у текућој години.

Компанија је организовала сакупљање амбалажног отпада у брендираним посудама (папира и ПЕТ амбалаже, као и искоришћене лименке) у свим већим објектима НИС-а.

У оквиру НИС-а се одвија производња пијаће воде у месту Јазак, као и производња различитих брендова уља и мазива у Дирекцији мазива у Новом Саду.

Укупне количине генерисаног отпада
насталог током бушења смањене су за око

7%

Преглед пласиране амбалаже на тржиште Србије у тонама		Количина пласиране амбалаже на тржиште (t)	
		Јазак	Дирекција мазива
Пластика	ПЕТ	266	71
	Друге врсте пластике	48	130
Метал	Гвожђе	0	111
Папир и картон	Папир и картон	58	54
Дрво	Палете	31	100
Укупно:		403	466

Биогорива

Земље чланице Енергетске заједнице, као и чланице Европске уније, обавезне су да задовоље услове Директиве за обновљиве изворе енергије 2009/28/ЕЗ. Завршетком Пројекта „Намешавање биокомпоненте у Рафинерији нафте Панчево са дизел горивом“ је омогућено да моментом ступања на снагу будуће регулативе Републике Србије за биогорива и биотечности, НИС у пуном обиму испуни очекиване захтеве везане за дизел горива у сектору транспорта.

У току је разматрање опција за намешавање биокомпоненте у моторне бензине, у складу са важећим Националним акционим планом за обновљиве изворе енергије. Због карактеристика појединих биокомпоненти за бензине, разматра се и опција да се намешавање врши и у Рафинерији нафте Панчево и у одређеним складиштима нафтних деривата. У 2016. години у Компанији није било набавке и намешавања биокомпоненте у евро дизел, а самим тим ни производње евро дизела Б7.

Проценат нових добављача чије је пословање анализирано са аспекта односа према животној средини

У овогодишњем Извештају о одрживом развоју, Компанија по први пут извештава о извођачима са аспекта заштите животне средине. Сви потенцијални извођачи морају да испуне претквалификационе критеријуме у складу са утврђеним интерним процедурама, чиме стичу право да учествују на тендерима. У оквиру документације коју заинтересовани извођачи достављају у процесу претквалификација, налазе се и сертификати којима се потврђује усаглашеност са захтевима међународно признатих стандарда, међу којима је и ISO 14001 – Систем управљања заштитом животне средине. Имплементацијом захтева овог стандарда, извођач потврђује своје опредељење да идентификује и контролише утицај својих активности, производа и услуга на животну средину, унапреди свој однос према животној средини смањењем негативног утицаја и ризика од еколошких акцидентата, и завреди углед заинтересованих страна, заједнице, институција и клијената.

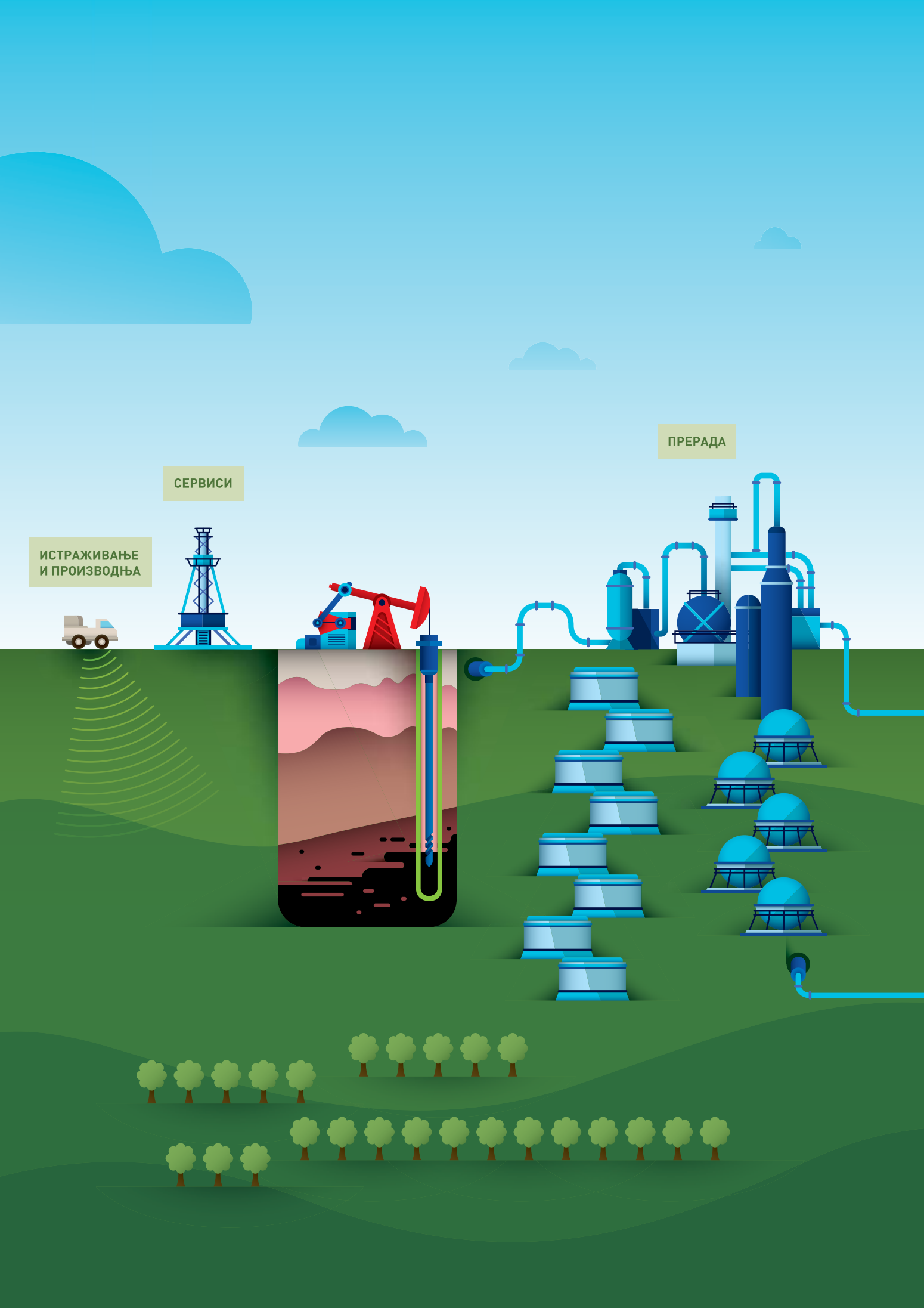
На крају 2016. године, Листа квалификованих извођача је бројала 887 правних субјеката, од којих је 286 доставило важећи сертификат у складу са захтевима ISO 14001 (32%). Од укупног броја извођача, 729 је из Србије а 158 из иностранства, из више од 30 држава. У процесу претквалификација сертификат ISO 14001 је доставило 28% домаћих фирми (206 извођача) и 51% страних фирми (80 извођача).

НИС, као еколошки опредељена компанија, спровођењем процедура претквалификације, дефинисањем конкретних захтева кроз техничке задатке и склапањем HSE анекса са пословним партнерима уз уговор, обезбеђује извођење радова и услуга у уговореном обиму и року, али и на начин који обезбеђује максималну заштиту животне средине.

ИСТРАЖИВАЊЕ
И ПРОИЗВОДЊА

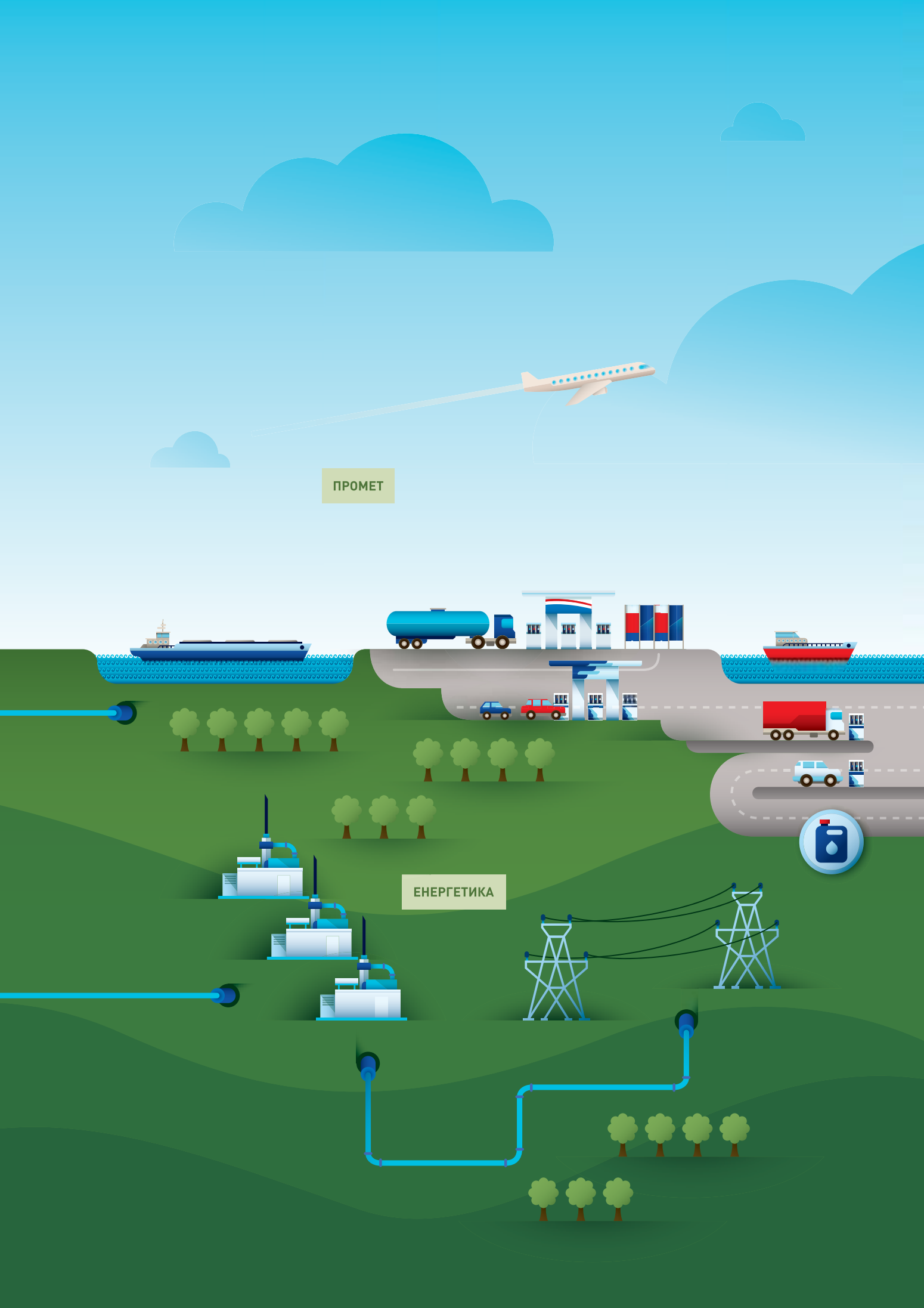
СЕРВИСИ

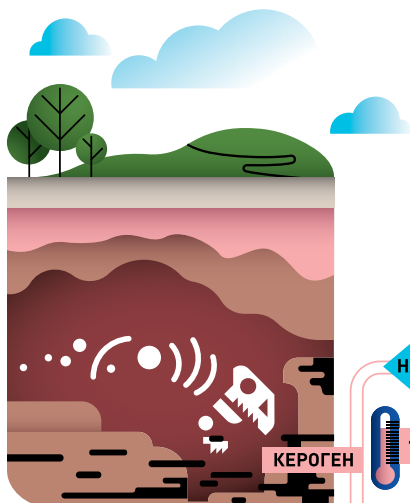
ПРЕРАДА

ПРОМЕТ

ЭНЕРГЕТИКА

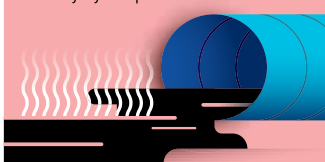

Када фосили доспеју испод земљине коре, због недостатка кисеоника, а услед великог притиска стена претварају се у супстанцу коју научници називају кероген.

Да ли сте знали?

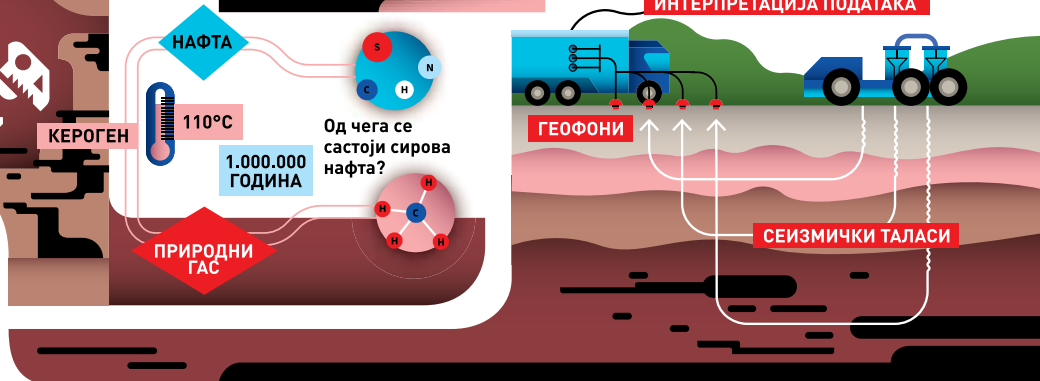
да сирова нафта која се добија из земље често има мирис сличан поквареним кокошјим јајима? То значи да у себи садржи хемијске елементе као што су сумпор и азот.

Да ли сте знали?

да је у својој историји компанија НИС до сада открила 63 нафтна и гасна поља на територији Србије? На њима се укупно налази 271 налазишта сирове нафте и природног гаса.

63
НАФТНА
И ГАСНА
ПОЉА

Први корак у проналажењу нафте јесу детаљна испитивања одређеног поља за које се на основу геолошких података претпоставља да може садржати налазишта нафте. Како би се открила тачна налазишта сирове нафте и гаса спроводе се геофизичка испитивања. Компанија НИС данас користи специјализована возила која у поље емитују сеизмичке таласе. Ови таласи се одбијају од различитих слојева у дубини земље и враћају се натраг на површину где их региструју друге машине које се називају геофони. Када се ови подаци анализирају добијају се информације о структури стена унутар земље као и да ли су те структуре потенцијално погодне за формирање нафте и гаса.

ОД ФОСИЛА ДО

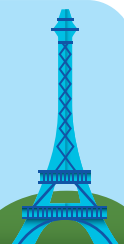
Да ли сте знали?

да је компанија НИС 2013. године увела методу такозваног хидрауличног фрактурирања којом се повећава искоришћење бушотине. Процес се своди на преплављивање налазишта нафте течностју која се састоји од воде и пропанта. Ова течност се пумпа у налазиште и тиме "исpire" један део преостале нафте. На тај начин добије се још око 15% почетне количине нафте.

63%
ПОЧЕТНЕ
КОЛИЧИНЕ
НАФТЕ

Да ли сте знали?

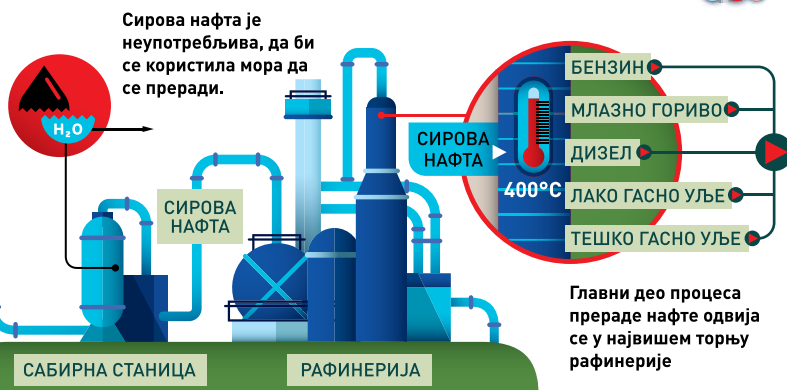
Да ли сте знали да је модернизација рафинерије у Панчеву завршена 2012. године? Количина додатих челичних конструкција модернизоване рафинерије је довољна да се направи још једна Ајфелова кула.

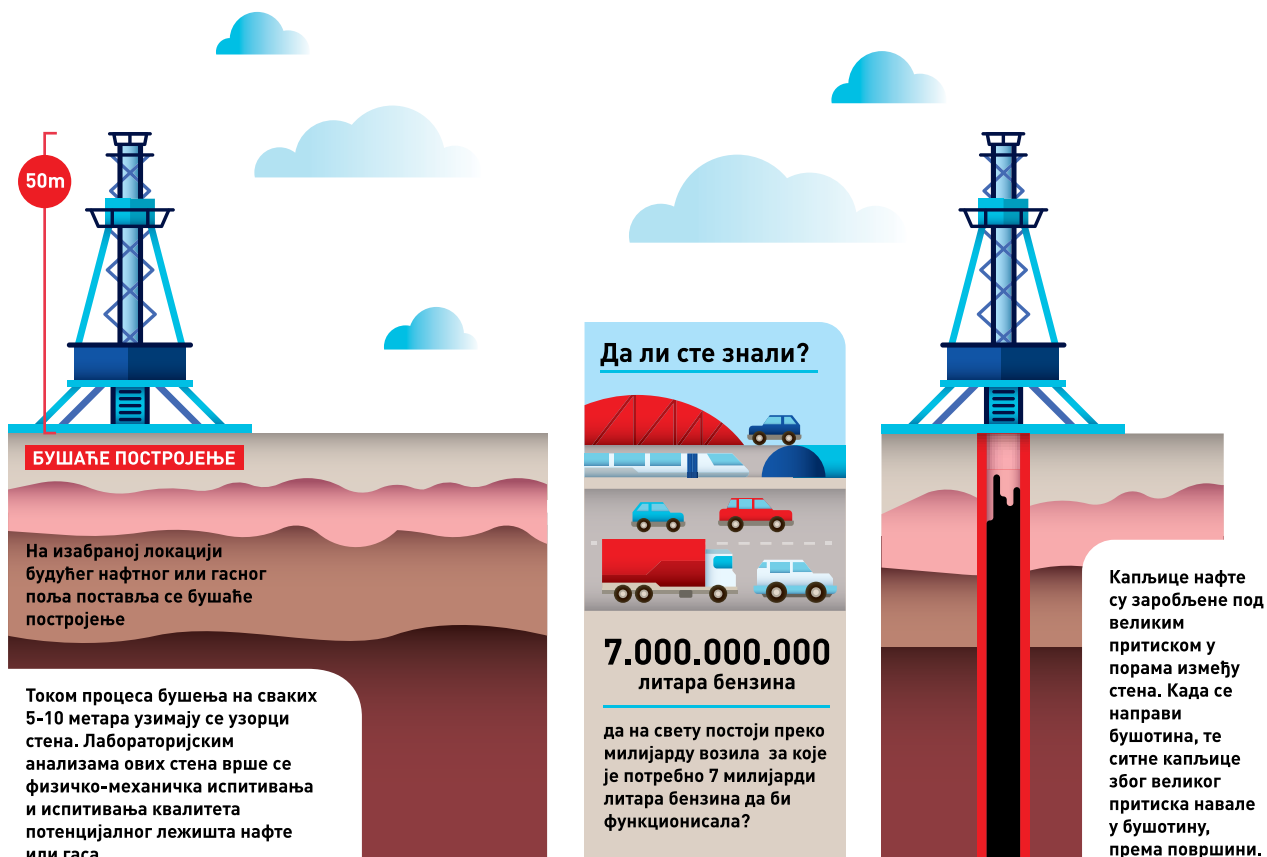
Сирову нафту чине једињења угљоводоника, који могу имати различите количине атома угљеника па се разликују по тежини. Ту су још и сумпор, кисеоник, вода и остала једињења која је потребно уклонити.

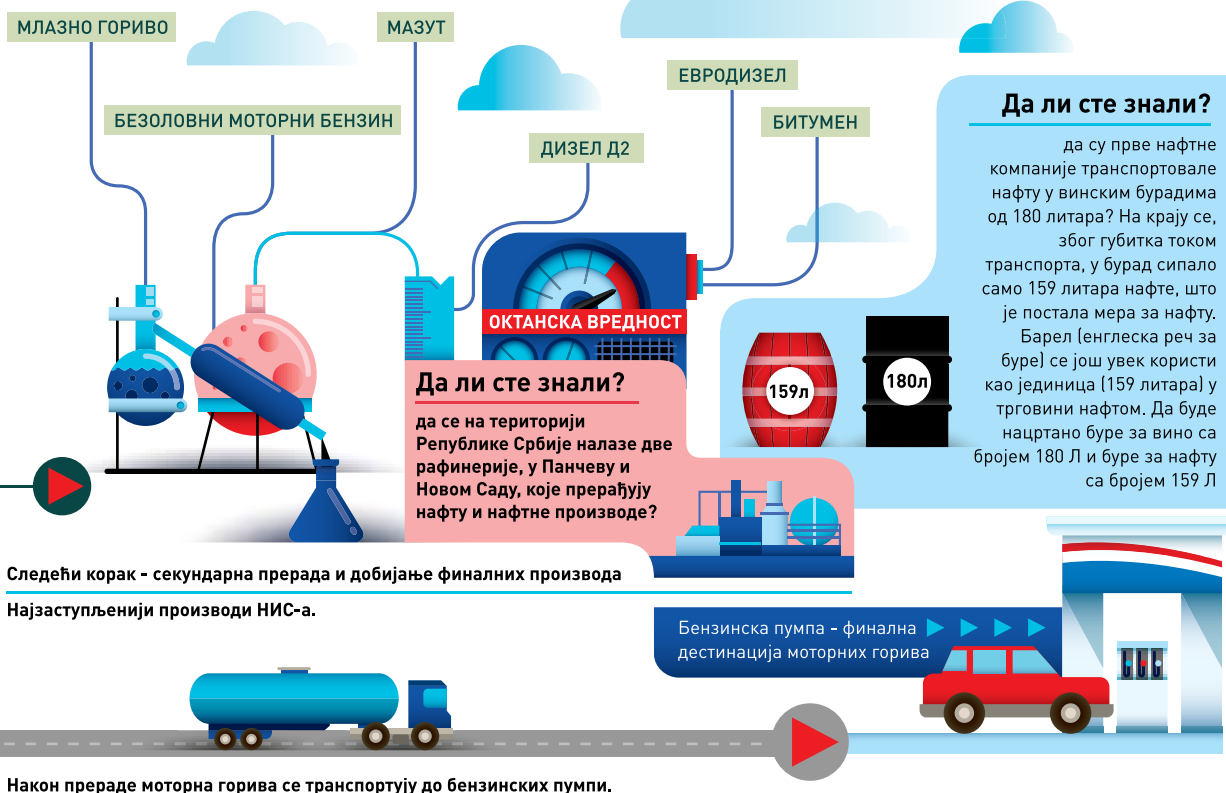
Од бушотина се цевоводима нафта и гас отпремају до сабирних станица. Ту се нафта одваја од воде и гаса и финално припрема за транспорт према рафинерији на даљу обраду. Нафтна и гасна поља се често налазе далеко од рафинерије па се зато сирова нафта у рафинерију допрема нафтоводима и ауто цистернама.

Главни део процеса прераде нафте одвија се у највишем торњу рафинерије

АУТОМОБИЛА!

ПРИЛОЗИ

ГРИ индикатори

Профил	Опис	Број странице
Г4-1	Изјава највишег доносиоца одлука организације	5
Г4-3	Назив организације	12
Г4-4	Основни брендови, производи и/или услуге	13
Г4-5	Седиште организације	118
Г4-6	Број земаља у којима организација послује	10
Г4-7	Природа власништва и облик правне својине	16
Г4-8	Тржишта на којима Компанија послује	10
Г4-9	Величина организације, укључујући: укупан број запослених, укупан број операција, нето добит, количину обезбеђених производа и/или услуга	26
Г4-10	а. Укупан број запослених по врсти уговора о раду и полу б. Укупан број стално запослених по типу уговора и полу в. Укупан број запослених по нивоу руковођења и полу г. Укупан број запослених по региону и полу д. Навести уколико значајан део послова Компаније обављају запослени који су правно препознати као samozапослени, или особе које нису запослени или надгледани радници, укључујући запоцлене и надгледане раднике подизвођача ђ. Значајна одступања у броју запослених	40-42
Г4-11	Проценат запослених обухваћених колективним уговором	49
Г4-12	Ланац снабдевања организације	31
Г4-13	Значајне организационе промене у Компанији у периоду извештавања	6
Г4-14	Управљање ризицима	*ГИ30
Г4-15	Екстерно израђене економске, еколошке и социјалне повеље, принципи или друге иницијативе на које се организација обавезује или којих се придржава	16
Г4-16	Чланство у удружењима	18
Г4-17	Делокруг извештавања	11
Г4-18	Процес дефинисања значајних тема за пословање Компаније	6
Г4-19	Кључне теме за пословање компаније	7
Г4-20	Утицај препознатих кључних тема за пословање Компаније унутар организације	7
Г4-21	Утицај препознатих кључних тема за пословање Компаније изван организације	7
Г4-22	Значајне измене информација датих у претходним извештајима	6
Г4-23	Значајне промене у делокругу извештавања	12
Г4-24	Листа заинтересованих страна значајних за пословање Компаније	18
Г4-25	Начин избора заинтересованих страна значајних за пословање Компаније	18

* Годишњи извештај о пословању НИС-а за 2016. годину

Профил	Опис	Број странице
Г4-26	Приступ Компаније односима са заинтересованим странама	18
Г4-27	Кључне теме које су се појавиле приликом укључивања заинтересованих страна	7
Г4-28	Период извештавања	6
Г4-29	Датум објаве последњег извештаја	6
Г4-30	Циклус извештавања	6
Г4-31	Контакт подаци за питања у вези са извештајем или његовим садржајем	118
Г4-32	Оцена Извештаја	114
Г4-33	Извештај ревизора	114
Г4-34	Процедуре највишег управног тела за надзор економских, еколошких и социјалних перформанси организације	16
Г4-56	Мисија, визија и вредност Компаније	14

Индикатор	Назив индикатора	Број странице
ЕЦ 1	Директно генерисана и дистрибуирана економска вредност	24
ЕЦ 2	Ризици и могућности за компаније повезани са климатским променама	74
ЕЦ 3	Дефинисани бенефити приликом одласка у пензију	Компанија врши укалкулисавање обавеза за исплату отпремнина и пензија за запослене као и за јубиларне награде.
ЕЦ 4	Значајна финансијска помоћ примљена од владе	Током 2016. године Компанија није била корисник финансијске помоћи од стране владе
ЕЦ 5	Однос најниже плате у компанији и законом прописане минималне зараде на значајним локацијама	54
ЕЦ 6	Праксе запошљавања топ менаџмента од стране локалне заједнице на значајним локацијама рада	44
ЕЦ 7	Развој и утицај инфраструктурних улагања и услуга пружених првенствено за јавну корист кроз комерцијално или „про боно“ ангажовање или у натури	64
ЕЦ 8	Значајни индиректни економски утицај, укључујући и величину утицаја	64
ЕЦ 9	Проценат набавки од локалних добављача на значајним локацијама на којима компанија послује	32
ЕН 1	Материјали који се користе по тежини или запремини	76

Индикатор	Назив индикатора	Број странице
ЕН 2	Проценат коришћених материјала који су рециклирани улазни материјали	92
ЕН 3	Потрошња енергије унутар компаније	80
ЕН 5	Енергетска ефикасност	78
ЕН 6	Смањења у потрошњи енергије	78
ЕН 7	Смањење енергетских потреба производа и услуга компаније	81
ЕН 8	Укупно захватање воде према водозахвату	82
ЕН 9	Водозахвати значајно погођени захватањем воде	82
ЕН 10	Проценат и укупна количина воде која се рециклира и поново користи	82
ЕН 11	Локација и величина земљишта у поседу, закупљеног, којим се управља, или које је до заштићених простора и простора са високом вредношћу биодиверзитета ван заштићених простора	85
ЕН 12	Опис значајних утицаја активности, производа и услуга на биодиверзитет у заштићеним просторима и просторима са високом вредношћу биодиверзитета ван заштићених простора	86
ЕН 13	Станишта која су заштићена или обновљена	86
ЕН 14	Укупан број природних врста са IUCN црвене листе чија се станишта налазе у околини локација на којима компанија послује, по нивоу угрожености	87
ЕН 15	Директне емисије гасова са ефектом стаклене баште	90
ЕН 20	Емисије супстанци које осиромашују озон, тежински	У Компанији се не врши производња, увоз или извоз супстанци које осиромашују озонски омотач
ЕН 21	NO _x , SO _x , и друге значајне емисије гасова у ваздух по врсти и тежини	88
ЕН 22	Укупно испуштање воде по квалитету и реципијенту	82
ЕН 23	Укупна тежина отпада по врсти и начину одлагања	91
ЕН 24	Укупан број и количина значајних изливања	84
ЕН 25	Количина траспортованог, увезеног, извезеног или третираног отпада који се сматра опасним по анексу базелске конвенције I, II, III, и VIII и проценат отпада који је транспортован међународно	Током 2016. године није било транспортованог, увезеног, извезеног и/или третираног отпада који се сматра опасним по анексу базелске конвенције I, II, III и VIII.
ЕН 26	Идентитет, величина, статус заштите и вредност биодиверзитета водних тела на које значајно утиче пословање компаније	87
ЕН 27	Обим ублажавања утицаја производа и услуга на животну средину	90
ЕН 28	Проценат производа који су продати чији је амбалажни отпад прикупљен, по категорији	92
ЕН 29	Новчана вредност значајних казни и укупан број новчаних санкција због неусаглашености са еколошким законима и прописима	У току 2016. године евидентирана су два случаја привредног преступа, поводом којих је плаћена казна у износу од 1.800.000 динара

Индикатор	Назив индикатора	Број странице
ЕН 30	Утицај транспорта материјала који се користи у процесу производње, производа као и радника на животну средину	35
ЕН 31	Укупни издаци везани за заштиту животне средине и инвестиције по врсти	75
ЛА 1	Укупан број и кретање броја запослених по старосној групи, полу и региону	40
ЛА 2	Бенефиције осигуране запосленима на неодређено у односу на запослене са уговором на одређено време	50
ЛА 3	Повратак на посао и стопа задржавања запослених након коришћења породилског одсуства, по полу	48
ЛА 4	Минимални отказни рок(ови) у вези са значајним пословним променама укључујући и податак да ли је он дефинисан колективним уговором	49
ЛА 5	Проценат запослених чији се интереси заступају кроз формално организовани комитет за заштиту и безбедност на раду	59
ЛА 6	Укупан број повреда, професионалних болести, изгубљених дана и смртних случајева, по региону и полу	58
ЛА 7	Радна места са повишеним ризиком од повреде или професионалних обољења	57
ЛА 8	Теме о заштити на раду и заштити које су покривене званичним споразумима са синдикатима	59
ЛА 9	Просечни сати обуке годишње по запосленом, по полу и по категорији запослених	51
ЛА 10	Програми за едукацију запослених који омогућавају способност радника за даљи рад и помоћ при транзицији ка завршетку њихове каријере	49
ЛА 11	Проценат запослених који прима редовну повратну оцену о квалитету свог рада и развоју каријере, по полу и категорији запослених	54
ЛА 12	Структура управљачких тела и рашчлањавање запослених по категорији запослених према полу, старосној групи и припадности мањинској групи	У 2016. години Одбор директора чине 10 мушких чланова и 1 женски, од којих је 5 чланова старосне групе од 30-50 година, док је 6 чланова старости преко 50 година, ниједан члан није припадник мањинске групе
ЛА 13	Однос основне зараде жена и мушкараца по категорији запослених	54
ХР 3	Укупан број случајева дискриминације и корективне мере које су предузете	У току 2016 године није идентификован ни један случај везан за дискриминацију у Компанији.
ХР 4	Случајеви у којима је слобода удруживања и колективног преговарања угрожена и предузете мере	49
ХР 5	Пословни процеси и значајни добављачи који су идентификовани као они код којих постоји значајан ризик од постојања дечијег рада, и мере које су предузете да допринесу ефективном укидању дечијег рада	40
ХР 6	Пословни процеси и значајни добављачи који су идентификовани као они код којих постоји значајан ризик од постојања принудног рада, и мере које су предузете да допринесу елиминисању свих облика принудног рада	40

Индикатор	Назив индикатора	Број странице
ХР 12	Број притужби које се односе на кршење људских права, обрађених и решених кроз званичне механизме за притужбе	У току 2016. године у Компанији је покренут 1 нови спор поводом мобинга а утврђено је постојање 25 спорова из претходног периода Од укупног броја спорова у току 2016. године окончано је 6 спорова из ранијег периода (свих 6 на штету Компаније) Укупна вредност спорова који су окончани на штету Компаније износи 1.084.000 рсд
СО 3	Укупан број и проценат организационих делова за које се процењује ризик у вези са корупцијом и значајни идентификовани ризици	28
СО 4	Комуникација и обука у вези правила и процедура против корупције	28
СО 5	Потврђени случајеви корупције и предузете акције	28
СО 6	Укупна вредност доприноса политичким партијама по земљи и кориснику подршке	Према усвојеном документу „Спољна политика“ званичан став Компаније је да не финансира рад политичких странака
СО 7	Укупан број правних поступака због анти конкурентског и монополског понашања, према исходу	У току 2016. године нема случајева покренутих поступака и нису се водили спорови против Компаније због анти-конкурентског и монополског понашања
СО 8	Новчана вредност значајних казни и укупан број новчаних санкција због неусаглашености са законима и прописима	У току 2016. године нису изречене значајне казне нити новчане санкције за Компанију због неусаглашености са законима и прописима
СО 9	Проценат нових добављача који су анализирани са аспекта критеријума утицаја на друштво (корупција, лобирање, неконкурентско понашање, неусаглашеност са законом)	28
СО 10	Значајни стварни или потенцијални негативни утицаји на друштво у оквиру ланца набавке	28
СО 11	Број поднетих, процесуираних и решених жалби у вези друштва	30
ПР 1	Категорије производа и услуга који се прате ради унапређења утицаја на здравље и безбедност	25
ПР2	Укупан број санкција због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са утицајем производа и услуга на здравље и безбедност потрошача током целокупног животног циклуса производа и услуга	У току 2016. године нису изречене санкције Компанији због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са утицајем производа и услуга на здравље и безбедност потрошача током целокупног животног циклуса производа и услуга

Индикатор	Назив индикатора	Број странице
ПР 3	Информације о врсти производа и услуге које се захтевају процедурама, и проценат значајних производа и услуга који подлежу захтевима за таквим информацијама	34
ПР 4	Укупан број санкција због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са обележавањем производа и услуга	У току 2016. године нису изречене санкције Компанији због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са обележавањем производа и услуга
ПР 5	Праксе које се односе на задовољство потрошача, укључујући и резултате истраживања мерења задовољства потрошача	33
ПР 6	Продаја забрањених или спорних производа	У Компанији се у току 2016. године није вршила продаја производа који су забрањени или предмет јавне дебате на појединим тржиштима
ПР 7	Укупан број санкција због непридржавања прописа и добровољних кодекса који се тичу маркетиншке комуникације, оглашавања, спонзорстава и промоција	У току 2016. године Компанији нису изречене санкције због непридржавања прописа и добровољних кодекса који се тичу маркетиншке комуникације, оглашавања, спонзорстава и промоција
ПР 8	Укупан број случајева нарушавања приватности података потрошача	У току 2016. године нема поступака покренутих због нарушавања приватности података потрошача
ПР 9	Новчана вредност значајних казни за неусаглашеност са законима и прописима у вези пружања услуга и коришћења производа компаније	У току 2016. године није било казни због неусаглашености са законима и прописима у вези пружања услуга и коришћења производа Компаније
ОГ 1	Процењена количина и вредност резерви нафте и гаса	У складу са законима Републике Србије Компанија није у могућности да врши извештавање о процењеној количини и вредности резерви нафте и гаса
ОГ 3	Укупна количина генерисане енергије из обновљивих извора према врсти извора	76
ОГ 5	Количина произведене и збринуте слојне воде	83
ОГ 6	Количина угљоводоника испуштеног директно у атмосферу и спаљеног на бакљи	89
ОГ 7	Количина отпада произведеног приликом бушења и стратегије за његово збрињавање	92
ОГ 8	Садржај бензена, олова и сумпора у гориву	Квалитет произведених горива Компаније је у складу са прописаним квалитетом према захтевима националне регулативе

Индикатор	Назив индикатора	Број странице
ОГ 10	Број и опис значајних спорова са локалним заједницама и староседелачким становништвом	У току 2016. године у Компанији је покренуто је 14 нових спорова због накнаде штете за некоришћење земљишта или због рекултивације, а утврђено је постојање 9 спорова из претходног периода. Од укупног броја спорова у току 2016. године окончан је 1 спор, повлачењем тужбе.
ОГ 12	Расељавања становништва и утицај на њихов живот у том процесу	У току 2016. године нема случајева покренутих поступака и нису се водили спорови против Компаније због расељавања становништва и утицаја на њихов живот у том процесу
ОГ 13	Сигурносни процеси по пословним активностима	57
ОГ 14	Количина произведеног и купљеног биогорива и задовољење критеријума одрживог развоја	93

Тема	Индикатор	Назив индикатора	Број странице
Економски показатељи	ЕЦ 1	Директно генерисана и дистрибуирана економска вредност	24
	ЕЦ 2	Ризици и могућности за компаније повезани са климатским променама	74
	ЕЦ 3	Дефинисани бенефити приликом одласка у пензију	Компанија врши укалкулисавање обавеза за исплату отпремнина и пензија за запослене као и за јубиларне награде.
	ЕЦ 4	Значајна финансијска помоћ примљена од владе	Током 2016. године Компанија није била корисник финансијске помоћи од стране владе
	ЕН 31	Укупни издаци везани за заштиту животне средине и инвестиције по врсти	75
Заштита и безбедност на радном месту	ЛА 5	Проценат запослених чији се интереси заступају кроз формално организовани комитет за заштиту и безбедност на раду	59
	ЛА 6	Укупан број повреда, професионалних болести, изгубљених дана и смртних случајева, по региону и полу	58
	ЛА 7	Радна места са повишеним ризиком од повреде или професионалних обољења	57
	ЛА 8	Теме о заштити на раду и заштити које су покривене званичним споразумима са синдикатима	59
	ОГ 13	Сигурносни процеси по пословним активностима	57
Квалитет производа	ЕН 27	Обим ублажавања утицаја производа и услуга на животну средину	90
	ПР 1	Категорије производа и услуга који се прате ради унапређења утицаја на здравље и безбедност	25
	ПР 3	Информације о врсти производа и услуге које се захтевају процедурама, и проценат значајних производа и услуга који подлежу захтевима за таквим информацијама	34
	ПР 4	Укупан број санкција због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са обележавањем производа и услуга	У току 2016. године нису изречене санкције Компанији због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са обележавањем производа и услуга
	ПР 6	Продаја забрањених или спорних производа	У Компанији се у току 2016. године није вршила продаја производа који су забрањени или предмет јавне дебате на појединим тржиштима
	ОГ 8	Садржај бензена, олова и сумпора у гориву	Квалитет произведених горива Компаније је у складу са прописаним квалитетом према захтевима националне регулативе
Корпоративно управљање	Није у вези ни са једним индикатором	Није у вези ни са једним индикатором	16
Корупција	СО 3	Укупан број и проценат организационих делова за које се процењује ризик у вези са корупцијом и значајни идентификовани ризици	28

Тема	Индикатор	Назив индикатора	Број странице
Корупција	CO 4	Комуникација и обука у вези правила и процедура против корупције	28
	CO 5	Потврђени случајеви корупције и предузете акције	28
Лобирање	CO 6	Укупна вредност доприноса политичким партијама по земљи и кориснику подршке	Према усвојеном документу „Спољна политика“ званичан став Компаније је да не финансира рад политичких странака
Однос према животној средини	EH 1	Материјали који се користе по тежини или запремини	76
	EH 2	Проценат коришћених материјала који су рециклирани улазни материјали	92
	EH 8	Укупно захватање воде према водозахвату	82
	EH 9	Водозахвати значајно погођени захватањем воде	82
	EH 10	Проценат и укупна количина воде која се рециклира и поново користи	82
	EH 11	Локација и величина земљишта у поседу, закупљеног, којим се управља, или које је до заштићених простора и простора са високом вредношћу биодиверзитета ван заштићених простора	85
	EH 12	Опис значајних утицаја активности, производа и услуга на биодиверзитет у заштићеним просторима и просторима са високом вредношћу биодиверзитета ван заштићених простора	86
	EH 13	Станишта која су заштићена или обновљена	86
	EH 14	Укупан број природних врста са IUCN црвене листе чија се станишта налазе у околини локација на којима компанија послује, по нивоу угрожености	87
	EH 15	Директне емисије гасова са ефектом стаклене баште	90
	EH 20	Емисије супстанци које осиромашују озон, тежински	У Компанији се не врши производња, увоз или извоз супстанци које осиромашују озонски омотач
	EH 21	NOx, SOx, и друге значајне емисије гасова у ваздух по врсти и тежини	88
	EH 22	Укупно испуштање воде по квалитету и реципијенту	82
	EH 23	Укупна тежина отпада по врсти и начину одлагања	91
	EH 24	Укупан број и количина значајних изливања	84

Тема	Индикатор	Назив индикатора	Број странице
Однос према животної средини	ЕН 25	Количина траснпортованог, увезеног, извезеног или третираног отпада који се сматра опасним по анексу базелске конвенције I, II, III, i VIII и проценат отпада који је транспортован међународно	Током 2016. године није било транспортованог, увезеног, извезеног и/или третираног отпада који се сматра опасним по анексу базелске конвенције I, II, III и VIII.
	ЕН 26	Идентитет, величина, статус заштите и вредност биодиверзитета водних тела на које значајно утиче пословање компаније	87
	ЕН 28	Проценат производа који су продати чији је амбалажни отпад прикупљен, по категорији	92
	ОГ 5	Количина произведене и збринуте слојне воде	83
	ОГ 6	Количина угљоводоника испуштеног директно у атмосферу и спаљеног на бакљи	89
	ОГ 7	Количина отпада произведеног приликом бушења и стратегије за његово збрињавање	92
	ЕЦ 5	Однос најниже плате у компанији и законом прописане минималне зараде на значајним локацијама	54
Однос према запосленима	ЕЦ 6	Праксе запошљавања топ менаџмента од стране локалне заједнице на значајним локацијама рада	44
	ЛА 1	Укупан број и кретање броја запослених по старосној групи, полу и региону	40
	ЛА 2	Бенефиције осигуране запосленима на неодређено у односу на запослене са уговором на одређено време	50
	ЛА 3	Повратак на посао и стопа задржавања запослених након коришћења породичског одсуства, по полу	48
	ЛА 4	Минимални отказни рок(ови) у вези са значајним пословним променама укључујући и податак да ли је он дефинисан колективним уговором	49
	ЛА 9	Просечни сати обуке годишње по запосленом, по полу и по категорији запослених	51
	ЛА 10	Програми за едукацију запослених који омогућавају способност радника за даљи рад и помоћ при транзицији ка завршетку њихове каријере	49
	ЛА 11	Проценат запослених који прима редовну повратну оцену о квалитету свог рада и развоју каријере, по полу и категорији запослених	54

Тема	Индикатор	Назив индикатора	Број странице
Однос према запосленима	ЛА 12	Структура управљачких тела и рашчлањавање запослених по категорији запослених према полу, старосној групи и припадности мањинској групи	У 2016. години Одбор директора чине 10 мушких чланова и 1 женски, од којих је 5 чланова старосне групе од 30-50 година, док је 6 чланова старости преко 50 година, ниједан члан није припадник мањинске групе
	ЛА 13	Однос основне зараде жена и мушкараца по категорији запослених	54
	ХР 3	Укупан број случајева дискриминације и корективне мере које су предузете	У току 2016 године није идентификован ни један случај везан за дискриминацију у Компанији.
	ХР 4	Случајеви у којима је слобода удруживања и колективног преговарања угрожена и предузете мере	49
	ХР 5	Пословни процеси и значајни добављачи који су идентификовани као они код којих постоји значајан ризик од постојања дечијег рада, и мере које су предузете да допринесу ефективном укидању дечијег рада	40
	ХР 6	Пословни процеси и значајни добављачи који су идентификовани као они код којих постоји значајан ризик од постојања принудног рада, и мере које су предузете да допринесу елиминисању свих облика принудног рада	40
Односи са добављачима	ЕЦ 9	Проценат набавки од локалних добављача на значајним локацијама на којима компанија послује	32
	СО 9	Проценат нових добављача који су анализирани са аспекта критеријума утицаја на друштво (корупција, лобирање, неконкурентско понашање, неусаглашеност са законом)	28
	СО 10	Значајни стварни или потенцијални негативни утицаји на друштво у оквиру ланца набавке	28
Односи са потрошачима	ПР 5	Праксе које се односе на задовољство потрошача, укључујући и резултате истраживања мерења задовољства потрошача	33
	ПР 8	Укупан број случајева нарушавања приватности података потрошача	У току 2016. године нема поступака покренутих због нарушавања приватности података потрошача
Правна питања	ПР 9	Новчана вредност значајних казни за неусаглашеност са законима и прописима у вези пружања услуга и коришћења производа компаније	У току 2016. године није било казни због неусаглашености са законима и прописима у вези пружања услуга и коришћења производа Компаније
	ЕН 29	Новчана вредност значајних казни и укупан број новчаних санкција због неусаглашености са еколошким законима и прописима	У току 2016. године евидентирана су два случаја привредног преступа, поводом којих је плаћена казна у износу од 1.800.000 динара

Тема	Индикатор	Назив индикатора	Број странице
Правна питања	ХР 12	Број притужби које се односе на кршење људских права, обрађених и решених кроз званичне механизме за притужбе	У току 2016. године у Компанији је покренут 1 нови спор поводом мобинга а утврђено је постојање 25 спорова из претходног периода Од укупног броја спорова у току 2016. године окончано је 6 спорова из ранијег периода (свих 6 на штету Компаније) Укупна вредност спорова који су окончани на штету Компаније износи 1.084.000 рсд
	СО 7	Укупан број правних поступака због анти конкурентског и монополског понашања, према исходу	У току 2016. године нема случајева покренутих поступака и нису се водили спорови против Компаније због анти-конкурентског и монополског понашања
	СО 8	Новчана вредност значајних казни и укупан број новчаних санкција због неусаглашености са законима и прописима	У току 2016. године нису изречене значајне казне нити новчане санкције за Компанију због неусаглашености са законима и прописима
	СО 11	Број поднетих, процесуираних и решених жалби у вези друштва	30
	ПР 2	Укупан број санкција због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са утицајем производа и услуга на здравље и безбедност потрошача током целокупног животног циклуса производа и услуга	У току 2016. године нису изречене санкције Компанији због непридржавања прописа и добровољних кодекса у вези са утицајем производа и услуга на здравље и безбедност потрошача током целокупног животног циклуса производа и услуга
	ПР 7	Укупан број санкција због непридржавања прописа и добровољних кодекса који се тичу маркетиншке комуникације, оглашавања, спонзорстава и промоција	У току 2016. године Компанији нису изречене санкције због непридржавања прописа и добровољних кодекса који се тичу маркетиншке комуникације, оглашавања, спонзорстава и промоција
Резерве нафте и гаса	ОГ 1	Процењена количина и вредност резерви нафте и гаса	У складу са законима Републике Србије Компанија није у могућности да врши извештавање о процењеној количини и вредности резерви нафте и гаса
Улагање и утицај на локалну заједницу	ЕЦ 7	Развој и утицај инфраструктурних улагања и услуга пружених првенствено за јавну корист кроз комерцијално или „про боно“ ангажовање или у натури	64
	ЕЦ 8	Значајни индиректни економски утицај, укључујући и величину утицаја	64
	ОГ 10	Број и опис значајних спорова са локалним заједницама и староседелачким становништвом	У току 2016. године у Компанији је покренуто је 14 нових спорова због накнаде штете за некоришћење земљишта или због рекултивације, а утврђено је постојање 9 спорова из претходног периода.
	ОГ 12	Расељавања становништва и утицај на њихов живот у том процесу	У току 2016. године нема случајева покренутих поступака и нису се водили спорови против Компаније због расељавања становништва и утицаја на њихов живот у том процесу

Тема	Индикатор	Назив индикатора	Број странице
Управљање енергијом	ЕН 3	Потрошња енергије унутар компаније	80
	ЕН 5	Енергетска ефикасност	78
	ЕН 6	Смањења у потрошњи енергије	78
	ЕН 7	Смањење енергетских потреба производа и услуга компаније	81
	ОГ 3	Укупна количина генерисане енергије из обновљивих извора према врсти извора	76
	ОГ 14	Количина произведеног и купљеног биогорива и задовољење критеријума одрживог развоја	93
Управљање транспортом	ЕН 30	Утицај транспорта материјала који се користи у процесу производње, производа као и радника на животну средину	35

РЕЧНИК

Скраћеница	Значење индикатора
REACH	Законска регулатива за обављање регистрације, евалуације, ауторизације и ограничавања хемикалија
Грејд	ниво који је дефинисан за одређене послове као резултат процене послова. Послови који спадају у исти грејд имају приближно исту релативну вредност у Друштву, без обзира на функционалну област којој припадају или организациони део којем припадају
МДК	максимално дозвољена концентрација
ГВЕ	гранична вредност емисије
ПЦБ	Полихлоровани бифенили
БДП	брuto друштвени производ
GRI	(Global Reporting Initiative) Глобална иницијатива о извештавању. GRI је међународна непрофитна организација, основана 1997. године са циљем да постигне највиши квалитет у корпоративном извештавању о одрживом развоју.
Заинтересоване стране	сва физичка и правна лица која су заинтересована за пословање Компаније, која имају утицај на резултате пословања Компаније или су под њеним утицајем
Директно генерисана вредност	приход од продаје + финансијски приходи + приходи од закупа + приходи од камата + нето резултат по основу продаје основних средстава.
Оперативни трошкови	набавна вредност продате робе + трошак материјала + остали пословни расходи – различите врсте пореза.
Ремедијација	термин који се генерално употребљава за чишћење или обнављање – рестаурацију (рекултивацију, ревитализацију, регенерацију) загађеног места - простора или на други начин нарушених средина, као резултат активности човека.
EBITDA	приход пре обрачунатих камата, пореза на приход и амортизације.
МНС/DHT	комплекс за благи хидрокрекинг и хидродораду
NO ₂	оксид азота
SO ₂	оксид сумпора (IV)
H ₂ S	водоник сулфид
CO ₂	угљен-диоксид
Исплака	испирни бушаћи флуид с вишеструком улогом у каналу бушотине током процеса бушења нафтних бушотина (изношење набушеног материјала на површину, контрола слојног притиска, спречавање дотока слојних флуида у канал бушотине, спречавање обрушавања зида канала).
Набушени материјал	честице бушених стена које исплака износи са дна бушотине на површину.
Отпадна исплака	искоришћена исплака током бушења бушотине која се одлаже у примарне исплачне јаме поред бушотине.
FCC	(Fluid catalytic craker) Каталитички крекер флуида.
Повреде	(IR) Укупан број повреда / Укупан број радних сати*1000000
Изгубљени дани	(ODR) Укупан број изгубљених дана /Укупан број радних сати*1000
Одсуство са посла	(LDR) Боловање због повреда на раду / Укупан број радних сати*1000
Удружење	добровољна и невладина недобитна организација, заснована на слободи удруживања више физичких или правних лица, основана ради остваривања и унапређења одређеног заједничког или општег циља и интереса, који нису забрањени Уставом или законом.

Скраћеница	Значење индикатора
ССС	Carbon capture and storage је процес утискивања угљен-диоксида и лежишног гаса у циљу повећања искоришћења лежишта тако да угљен-диоксид не доспе у атмосферу
ЕСНА	Европска агенција за хемикалије
ССГ	Станица за снабдевање горивом
ХТС	Хидротермални систем
СГС	Сабирно-гасна станица
СМС	Сабирно-мерна станица
ССГ	Станица за снабдевање горивом (бензинска станица)

NEZAVISNI IZVEŠTAJ O OGRANIČENOM PREGLEDU

UKOVODSTVU NAFTNE INDUSTRIJE SRBIJE A.D. NOVI SAD

Izveštaj o održivom razvoju za 2016. godinu (u daljem tekstu: „Izveštaj“) društva Naftna Industrija Srbije a.d. Novi Sad (u daljem tekstu: „Društvo“) je pripremljen od strane rukovodstva Društva koje je odgovorno za prikupljanje i prezentaciju informacija koje su u njemu sadržane. Naša odgovornost zasniva se na sprovođenju ograničenog uveravanja posebnog obima na Izveštaj koji je pripremljen u skladu sa osnovnim nivoom izveštavanja u skladu sa Smernicama izveštavanja o održivosti G4 Inicijative o globalnom izveštavanju (u daljem tekstu: „GRI G4“). Naša odgovornost u obavljanju našeg angažovanja uveravanja je isključivo prema rukovodstvu Društva i u skladu je sa projektim zadatkom koji smo dogovorili. Ne prihvatamo niti preuzimamo odgovornost i za bilo koju drugu svrhu prema bilo kom drugom licu ili organizaciji. Svako pozivanje bilo kojeg trećeg lica na ovaj Izveštaj je na sopstveni rizik i odgovornost.

Rukovodstvo Društva je odgovorno za pripremu Izveštaja u skladu sa GRI G4. Dodatno, rukovodstvo Društva je odgovorno za interne kontrole koje su dizajnirane i implementirane kako bi sprečile da Izveštaj sadrži materijalno pogrešne iskaze. Pored toga, rukovodstvo Društva je odgovorno da obezbedi da je dokumentacija koja nam je dostavljena potpuna i tačna. Rukovodstvo Društva je takođe odgovorno za održavanje sistema internih kontrola koji u razumnoj meri obezbeđuje da gore navedena dokumentacija ne sadrži materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usled prevarne radnje ili greške.

OBIM ANGAŽOVANJA I KRITERIJUMI

Angažovanje uveravanja planirano je i izvršeno u skladu sa Međunarodnim standardom za angažovanja uveravanja osim revizije i pregleda istorijskih finansijskih informacija (u daljem tekstu „ISAE 3000-revidiran“) sa ciljem sticanja ograničenog uveravanja na:

1. Tačnost i kompletnost kvantitativnih podataka i verodostojnost kvalitativnih informacija koje se odnose na GRI G4 Opšte standardne podatke, zahtevane prema osnovnom nivou izveštavanja.
2. Tačnost i kompletnost kvantitativnih podataka (Indikatora performansi) i verodostojnosti izjava (GRI G4 Podaci o pristupu upravljanju- GRI G4 „DMA“) koji se odnose na GRI G4 Specifične standardne podatke, a koji odgovaraju aspektima koji su materijalni u najvećoj meri kao što je to prikazano u analizi materijalnosti Društva.
3. Uskladenost Izveštaja koji je pripremljen u skladu sa osnovnim nivoom izveštavanja sa odgovarajućim zahtevima GRI G4 smernica izveštavanja o održivosti.

OBAVLJENI POSTUPCI

U cilju formiranja zaključaka, naše procedure bile su zasnovane (ali nisu ograničene), na sledećem:

- Sprovedenim razgovorima sa predstavnicima rukovodstva Društva kako bismo stekli razumevanje procesa, politika i aktivnosti u oblasti korporativne odgovornosti tokom izveštajnog perioda.
- Pregledu informacija kako bismo potkrepiili podatke i iskaze u vezi sa održivim poslovanjem Društva tokom 2016. godine, predstavljenih u izveštaju.
- Pregledu procesa u Društvu kako bi utvrdili materijalna pitanja koja treba uključiti u Izveštaj, zastupljenost ovih materijalnih pitanja u okviru Izveštaja kao i materijalnih pitanja koja su zastupljena u medijima i Izveštajima o održivosti odabrane konkurencije.
- Razgovorima sa stručnjacima koji su odgovorni za upravljanje, upoređivanje i pregled podataka koja se odnose na GRI G4 Opšte i Specifične standardne podatke u okviru našeg angažovanja, a za potrebe internog i javnog izveštavanja.
- Pregledu relevantne dokumentacije i sistema izveštavanja, uključujući alate za upoređivanje, korišćene modele i smernice.
- Pregledu Izveštaja u smislu adekvatnog obelodanjivanja GRI G4 Opštih i Specifičnih standardnih podataka u okviru našeg angažovanja koji uključuje diskusiju o ograničenjima i pretpostavkama koje se odnose na način na koji su podaci predstavljeni.
- Pregled GRI G4 Sadržaja Indeksa kao i navedenih referenci i njihovu usklađenost sa zahtevima osnovnog nivoa izveštavanja.

NIVO UVERAVANJA

Naše procedure su kreirane sa ciljem dobijanja ograničenog uveravanja (kao što se navodi u ISAE 3000-revidiran) na osnovu kojeg smo formirali naše zaključke. Obim ovih procedura je manji od onih čiji je cilj dobijanje razumnog nivoa uveravanja i iz tog razloga, pribavljen je niži nivo uveravanja.

OGRAIČENJA NAŠEG PREGLEDA

- Naš pregled je bio ograničen na verziju Izveštaja na srpskom jeziku. U slučaju nekonzistentnosti u prevodu između srpske i engleske verzije Izveštaja, kada su u pitanju naši zaključci, verzija na srpskom jeziku biće merodavna.
- Ne iskazujemo uverenje koje se odnosi na buduće informacije kao što su procene, očekivanja ili ciljevi kao ni njihova ostvarljivost.
- Obim našeg angažovanja nije uključivao pregled aktivnosti ili učinke trećih lica niti prisustvovanje aktivnostima angažovanja zainteresovanih strana.
- Naš pregled nije uključivao testiranje informacionih sistema Društva koji su korišćeni ili na kojima se zasnivalo prikupljanje i grupisanje podataka.

ZAKLJUČCI

Na osnovu našeg pregleda i u skladu sa projektnim zadatkom i ograničenjima našeg angažovanja, iznosimo sledeće zaključke. Naši zaključci su zasnovani na adekvatnoj primeni odabranih kriterijuma i potrebno ih je tumačiti zajedno sa datim paragrafom „Obavljeni postupci“.

1. Koliko su kompletni i tačni kvantitativni podaci i koliko su verodostojne kvalitativne informacije koje se odnose na GRI G4 Opšte standardne podatke koji su u okviru našeg obima angažovanja?
 - Nismo došli do saznanja koja bi ukazivala da Društvo, prema postavljenim granicama i u periodu izveštavanja na koji se izveštaj odnosi, nije uključilo kvantitativne podatke u izveštaj koji se odnose na GRI G4 Opšte standardne podatke, a koji su u okviru našeg obima angažovanja.
 - Nismo došli do saznanja koja bi ukazivala da postoje greške ili nepravilnosti u upoređivanju kvantitativnih podataka koji se odnose na GRI G4 Opšte standardne podatke koji su u okviru našeg obima angažovanja ili u prenošenju ovih podataka u izveštaj, koji bi imali materijalni uticaj na način na koji su predstavljani.
 - Pregledali smo informacije i objašnjenja izabranih iskaza rukovodstva (kvalitativne informacije) koje se odnose na GRI G4 Opšte standardne podatke, kao što su predstavljene u izveštaju, i za iste nismo imali saznanja o materijalnim nepravilnostima.
 - Nismo došli do saznanja koja bi nas navela da zaključimo da je analiza materijalnosti nepravilno prikazana na osnovu sprovedenih procedura Društva.
2. U kojom meri su kompletni i tačni kvantitativni podaci (indikator performansi) i koliko su verodostojni iskazi (GRI G4 Podaci o pristupu upravljanju) koji se odnose na GRI G4 Specifične standardne podatke koji su u okviru našeg obima angažovanja?
 - Nismo došli do saznanja koja bi ukazivala da Društvo, u skladu sa definisanim granicama za svako materijalno pitanje i u izveštajnom periodu na koji se izveštaj odnosi, nije uključilo kvantitativne podatke (indikator performansi) u izveštaj koji je u skladu sa GRI G4 Specifičnim standardnim podacima koji su u okviru našeg angažovanja.
 - Nismo došli do saznanja koja bi ukazivala da postoje greške ili nepravilnosti u upoređivanju kvantitativnih podataka koji se odnose na GRI G4 Specifične standardne podatke koji su u okviru našeg angažovanja ili u prenošenju ovih podataka u izveštaj, koji bi imali materijalni uticaj na način na koji su predstavljani.
 - Pregledali smo informacije i objašnjenja izabranih iskaza rukovodstva (GRI G4 Podaci o pristupu upravljanju) koje se odnose na GRI G4 Specifične standardne podatke predstavljenih u izveštaju, i za iste nismo imali saznanja o materijalnim netačnostima.
3. Da li izveštaj ispunjava zahteve osnovnog nivoa izveštavanja u skladu sa smernicama GRI G4?
 - Na osnovu našeg pregleda, nismo došli do saznanja koja bi ukazivala da izveštaj ne ispunjava zahteve osnovnog nivoa izveštavanja u skladu sa smernicama GRI G4.

NEZAVISNOST

Sproveli smo angažovanje uveravanja u skladu sa Međunarodnim standardima za angažovanja, posebno u skladu sa „ISAE 3000-revidiran“. Ovi standardi zahtevaju usklađenost sa etičkim standardima kao i planiranje i sprovođenje angažovanje uveravanja kako bismo dobili ograničeno uveravanje o predmetu navedenom iznad.

Primenjujemo Međunarodni standard za kontrolu kvaliteta 1 (ISQC 1) i shodno tome, održavamo robustan sistem kontrole kvaliteta uključujući politike i procedure kojima dokumentujemo usaglašenost sa relevantnim etičkim i profesionalnim standardima i zahtevima zakona i regulative.

Usklađeni smo sa zahtevima za nezavisnošću i drugim etičkim zahtevima IESBA Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe koji utvrđuje osnovne principe integriteta, objektivnosti, profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje, poverljivosti i profesionalnog ponašanja.

Beograd, 30. jun 2017. godine

Olivera Andrijašević
Ovlašćeni revizor
za Ernst & Young d.o.o. Beograd

КОНТАКТИ

НИС А.Д. НОВИ САД

e-mail: office@nis.eu

Народног фронта 12

21000 Нови Сад

(021) 481 1111

Милентија Поповића 1

11000 Београд

(011) 311 3311

ОДНОСИ СА ИНВЕСТИТОРИМА

e-mail: Investor.Relations@nis.eu

Народног фронта 12

21000 Нови Сад, Србија

СЕКТОР ЗА ПОСЛОВЕ СА МАЊИНСКИМ АКЦИОНАРИМА

e-mail: servis.akcionara@nis.eu

Народног фронта 12

21000 Нови Сад, Србија

Инфо сервис: (011) 22 000 55

